
– VEJVAND –

En undersøgelse af retsstillingen

Projektrapport

Michelle Mouritsen Benjaminsen
og Emilie Koch Hansen

Aalborg Universitet
Land management

Copyright © Aalborg Universitet 2020

Hvis ikke andet er angivet, er billeder, illustrationer og kort i rapporten egenproducerede. Kortfremstilling er foregået i ArcMap 10.6, hvor det anvendte datasæt fremgår af billedteksten med mindre, der er angivet en web-gis-portal. Anvendte datasæt vil altid fremgå af billedteksten. Rapporten bør udprintes dobbeltsidet, grundet layout.

AALBORG UNIVERSITET
STUDENTERRAPPORT

Land Management
Institut for planlægning
Rendsburggade 14
9000 Aalborg
Aalborg Universitet

Titel:

Vejvand - en undersøgelse af retsstillingen

Projekttype:

Specialeprojekt

Projektperiode:

Forårssemestret 2020

Forfattere:

Michelle Mouritsen Benjaminsen
og Emilie Koch Hansen

Vejleder:

Finn Kjær Christensen

Gruppenr.: 1

Sidetæl: 75

Afleveringsdato:

3. juni 2020

Rapportens indhold er frit tilgængeligt og kan anvendes mod kildeangivelse.

Abstract

This masters thesis concerns the legal framework of runoff from roads. Through preliminary analysis of both the Danish road legislation and the Danish Environmental legislation it is concluded that there are three options of discharging water from roads: To groundwater reserves, to an aquatic environment or to the sewer system. Each discharge requires permission from the municipal environmental authority. The responsibility for the water shifts during the discharge as enshrined by the sum of the legislation. Those responsible for maintenance of the road are also responsible for the water while it is located on the road. This responsibility only extends to discharging the water for the sake of *traffic safety* or *road engineering*. If the water is discharged to a sewer system the responsibility shifts to the wastewater company with ownership of the system. Otherwise the responsibility shifts to the owner of the recipient whether it is a lake or a stream.

This preliminary analysis gives rise to two complex legal issues to be uncovered through further analysis: (a) runoff caused only by sloping terrain which is sparsely regulated by law and (b) intentional runoff in transgression of either the law (discharge without permission) or transgression of a permission (discharge to an invalid recipient). Both of these issues are uncovered through jurisdictional analysis and literature studies.

From the first issue (a) derives an analysis of neighborly relations (naboret) which solely has a legal basis in Danish jurisprudence. The wanted outcome of this analysis is a clear picture of responsibility circumstances and the legal consequences hereof. Initial analysis of the extent of the concept of *natural runoff* is required to delimit the analysis of (a).

As shown by the analysis of the issue of natural runoff (a) it is likely hard to impose a neighborly responsibility (naboretligt ansvar) upon the party responsible for road maintenance if the discharge is caused solely by sloped terrain. Such a discharge is hardly culpable in itself, but it is assessed that lack of maintenance could be seen as culpable. Furthermore, if the water discharge does not cause actual flooding it is presumably within the limit of what a neighbor must endure without compensation. If there is proof of culpable cause and actual floodings occur, the neighbor can likely require physical legalization as well as compensation for potential loss. The causation will probably be difficult to prove, since road runoff only occurs when it rains and water will flow downward to the lowest point from the surroundings.

The second issue (b) gives rise to an analysis of the relation between jurisprudence concerning neighbors and the Danish environmental law. The latter issue focuses on those cases where the runoff is discharged illegally.

The issue (b) shows that legislation often precedes potential lawsuits based on the principles of neighborly relations. In such cases the water discharge will be legalized by the municipal environmental authority – either by ordering the discharge to be stopped or by ordering the responsible party to apply for a legal permission. If the authority does neither of these, the neighbor can sue. Subsequently the neighbor can still sue those responsible for road maintenance with compensation as the goal. It is probable that pollution or floodings exceeds the limit of what a neighbor must endure. Furthermore it will likely be less hard to impose a neighborly responsibility than for natural runoff.

As of now there exists no jurisprudence directly about runoff from roads. Therefore the conclusion is based partly on comparable court proceedings, partly on administrative practice and partly on assertions by legal experts.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	1
2	Initierende problemstilling	4
3	Teori og metode	5
3.1	Anvendte metoder	6
I	Problemanalyse	8
4	Forureningsgraden af vejvand	9
5	Afledningsmuligheder	11
5.1	Nedsivning	13
5.2	Udledning til recipient	14
5.3	Tilslutning til kloak	15
6	Ansvar for afledning af vejvand	18
6.1	Vejlovgivningen	18
6.2	Miljølovgivningen	21
6.2.1	Ansvar ved hver af afledningsmulighederne	23
7	Konklusion	26
8	Problemformulering	28
9	Teori og metode	33
II	Hovedanalyse	35
10	Afgrænsningen for naturlig afstrømning	36
11	Retsstillingen for naturligt afstrømmende vejvand	41
11.1	Naboretten	41
11.1.1	Hvornår overskrides tålegrænsen?	44
11.1.2	Det naboretlige ansvarsgrundlag	51

12 Retsstillingen for vejvand, der afledes uden tilladelse	57
12.1 Naboretten og offentligretlig regulering	58
12.2 Tålegrænsen for ulovligt afledt vejvand	61
12.2.1 Oversvømmelse af naboejendomme	64
12.2.2 Forurening af naboejendomme	65
12.3 Naboretligt ansvar for ulovligt afledt vejvand	65
12.3.1 Oversvømmelse af naboejendomme	67
12.3.2 Forurening af naboejendomme	68
12.3.3 Lovliggørelse efter Miljøbeskyttelsesloven	69
12.3.4 Miljømyndighedens ansvar for nabogener	70
13 Konklusion	72
Referencer	76
A Vejdirektoratets brev af 23. juni 2003	80
B Vejdirektoratets brev af 30. januar 2004	81
C Miljøstyrelsens brev af 10. april 2002	83
D Cirkulæreskrivelse af 14. september 1976	85
E Hortens brev af 2. november 2017	100

Forord

Nærværende projektrapport er skrevet og udgivet af gruppe 1 på landinspektøruddannelsens kandidatoverbygning *Land Management*. Gruppe 1 består af Emilie Koch Hansen og Michelle Mouritsen Benjaminsen. Projektet udgør et kandidatspeciale med afslutning og endelig aflevering d. 4. juni 2020.

Det overordnede tema, der behandles i nærværende projekt er afledning af vejvand, herunder i kraft af både vejlovgivningen og miljølovgivningen. Projektet er af juridisk karakter og beskæftiger sig i høj grad med retsstillingen indenfor dette tema. Herunder er projektets titel *Vandafledning fra vej – Når lovgivningen ikke kan håndtere vandet fremkommet*.

Formålet med projektet er at skabe klarhed over gældende ret for afledning af såkaldt vejvand på tværs af lovgivningsområder, afgørelser, domme og relevant litteratur. I projektet afdækkes flere aspekter, der griber ind i denne problemstilling, herunder bl.a. naboretten. Således kan projektet udgøre en vurdering af ansvarsfordelingen ved afledning af vejvand.

Projektgruppen ønsker at takke sin vejleder for at bistå med hjælp og rådgivning undervejs i projekts tilblivelse.

Disclaimer fra Studieleder og Studienævnetsformænd

Corona og dets konsekvens med nedlukning af universitetet siden 13 marts 2020 har selvsagt haft indflydelse på hvilke aktiviteter det har været mulige at igangsætte og udføre som en del af projektarbejdet. Konkret har det ikke været muligt at udføre aktiviteter der ikke har kunnet foregå online, dvs. følgende aktiviteter har ikke været mulige: værkstedsaktiviteter, opmålingsaktiviteter, on-site etnografiske studier eller inddragelsesaktiviteter on-site.

Ved bedømmelse af projekter i forårssemestret 2020 bedes dette tages i betragtning.

Nedlukningen af de danske biblioteker, herunder Aalborg Universitets interne bibliotek, har medført besvær med at anskaffe litteratur til brug for nærværende projekt. Derfor er der anvendt færre kilder, end det er ideelt for at opnå et solidt grundlag for diskussion og sammenholdning heraf. Diskussioner i nærværende projekt har taget afsæt i tilgængelige kilder.

De danske domstole har ligeledes været ramt af nedlukninger. Således har den i nærværende projekt anvendte retspraksis været begrænset til trykte domme.

Der findes principielt mulighed for at kontakte alle landets byretter, for at forhøre sig generelt om et retsområde, men det er fravalgt i nærværende projekt. Valget skyldes et ønske om ikke at forstyrre byretterne unødigt i deres virke, hvilket vurderes at have været påvirket af coronanedlukningen. Nedlukningen forventes at have resulteret i en ophobning af arbejde for bl.a. byretterne, hvorfor det vurderes særligt uhensigtsmæssigt at forstyrre dem unødigt.

I stedet er det valgt at inddrage den retspraksis, som ligger tilgængeligt, kombinere den med relevant faglitteratur og på baggrund heraf vurdere retstillingerne, som undersøges i nærværende projekt. For nærmere uddybning af den metodiske tilgang i hovedanalysen, se kapitel 9.

Læsevejledning

Der anvendes i nærværende projekt forkortelser for love og bekendtgørelser. Når en sådan tekst nævnes for første gang vil dennes fulde titel fremgå af fodnote. Alle øvrige forkortelser er gængse og uddybes ikke.

God læselyst!

1 | Indledning

Klimaet er under forandring. Forsker i meteorologi og klimadynamik, Eigil Kaas, udtaler, at vejret er blevet og fortsat vil blive mere ekstremt, hvilket medfører større nedbørsmængder (Sommerand 2019). Samtidig beskriver en artikel bragt i Ingeniøren, at mængden af ekstremregn har været eksponentiel stigende med to pct. om året siden år 1980 (Behrendt 2014). Stigende regnmængder øger relevansen af, at netop regnvand kan håndteres på en hensigtsmæssig måde.

Noget af dette vand må unægteligt ramme de danske veje, der sammen med jernbaner og landingsbaner udgjorde 5,8 pct. af Danmarks samlede areal i år 2016 (Danmarks Statistik 2017). Når dette regnvand har været i kontakt med vej, dækkes det af Spildevandsbekendtgørelsens¹ definition af "spildevand" (Jensen 2014). Begrebet dækker nemlig, jf. dennes § 4, stk. 1; "alt vand, der afledes fra beboelse, virksomheder, øvrig bebyggelse og befæstede arealer". Dermed gør Spildevandsbekendtgørelsens øvrige bestemmelser sig gældende for regnvand, der har berørt en vejbelægning. Idet, at denne bekendtgørelse er udstedt i kraft af Miljøbeskyttelsesloven², er det dennes formål, der skal varetages, når såkaldt "vejevand" skal afledes.

Udover, at der skal varetages nogle miljøbeskyttelseshensyn i forbindelse med vejvand, er der sideløbende nogle hensyn i kraft af vejlovgivningen. De danske veje reguleres af vejlovgivningen, der udgøres af hhv. Vejloven³ og Privatvejsloven⁴. Disse adskiller sig, idet Vejloven regulerer såkaldte *offentlige veje*, og Privatvejsloven regulerer *private fællesveje* og *private veje*. For begge love gælder det, jf. begges § 1, at vejenes tilstand og fremkommeligheden herpå skal sikres.

Vejloven § 8 fastslår, at det er pågældende vejmyndigheds ansvar, at holde vejen i "den stand, som trafikens art og størrelse kræver". Kommunalbestyrelsen er vejmyndighed for kommuneveje, jf. Vejlovens § 7. Vejdirektoratet er vejmyndighed for statsveje, jf. Vejlovens § 6, stk. 2. Vejlovens § 8, stk. 2 fastslår desuden, at vejmyndigheden selv bestemmer hvilke arbejder, der skal udføres på pågældende vej og afholder udgifterne hertil.

¹BEK nr 1317 af 04/12/2019 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4

²LBK nr 1218 af 25/11/2019 om miljøbeskyttelse

³LOV nr 1520 af 27/12/2014 om offentlige veje m.v., som ændret ved LOV nr 658 af 08/06/2016.

⁴LBK nr 1234 af 04/11/2015 om private fællesveje.

Det specificeres ikke i ordlyden hvorvidt dette inkluderer afledning af vand, men Vejdirektoratets afgørelse nr. 12/13019 af 20. december 2012 uddyber, at dette indbefatter, at kommunen skal "sørge for tilstrækkelig vejafvanding".

Privatvejsloven skelner mellem *by-* og *landregler*. I loven § 44 er der et krav om, at de vejberettigede i byer skal holde vejen i "god og forsvarlig stand", og i denne forbindelse nævnes eksplicit et krav om "forsvarligt afløb". Det fastlægges tilsvarende i § 13, at de vejberettigede på landet har ansvar for, at pågældende vej holdes i "god og forsvarlig stand i forhold til færdsdens art og omfang".

Der er således to lovområder, der beskæftiger sig med afledning af vejvand, men med hvert sit formål. Det er netop også to vidt forskellige problemstillinger forbundet med afledning af vejvand, og hvert lovområde beskæftiger sig med et af disse. Vand, der afledes fra veje vil indeholde forurenende stoffer, der potentielt er miljøskadelige. Forureningsgraden, er ifølge Vollertsen m.fl., varierende både fra sted til sted og over tid (Vollertsen m.fl. 2012). Det er denne problemstilling, der behandles i miljølovgivning⁵ igennem krav om tilladelse forinden vejvand nedsives, udledes eller tilsluttes kloak, jf. Miljøbeskyttelseslovens §§ 19, 28, stk. 1 og stk. 3.

I vejlovgivningen opstår en anderledes problemstilling blot ved tilstedeværelsen af vand på veje. Det danske vejnet oversvømmes undertiden efter store regnmængder som det f.eks. var tilfældet ved et såkaldt "særligt voldsomt skybrud" i København d. 2. juli 2011 (Institut for Beredskabsevaluering 2012).

Hvis der ligger vand på vejen, opstår problemer med akvaplaning, der nedsætter trafiksikkerheden betydeligt (Schmidt 2012). Transportministeriet supplerer med udtalelse om, at større vandmængder kan medføre skade på veje, der, foruden at nedsætte trafiksikkerheden, giver vejen en kortere levetid. Dette problem er særligt aktuelt, da der i nyere tid findes flere eksempler på veje, der oversvømmes i forbindelse med skybrud og stormflod. I start-februar 2020 stod en strækning af Skudehavnsvej i Aalborg eksempelvis fuldstændig dækket af fjordvand (se figur 1.1).

⁵Begrebet *miljølovgivning* dækker over en lang række love og bekendtgørelser, der beskæftiger sig med miljø. Begrebet er ikke officielt afgrænset, men Miljøstyrelsen holder en liste over *Danske miljølove* på deres hjemmeside (Miljøstyrelsen 2020a). Heraf er Miljøbeskyttelsesloven den mest generelle ift. beskyttelse af miljø i Danmark, og i kraft af denne fremkommer en række centrale sektorlove med relation til miljøbeskyttelse. Herunder kan bl.a. tidligere omtalte Spildevandsbekendtgørelse nævnes.

Figur 1.1: Skiltning ved skudehavnsvej i forbindelse med stormflod februar 2020 (Hukær og Bo 2020).

Disse problemstillinger hænger unægteligt sammen, men håndteres af to forskellige lovområder med hver sit formål. Således er det ikke umiddelbart gennemskueligt hvad, der konkret gælder for håndtering af vejvand. Det vækker en nysgerrighed om hvorfor vejvand er dækket af spildevandsbegrebet og hvilke regler, der samlet set fremkommer. Herunder er opstår en nysgerrighed om, hvor ansvaret for afledning af vejvand er placeret.

2 | Initierende problemstilling

Med baggrund i forudgående indledning fremkommer en undren. Denne formuleres som en problemstilling, der ønskes besvaret i en kommende problemanalyse. Det er ikke klart hvad der gælder for afledning af vejvand i kraft af hhv. vej- og miljølovgivningen, hvorfor følgende problemstilling opstilles:

Hvordan håndteres afledning af vejvand juridisk?

Denne problemstilling kan afdækkes igennem besvarelse af en række undersøgsmål til den initierende problemstilling. Det forekommer mærkværdigt, at vand, der afledes fra veje er dækket af spildevandsbegrebet og således reguleres af miljølovgivningen. Derfor undersøges det i kommende problemanalyse, hvor forurenede vejvand er. Det er hidtil afdækket, at reglerne for afledning af vejvand er at finde i hhv. vej- og miljølovgivningen. Disse regler ønskes konkret uddybet for at opstille de muligheder, som findes for at aflede vejvand. I naturlig forlængelse heraf er det ligeledes relevant at undersøge hvorledes ansvaret for vejafvandning er placeret. Dette efterspørges derfor som det tredje og sidste undersøgsmål.

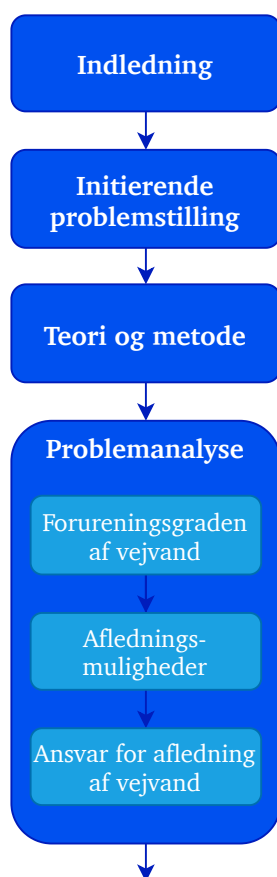
- *Hvor stor er forureningsgraden af vejvand?*
- *Hvilke muligheder findes der for at aflede vejvand i kraft af hhv. miljø- og vejlovgivningen?*
- *Hvem har ansvar for, at vejvand afledes forsvarligt?*

Af ovenstående tre spørgsmål kan der dannes tre separate analyser, der sammenlagt udgør en problemanalyse. Hver analyse søger en besvarelse af et korresponderende undersøgsmål i samme rækkefølge som ovenfor. Analyserne har en lineær sammenhæng, hvor besvarelse af den ene giver grobund for besvarelse af den næste. Disse tre analyser navngives hhv. Forureningsgraden af vejvand, Afledningsmuligheder og Ansvar for afledning af vejvand. Den initierende problemstilling, som danner rammen for problemanalysen efterspørger hvorledes vejvand håndteres "juridisk", hvorfor to af delanalyserne er af juridisk karakter.

Undtagelsen hertil er dog den første delanalyse. I denne delanalyse undersøges derimod hvorfor, at vejvand rummes af det juridiske rammeværk vedrørende spildevand. Delanalysen er derfor nærmere af teoretisk og komparativ karakter, end juridisk. Forureningsgraden af vejvand har ikke direkte betydning for afledningsmulighederne eller ansvarsfordelingen, men den afspejler den virkelighed som disse juridiske områder regulerer, og derfor er denne forståelsesskabende.

3 | Teori og metode

Som redegjort for i forudgående kapitel 2 affødes af den *Initierende problemstilling* tre delanalyser med en lineær sammenhæng. På figur 3.1 kan disse tre delanalyser ses i sammenhæng hhv. med hinanden og med projektets øvrige dele.

Figur 3.1: Foranalysens flow og sammenhæng med øvrige projektkdele.

Formålet med problemanalysen er udpegelse af et problem til videre og nærmere undersøgelse. Derfor vil delanalyserne i nogen grad være eksplorative, således der udover at besvare det korresponderende spørgsmål, desuden udpeges aspekter til videre undren, der sidenhen undersøges mere dybdegående. Således illustrerer den nederste pil på figur 3.1, at der skal følge en problemformulering efter problemanalysen. Problemanalysen udføres ved hjælp af valgte metoder. Af hensyn til at undgå gentagelser vælges det, at der udelukkende konkluderes på problemanalysen i én samlet konklusion, hvor den initierende problemstilling besvares.

3.1 Anvendte metoder

I den første delanalyse kapitel 4 foretages litteraturstudier, hvor der inddrages videnskabelige kilder, herunder videnskabelige artikler, idet disse må anses som troværdige kilder. Disse kilder sammenholdes for at afdække forureningsgraden af vejvand jf. (Sharp 2012, s. 4). Herved dannes en forståelsesramme for hvorfor vejvand er rummet af spildevandsbegrebet og reguleret af Miljøbeskyttelsesloven og Spildevandsbekendtgørelsen.

Når der skal findes frem til gældende ret, må juridisk metode anvendes (Evald 2011, s. 3), og således er denne metode relevant at anvende til at udføre de to delanalyser kapitel 5 og kapitel 6. Juridiske problemer defineres af Evald, som et spørgsmål, hvis svar ikke på forhånd er klart, men til dels kan klargøres og løses ved brug af juridiske metode (Evald 2011, s. 71). I kommende problemanalyse efterspørges eksplicit et juridisk svar, idet, at indledningen udpeger et interessant aspekt af lovgivningen.

Juridisk metode består dels af læren om hvilket materiale, der kan anvendes til at løse retlige problemstillinger (Evald 2011, s. 6) og dels af fortolkning af retsregler (Evald 2011, s. 37). Fortolkning kan være nødvendigt, eftersom disse kan være abstrakt eller vagt formuleret eller indeholde mangetydige ord Evald 2011, s. 75. Den juridiske metode fastlægger, at processen med henblik på at løse juridiske problemstillinger er som følger (Evald 2011, s. 3):

- 1. Valg af regel (retligt materiale)
- 2. Valg af fakta
- 3. Valg af konklusion/resultat

Selvom ovenstående præsenteres som en proces, er der, ifølge Evald en vekselvirkning mellem de to første punkter, således at valgte fakta bidrager til valg af regel. Samtidigt vælges det fakta, der er relevant med afsæt i den valgte regel. Desuden er både valg af regel og valg af fakta præmisser for den konklusionen, der "vælges" (Evald 2011, s. 73).

I nærværende projekt undersøges imidlertid ikke en konkret juridisk problemstilling, og ovenstående proces er derfor ikke direkte anvendelig. Det skyldes, at foretages en generel undersøgelse af retsstillingen indenfor håndtering af vejvand på et teoretisk plan, og der derfor ikke er konkret fakta. Det følger derfor, at der der ikke kan vælges en konklusion.

Således er det i stedet fortolkning af relevante regler, der er central i nærværende projekt. Det betyder, at det særligt er fortolkningsreglerne, der anvendes på en række retskilder. Retskilder kan være vejledende eller bindende. Vejledende retskilder kan lægges til grund ved fortolkning af en bestemmelse, mens de

3.1. Anvendte metoder

bindende retskilder skal lægges til grund ved afgørelser (Evald 2011, s. 18-19). Et eksempel på en vejledende retskilde er forarbejde eller en vejledning til loven. Disse anvendes i kommende problemanalyse som et led til fortolkningen af bindende retskilder.

Den primære gruppe af retskilder er "lovgivning", der består af Grundloven og alle regelsæt, der får sin gyldighed og er fastsat i kraft heraf. Disse har en hierarkisk opbygning (Evald 2011, s. 21). Heriblandt er vejlovgivningen og miljølovgivningen særlig centrale, da disse begge regulerer vejvand, jf. nærværende projekts kapitel 1. De uskrevne prioriteringsprincipper fastlægger, at lovgivning har forrang for andre typer af retskilder, i forbindelse med løsningen af juridiske problemstillinger (Evald 2011, s. 19).

Derudover anvendes den anden store gruppe af retskilder, der ligeledes er relevant for nærværende projekt, kaldet "retspraksis". Domme har præjudikativ værdi, hvilket betyder, at disses resultat danner grundlag for senere, lignende afgørelser (Evald 2011, s. 45). Således er det derfor relevant at søge svaret på, hvordan en bestemmelse skal forstås, når lovgivningen ikke indeholder svar. Domme og afgørelser ligger under for princippet om "lighed for loven", der fastlægger, at loven ved brug af fortolkningsreglerne skal fortolkes ensartet (Evald 2011, s. 35).

Fortolkningsreglerne består af flere sideordnede regler (Evald 2011, s. 37), der beskriver hvorledes retskilderne skal læses og forstås. Reglerne anvendes dog typisk i en bestemt rækkefølge, da dette er mest meningsfyldt. Ved "ordlydsfortolkning" tolkes bestemmelsens "naturlige, sædvanlige forståelse". Efterfølgende kan bestemmelsens ordlyd læses i kontekst af lovens indhold. Dette kaldes "objektiv formålsfortolkning" (Evald 2011, s. 37). Ved "subjektiv formålsfortolkning" inddrages lovens forarbejder i fortolkningen af bestemmelsen (Evald 2011, s. 38). Forarbejdsbegrebet inkluderer bl.a. fremsatte lovforslag med bemærkninger og udvalgsarbejde, der tilsammen forklarer lovens hensigt.

Der er også en mulighed at inddrage efterarbejder, herunder f.eks. ministerudtalelser, i fortolkningen af en bestemmelse. Efter- og forarbejder er ikke juridisk bindende (Evald 2011, s. 42), og det vælges at inddrage efterarbejder mindst muligt i nærværende projekt. Dette valg skyldes, at efterarbejder skal anvendes med forsigtighed og anvendes meget begrænset af de danske domstole, mens forarbejder hyppigt anvendes (Evald 2011, s. 41-43).

Del I

Problemanalyse

4 | Forureningsgraden af vejvand

Ved Miljøbeskyttelseslovens ikrafttrædelse i år 1974 blev vand, der afledes fra veje, dækket af spildevandsbegrebet, der fortsat findes i Spildevandsbekendtgørelsens § 4. Nærmere bestemt dækkes vejvand af begrebet *tag- og overfladevand*, der, jf. bestemmelsens stk. 3, defineres som regnvand, der afledes fra helt- og delvist befæstede arealer.

I 1976 vedtog Miljøstyrelsen et cirkulære om administration af de nye regler for afledning af vejvand¹. Dette kan ses i bilag D. Ifølge dette cirkulære var årsagen til, at netop vejvand skulle inddrages i spildevandsbegrebet og derved Spildevandsbekendtgørelsens regler, at undersøgelser havde påvist, at citat: “regnvand, der afledes fra veje og andre befæstede arealer, især ved starten af et regnskyl, kan være forurenet i en sådan grad, at en regulering og kontrol med afledningerne er nødvendig.”, jf. bilag D. Vejvand er altså forurenet til en vis grad, men denne er ikke nærmere uddybet i cirkulæret.

Det virker dog til at forureningsgraden er variabel eller omskiftelig f.eks. “ved starten af et regnskyl”. Derfor kalder Baaner og Ingvertsen forureningsgraden af regnvand, der afledes af vejarealer for *diffust forurenet* (Baaner og Ingvertsen 2017). Det er af betydning, at forureningen er diffus, fordi det ifølge Baaner og Ingvertsen gør det svært at forudsige den potentielle miljøbelastning af en vilkårlig udledning af vejvand (Baaner og Ingvertsen 2017).

Ifølge Vollertsen m.fl. skyldes den store uforudsigelighed, at vejvand forurenes af flere forskellige kilder, og størrelsen af forureningen fra disse kilder kan variere meget – både gennem tiden og fra sted til sted. Blandt forureningskilderne er bl.a. vejsalt fra glatføringsbekæmpelse, støv fra omkringliggende arealer, køretøjerne på vejen og stoffer fra selve vejbelægningen. Forureningsgraden vil desuden afhængig af hyppigheden og intensiteten af regn. Det beskrives ydermere at sammenhængen mellem den trafikale intensitet og forureningsgraden af vejvand ikke nødvendigvis er tydelig, da atmosfæren og omgivelserne visse steder yder så væsentlige bidrag til den samlede forureningsgrad (Vollertsen m.fl. 2012).

En så diffus forurening er derfor ikke blot svær at dokumentere, men også svær at håndtere i praksis. Baaner og Ingvertsen påpeger, at det er svært at både designe og dokumentere rensemetoder for vand fra veje. Det påpeges

¹Cirkulæreskrivelse af 14 september 1976 om administrationen af sager om afledning af vand fra veje. (Til kommunalbestyrelser og amtsråd, hovedstadsrådet og formænd for landvæsenskommissioner og overlandvæsenskommissioner.)

endda, at selv om effekten af nogle teknologier er veldokumenterede, er de svære at overføre til lignende projekter (Baaner og Ingvertsen 2017). Af denne årsag er det næsten umuligt at vurdere de risici som vejvandet udgør for miljøet, hvortil det udledes (Vollertsen m.fl. 2012).

Hertil kommer, at den som har ansvar for vejen, jf. senere kapitel 6, ikke har mulighed for at regulere indholdet og sammensætningen af forurenende stoffer i det vejvand, der afledes fra pågældende vej (Vollertsen m.fl. 2012).

At netop forureningen af vejvand er så diffus medvirker til, at eksperterne på vejområdet virker meget uenige om den generelle forureningsgrad heraf. Specialkonsulent ved Vejdirektoratet Ulrik Mørch Jensen skriver til tidskriftet Trafik & Veje, at det er “svært at måle forskel på vandet fra den regn, der er havnet på en cykelsti, og den, der er havnet direkte på jorden” (Jensen 2014). Til samme tidsskrift skriver to professorer og en lektor ved Aalborg Universitet, at “vejvand har potentiale for at gøre skade på organismer i vandmiljøet” (Vollertsen m.fl. 2012).

Opsummeret kan det derved konkluderes, at vejvand er forurennet. Det er nærmest umuligt at fastlægge en nøjagtig forureningsgrad af vejvand – både generelt og på enkelte strækninger, hvorfor det er særlig komplekst at håndtere i både teori og praksis. Uanset dette, inkluderes vejvand i Spildevandsbekendtgørelsens definition af spildevand, således at det principielt skal håndteres på samme vis som vand, der afledes fra øvrige arealer, der “er helt eller delvis uigennemtrængelige for vand” (Miljøstyrelsen 2018, s. 5). Dog synes *Spildevandsvejledningen* at være opmærksom på en differentieret forureningsgrad, idet det beskrives, at vejvand “kan indeholde andre stoffer, end hvad der sædvanligvis forekommer i overfladevand fra tagarealer eller befæstede arealer” (Miljøstyrelsen 2018). Vejvand skal uanset dens forureningsgrad og variationen heraf afledes i hht. reglerne om afledning spildevand generelt.

5 | Afledningsmuligheder

I Vejloven og Privatvejsloven findes krav om vandaflledning, som beskrevet i Indledning. Vandaflledningen er dog samtidig også omfattet af Miljøbeskyttelsesloven, hvori der findes forskellige muligheder for afledning af spildevand. I Miljøbeskyttelsesloven findes mulighed for nedsivning (§ 19, stk. 1), udledning til recipient (§ 28, stk. 1) og tilslutning til kloak (§ 28, stk. 3). Der findes desuden uddybende regler om de tre afledningsmuligheder i Spildevandsbekendtgørelsen.

Fælles for disse tre udledningsmuligheder er, at de beror på indhentning af tilladelse til at udlede spildevand. Når vandet afledes fra vej, indhentes den fra kommunalbestyrelsen, jf. Miljøbeskyttelseslovens §§ 28, stk. 1 og 3 samt § 19, stk. 4. Disse benævnes i nærværende projekt henholdsvis: *nedsivningstilladelse*, *udledningstilladelse* samt *tilslutningstilladelse* og som samlebetegnelse anvendes begrebet *afledningstilladelse* tilsvarende det Miljøstyrelsen kalder spildevandstilladelse (Miljøstyrelsen 2018, s. 167).

Det gælder for alle tre afledningsmuligheder, at afledningen foregår via et såkaldt "spildevandsanlæg", hvilket tydeliggøres af selve begrebets juridiske definition. Begrebet "spildevandsanlæg" er i Spildevandsbekendtgørelsens § 4, stk. 7 defineret som: "Såvel åbne som lukkede ledninger og andre anlæg, der tjener til afledning eller behandling af spildevand mv. i forbindelse med udledning til vandløb, søer eller havet, afledning til jorden eller anden form for bortskaffelse". Et sådant anlæg kan, jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 2, være fælles – enten med private ejere eller hørende under et spildevandsforsyningsselskab. Fælles spildevandsanlæg kan således benævnes som enten fælles private eller blot fælles. Fælles private anlæg ejes og drives af såkaldte Spildevandslav, jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 5, stk. 3.

Spildevandsvejledningen uddyber, at et anlæg i praksis vil opfattes som værende fælles, "hvis mere end en ejendom er tilsluttet" (Miljøstyrelsen 2018, s. 12). Modsat findes der også anlæg, der ikke er fælles i "områder uden for kloakeringsområder", jf. Spildevandsbekendtgørelsens §§ 5, stk. 1, nr. 6 og 7. Sådanne anlæg må antages kun at tjene en enkelt ejendom, jf. Spildevandsvejledningens definition af fælles anlæg (Miljøstyrelsen 2018, s. 12).

Det fremgår desuden af Spildevandsvejledningen, at Spildevandsbekendtgørelsen finder anvendelse på alle spildevandsanlæg, uanset ejerforhold, selvom dette, efter 1. januar 2010, ikke længere eksplicit fremgår af dennes § 1 (Miljøstyrelsen 2018, s. 3).

De tre ovenfor nævnte afledningsmuligheder er reguleret og til dels bundet af planlægning både på nationalt og kommunalt niveau. Herunder er den kommunale spildevandsplan, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 32, særlig relevant. Denne plan fastlægger, jf. samme bestemmelses stk. 1, hvorledes spildevand, herunder fra veje, skal bortskaffes i den pågældende kommune.

I både Miljøbeskyttelseslovens §§ 32 a, 32 b og 32 c findes uddybende regler om planens retsvirkning, og i Spildevandsbekendtgørelsens § 5 findes uddybende regler om planens indhold. Spildevandsplanen synes umiddelbart kun at være bindende for såkaldte "spildevandsforsyningsselskaber", jf. Miljøbeskyttelseslovens § 32 b. Disse er, jf. dennes stk. 1, forpligtet til at forsyne alle ejendomme indenfor fastlagte kloakeringsområder, og de må, jf. stk. 3, desuden ikke nedlægge ledninger i strid med planen.

I praksis agerer en spildevandsplan dog også "hjemmel for de afgørelser, kommunalbestyrelsen træffer på spildevandsområdet" (Miljøstyrelsen 2018, s. 17). Således må det være forventeligt, at der ikke gives tilladelse til afledninger, der strider imod denne planlægning. Dertil skal det dog bemærkes, at kommunalbestyrelsen skal ajourføre spildevandsplanen "når der sker ændringer i forudsætningerne herfor", jf. § 5, stk. 4 i Spildevandsbekendtgørelsen. Således kan planen altså ændres løbende, hvis "forudsætningerne" ændrer sig, herunder formentlig f.eks. anlæg af en vej.

Den kommunale spildevandsplan kan dog ikke til hver en tid ændres. Denne er bundet af en række øvrige planer og regelsæt, der er hierarkisk højerestående. Summen heraf giver, ifølge Hardt og Lorenzen, derfor et komplekst lov- og plangrundlag (Hardt og Lorenzen 2016). Af Miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 2 fremgår det, at spildevandsplanen udover at være i overensstemmelse med de uddybende regler i Spildevandsbekendtgørelsens § 5, ikke må stride imod den gældende kommuneplan i kommunen, jf. Planlovens¹ §§ 11-11 f, samt den gældende indsatsplan, jf. Vandplanlovens² §§ 19-24.

Det er ifølge Miljøstyrelsen muligt at stille vilkår både til forureningsgraden og mængden af spildevand (Miljøstyrelsen 2020a). Ifølge Hardt og Lorenzen varierer vilkår, som stilles i tilladelserne, afhængig af den konkrete situation, da eksempelvis grundvandets sårbarhed vil være varierende på forskellige lokaliteter (Hardt og Lorenzen 2016).

Dette suppleres af Jensens udtalelse om, at landets 98 kommunale miljømyndigheder har forskellige måder at håndtere afledningstilladelserne på. I praksis betyder det f.eks., at der kan være forskelle på hvilke oplysninger en

¹LBK nr 287 af 16/04/2018 om planlægning

²LBK nr 126 af 26/01/2017 om vandplanlægning

5.1. Nedsivning

kommunal miljømyndighed påkræver i forbindelse med en ansøgning (Jensen 2014). Det er dog ikke al afledning af vejvand, som er rummet i denne regulering. Miljøstyrelsen beskriver at overfladisk afstrømning fra blandt andet veje ikke er reguleret på samme niveau som f.eks. udledninger fra spildevandsanlæg, og at det derfor er svært at afgøre den samlede mængde af såkaldt "diffust udledt spildevand" herfra (Miljøstyrelsen 2020b).

I nærværende kapitel 5 undersøges dog alene den afledning, der er reguleret af de tre lovhjemlede afledningsmuligheder.

5.1 Nedsivning

Der skal indhentes en nedsivningstilladelse, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1, forinden der afledes stoffer, "der kan forurene grundvand, jord og undergrund" til netop disse steder. Nedsivningstilladelse gives af den kommunale miljømyndighed iht. § 19, stk. 4. Supplerende bestemmelser om nedsivning kan findes i Spildevandsbekendtgørelsens §§ 36-43. Af bekendtgørelsens § 36 fremgår det, at nedsivningstilladelse er påkrævet til "etablering af nedsivningsanlæg". Det kan suppleres med uddybende kommentar fra Miljøstyrelsens Spildevandsvejledning om, at nedsivningstilladelse "normalt" ikke er nødvendig for nedsivning af "vejvand fra mindre veje", når det foregår uden brug af nedsivningsanlæg (Miljøstyrelsen 2018, s. 124). Det gælder uanset om pågældende vej måtte være privat, privat fælles eller offentlig (Miljøstyrelsen 2018, s. 124).

Vejledningen specificerer ikke hvornår en vej er "mindre", men det uddybes i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse nr. 10-00872 af 24. september 2015, at cykel- og gangstier efter deres opfattelse ikke er rummet af begrebet "mindre veje", idet de dækkes af hhv. Vejlovens (§ 3, 3. punkt) og Privatvejslovens (§ 10, 4. punkt) definition af hhv. offentlig- og privat fællessti.

Det uddybes desuden ikke, hvad der i denne ovenstående sammenhæng anses som "normalt". Dog fremkommer det af vejledningen, at overfladevand fra veje i nogle tilfælde kan "indeholde andre stoffer, end hvad der sædvanligvis forekommer i overfladevand fra tagarealer eller befæstede arealer" grundet dennes anvendelse. Tilladelsesmyndigheden skal i sådanne tilfælde konkret vurdere overfladevandets karakter (Miljøstyrelsen 2018, s. 125). Denne vurdering skal formentlig ses i sammenhæng med de betingelser for at nedsivningstilladelse "kan meddeles", der findes i Spildevandsbekendtgørelsens §§ 37, 38 og 40. Betingelserne listet i de respektive bestemmelser skal opfattes som en slags mindstekrav, da tilladelsesmyndigheden i øvrigt kan stille "vilkår i forbindelse med meddelelse af tilladelse", jf. bekendtgørelsens § 66.

Spildevandsbekendtgørelsens § 38 opstiller betingelser for at aflede overfladevand til “nedsivningsanlæg, hvortil der ikke afledes husspildevand eller procesvand”. Hvis ikke betingelserne i § 38 kan opfyldes, kan der dog meddeles tilladelse iht. § 40, såfremt dennes oplyste betingelser kan opfyldes.

Der kan meddeles nedsivningstilladelse, jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 38, såfremt afstanden til vandindvindingsanlæg eller en recipient er mindst 25 meter, nedsivningsanlægget ikke kan medføre “overfladisk afstrømning, overfladegener eller gener i øvrigt” og overfladevandet desuden ikke afledes fra offentlig vej, jernbane eller befæstede arealer, hvorpå der kan parkeres mere end 20 biler. Det betyder i praksis, at nedsivning af vejvand fra offentlige veje altid omfattes af betingelserne § 40, hvorimod nedsivning af vejvand fra private (fælles-)veje kan være enten omfattet af betingelserne i §§ 38 eller 40.

For offentlige veje samt de private (fælles-)veje, som ikke kan opnå tilladelse jf. § 38, kan der meddeles nedsivningstilladelse, jf. § 40, hvis tilladelsen er i tråd med vandforsynings-, spildevands- og kommuneplaner samt Miljømålsbekendtgørelsen³ og Indsatsbekendtgørelsen⁴, nedsivningen ikke medfører umiddelbare forureningsrisici for grundvandsressourcer og vandindvindingsanlæg, nedsivningen ikke forhindrer opfyldelse af fastsatte miljømål og nedsivningsanlægget er placeret mindst 25 meter fra en recipient.

Den sidstenævnte betingelse omhandlende afstanden til en recipient er fælles for Spildevandsbekendtgørelsens §§ 38 og 40, og det skyldes formentlig, at nedsivning indenfor 25 meter fra en recipient anses som en udledning til recipient, der derfor, jf. bekendtgørelsens § 41, kræver udledningstilladelse som beskrevet i afsnit 5.2.

5.2 Udledning til recipient

Udledning af spildevand til recipient (sø, vandløb eller havet) kræver udledningstilladelse fra kommunalbestyrelsen, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1. Dette er en undtagelse fra § 27-forbuddet mod at tilføre recipienter forurenende stoffer. Spildevandsbekendtgørelsens §§ 17-20 indeholder uddybende regler om sådanne spildevandsudledninger.

I medfør af Spildevandsbekendtgørelsens § 17, stk. 9, skal kommunalbestyrelsen påse nogle konkrete forhold, når udledningen foregår via et privat fælles spildevandsanlæg. Herunder skal det påses, at projektet ikke strider imod “hensynet til en forsvarlig og hensigtsmæssig byudvikling” og desuden

³BEK nr 448 af 11/04/2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

⁴BEK nr 449 af 11/04/2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

5.3. Tilslutning til kloak

ikke strider imod spildevandsplanen, reglerne i Miljømålsbekendtgørelsen og reglerne i Indsatsbekendtgørelsen.

Der synes ikke at være tilsvarende konkrete forudsætninger for udledningstilladelser vedrørende private anlæg. Det er dog, jf. § 17, stk. 7, den kommunale myndighed, der afgør, hvilke oplysninger, der skal følge en ansøgning om udledningstilladelse. Det uddybes dog ikke i bekendtgørelsen på hvilke betingelser en udledningstilladelse kan gives, men § 66 muliggør, at der generelt kan stilles vilkår i en tilladelse.

Tekniske anlæg såsom våde regnvandsbassiner som Vollertsen m.fl. benævner som værende særligt anvendelige til vejvand, er også omfattet af kravet om udledningstilladelse. Det fremgår bl.a. af NMK-10-00760 af 12. marts 2015, hvor Odder Kommune har meddelt tilladelse til udledning af vejvand til et regnvandsbassin. Umiddelbart er der desuden fortsat mulighed for at udlede vejvand til tekniske anlæg, der måtte blive § 3-beskyttede i hht. Naturbeskyttelseslovens⁵ § 3. Det fremgår af en udgivelse fra Miljøministeriet samt Skov- og Naturstyrelsen, at regnvandsbassiner kan blive omfattet af § 3, hvis der opstår et beskyttelsesværdigt dyreliv heri. Dog vil afledning af tag- og overfladevand hertil som planlagt ikke defineres som en "tilstandsændring" og således ikke kræve dispensation fra beskyttelsen (Miljøministeriet 1994, s. 1).

5.3 Tilslutning til kloak

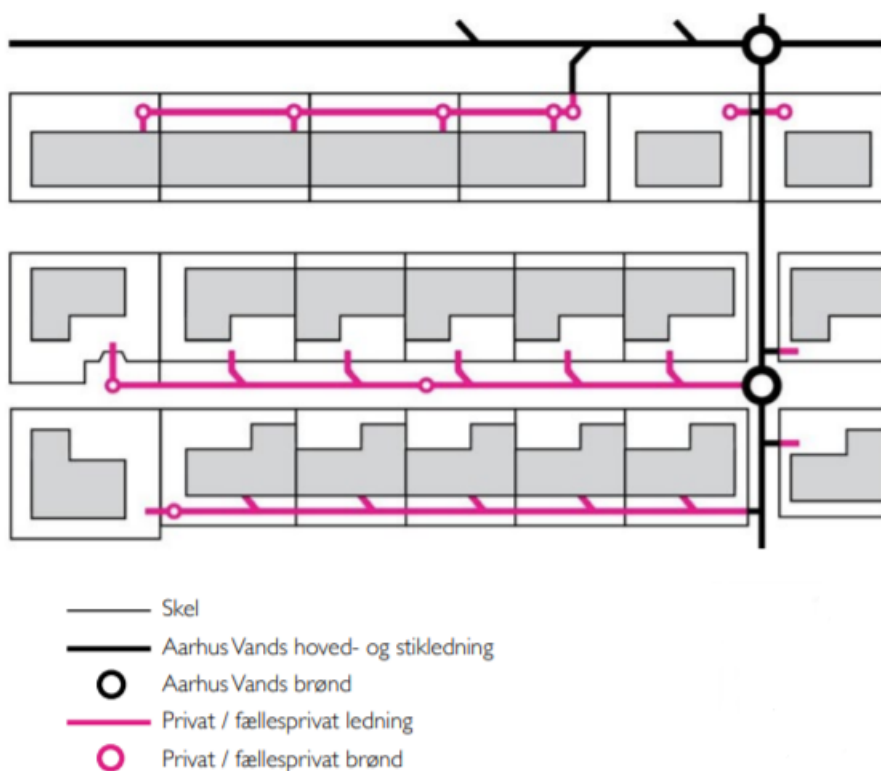
Inden tilslutning til fælles spildevandsanlæg, der ejes af spildevandsforsyningselskaber, skal kommunalbestyrelsen give tilladelse hertil, jf. Miljøbeskyttelsesloven § 28, stk. 3. Supplerende bestemmelser om sådanne tilslutninger kan findes i Spildevandsbekendtgørelsens §§ 12-15. Denne afledningsmulighed er tæt tilknyttet spildevandsplanen, idet denne plan er bindende for spildevandsforsyningselskaber som beskrevet i indledningen til nærværende kapitel 5.

Der findes som tidligere benævnt fælles spildevandsanlæg, som ikke ejes af spildevandsforsyningselskaber, jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, nr. 2. Forinden sådanne anlæg kan optages i spildevandsplanen, jf. § 5, stk. 3, skal "bolig- og grundejere oprette et spildevandslav, der varetager anlæggets etablering, drift og vedligeholdelse". Ved tilslutning af spildevand, herunder vejvand, til private fælles anlæg er der således ikke krav om tilslutningstilladelse. I stedet vil der formentlig skulle søges om ny afledningstilladelse til pågældende anlæg, jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 2. Dette krav udløses, jf. stk. 1, når der sker en "væsentlig ændring i mængden eller sammensætningen af spildevandet". Der er dog den kommunale miljømyndighed, der konkret

⁵LBK nr 240 af 13/03/2019 om naturbeskyttelse.

vurderer om dette er tilfældet, jf. stk. 2.

Der er ikke noget til hinder for, at fælles-private anlæg kan tilsluttes fælles anlæg, der ejes af et spildevandsforsyningsselskab med indhentning af en tilslutningstilladelse. Sådanne tilslutninger findes der eksempler på i Aarhus Kommunes spildevandsplan, som set på figur 5.1.

Figur 5.1: Eksemplificeringer på private fælles spildevandsanlæg, der er koblet på spildevandsselskabets ledningsnet (Aarhus Kommune 2016, s. 12)

Som illustreret på ovenstående figur, kan private fælles spildevandsanlæg være placeret i vejanlæg. Det beskrives dog i Aarhus Kommunes spildevandsplan, at hovedreglen er, at de enkelte ejendomme tilsluttes spildevandsselskabets ledningsnet (Aarhus Kommune 2016, s. 12). Det fremgår ikke af eksemplerne, hvorvidt vejen, hvorpå anlægget er beliggende, også afleder sit vand hertil.

Ligesom for de to øvrige afledningsmuligheder, kan der stilles vilkår i forbindelse med en tilslutningstilladelse, jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 66. Ved fastsættelse af sådanne vilkår i en tilslutningstilladelse, skal den kommunale miljømyndighed påse, at spildevandsforsyningsselskabet kan opfylde sin udledningstilladelse og desuden sikre "at miljøkvalitetskravene for det berørte vandområde sikres opfyldt", jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 13, stk. 3.

5.3. Tilslutning til kloak

Der findes, som beskrevet i Spildevandsvejledningen, yderligere krav, som kan pålægges spildevandsforsyningsselskaberne i kraft af de kommunale spildevandsplaner. Kommunalbestyrelsen kan have fastsat "serviceniveauer" i spildevandsplanen, og det beskrives at disse vedrører krav til udformning samt dimensionering af spildevandsforsyningsselskabernes anlæg (Miljøstyrelsen 2018, s. 25, 31).

"Serviceniveauerne" behandles i Spildevandskomiteens skrifter. Skrift 27⁶ definerer et serviceniveau som "en tilladelig hyppighed for en given begivenhed, f.eks. opstuvning til terræn én gang hvert tiende år". Det omhandler således, hvor ofte kapaciteten i spildevandsanlægget må overskrides. Således vil der med en fastsat hyppighed forekomme situationer hvor anlæggets kapacitet overskrides, og dette kan resultere i oversvømmelse omkringliggende arealer.

⁶IDA Spildevandskomiteens Skrift nr. 27 om funktionspraksis for afløbssystemer under regn, 2005

6 | Ansvar for afledning af vejvand

I kraft af, at der er to separate lovområder og to separate myndigheder i spil, er det ikke nødvendigvis let at afdække hvordan ansvaret er fordelt i forbindelse med afvanding af veje. Tidligere omtalte cirkulære om afledning af vejvand (se bilag D) er blandt andet et forsøg på at afdække “kompetence- og sagsbehandlingsregler ved etablering af vejafvandingsanlæg samt tilsynet med disse anlæg”. Denne giver dog ikke endegyldigt svar på problematikken om ansvarsfordeling.

I nærværende projekts indledning er det afdækket, at Vejdirektoratet er vejmyndighed for statsveje, kommunen er vejmyndighed for kommuneveje og private fællesveje. Idet, at vejvand dækkes af spildevandsbegrebet og således omfattes af miljølovgivningen, inddrages kommunen samtidig som miljømyndighed efter Miljøbeskyttelsesloven. Disse myndighedsansvar er klart defineret og afgrænset i vejlovgivningen og Miljøbeskyttelsesloven samt Spildevandsbekendtgørelsen.

6.1 Vejlovgivningen

Offentlige vejes vedligeholdelse tilfalder vejmyndigheden, jf. Vejlovens § 8, stk. 1. Vejdirektoratet har i adskillige afgørelser, herunder afgørelse nr. 12/13019 af 20. december 2012, fastslået at kommunalbestyrelsen i forbindelse hermed er ansvarlig for at “sørge for tilstrækkelig vejafvanding” på kommuneveje iht. Vejloven og at afledning af vejvand er en “naturlig del af vedligeholdelsen”. Det har ikke været muligt at finde en afgørelse fra Vejdirektoratet, hvor ansvar for vejafvanding på statsveje fastslås. Vejdirektoratets vedligeholdelsesansvar er dog ligeledes hjemlet i Vejlovens § 8, stk. 1 og det vurderes dermed rimeligt at antage Vejdirektoratet på tilsvarende vis har ansvar for vejafvanding på statsveje iht. Vejloven.

For private fællesveje i byområder vil det være ejerne af de ejendomme, som tilgrænser vejen og har vejret, der har vedligeholdelsespligt, herunder ift. at forsyne vejen med forsvarligt afløb jf. Privatvejslovens § 44. For private fællesveje på landet vil være de vejberettigede, der har vedligeholdelsespligt, jf. Privatvejslovens § 13. I bestemmelsens ordlyd omtales afvanding ikke, men Vejdirektoratet sidestiller vejafvanding og vedligeholdelsespligten i byer og på landet i afgørelse nr. 15/01062-6 af 3. februar 2015. Dermed kobles vejafvanding og vedligeholdelsesansvar i både Vejloven og Privatvejsloven.

Værd at bemærke er, at Vejdirektoratet sidestiller vejmyndighedens ansvar for “tilstrækkelig vejafvandingsanlæg som f.eks. vejbrønde” med de vejberetti-

6.1. Vejlovgivningen

gedes ansvar for vejafvanding i afgørelse nr. 17/03856-4 af 17. marts 2017. På baggrund af denne afgørelse og andre afgørelser, som løbende inddrages, vurderes det, at det i nærværende projekt ikke er nødvendigt at skelne mellem vejmyndighedens og de vejberettigedes ansvar for vejafvanding. Derfor inddrages Vejdirektoratets afgørelser til samlet set at afgøre hvori vejafvandingsansvaret består iht. vejlovgivningen.

I ovenfor nævnte afgørelse nr. 17/03856-4 af 17. marts 2017 uddybes det ikke hvad "tilstrækkelig" dækker over, men dette har Vejdirektoratet uddybet i andre afgørelser. Vejafvandingsansvaret uddybes bl.a. i Vejdirektoratets afgørelse nr. 14/14467-2 af 4. november 2014. Heri beskrives det, at vejmyndigheden skal sørge for "afvanding af vejen, hvis det er nødvendigt for, at trafikken kan afvikles forsvarligt."

Således bindes vejafvanding sammen med de trafiksikkerhedsmæssige hensyn, som vejmyndigheden skal varetage iht. både Vejlovens og Privatvejslovens respektive formålsbestemmelser i § 1. Samtidig hentydes det, at der findes tilfælde, hvor vejmyndigheden eller de vejberettigede ikke skal sørge for afvanding af vejen. Dette understreges af afgørelse nr. 17/03856-4 af 17. marts 2017 om, hvor Vejdirektoratet udtaler, at hverken vedligeholdelsesbestemmelserne eller vejlovgivningens bestemmelser i øvrigt omfatter tilfælde, hvor vejvand "løber fra vejen ind på naboejendommene." Dette uddybes yderligere i afgørelse 14/07910 af 9. juli 2014, hvor Vejdirektoratet udtaler følgende om formålet med vejafvanding:

"Vejafvandingen skal sikre, at vandet bliver ledt væk fra vejen af færdselssikkerhedsmæssige eller vejtekniske årsager. Det er således ikke hensynet til naboen, der skal ligge til grund for beslutningen om f.eks. at etablere en vejbrønd."

Vejdirektoratet placerer dermed ansvaret for vejafvanding hos vejmyndigheden eller de vejberettigede i det omfang, hvor det tjener vejlovgivningens interesser. Umiddelbart vedrører interesserne udelukkende at vandet fjernes fra vejen af hensyn til færdslen, uanset om dette må foregå ved bevidst afledning eller ved "naturlig afstrømning af vand" som f.eks. omtalt i Vejdirektoratets afgørelse nr. 17/13926-6 af 10. november 2017.

I afgørelse nr. 14/14467-2 af 4. november 2014 uddybes, at begrebet "naturlig afstrømning" også dækker tilfælde, hvor vejvand afledes anderledes end hidtil, grundet kommunal istandsættelse, som medførte en ændret vejprofil. Det gælder dog kun hvis formålet ikke var bevidst at ændre afledningen. Desuden uddybes i afgørelse nr. 14/14467-2 af 4. november 2014, at sager om indtrængende vejvand på naboejendomme hører under domstolene. En sådan sag beror sig i de "de almindelige naboretlige retsgrundsætninger". Domstolen skal

navnligt vurdere om vejmyndigheden eller de vejberettigede kan pålægges et erstatningsansvar eller pålægges at nedbringe eller fjerne genen helt, jf. samme afgørelse fra 2014.

Til dette bør dog bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt forvaltningsmyndigheder, f.eks. vejmyndigheder, generelt ved administration af loven skal varetage nabohensyn rejses af Søren Mørup i artikel U.2015B.439 bragt i UfR (Mørup 2015). Dette forhold bliver diskuteret yderligere med Peter Pagh i UfR-artikel U.2016B.145 og U.2016B.210 (Mørup 2016; Pagh 2016) uden endegyldigt svar. I nærværende projekts kapitel 12 udfoldes denne diskussion, og derfor behandles den ikke i dette afsnit.

I afgørelse nr. 12/13019 fra 2012 udtaler Vejdirektoratet, at vejafvandingsanlæg i hovedreglen er en del af "vejens udstyr", hvorfor vedligeholdelsespligten også omfatter vejafvandingsanlæg. Det uddybes i afgørelse 17/14485-2, at vedligeholdelsespligten ikke tilkommer den, som generelt har ansvar for vejens vedligehold, hvis afvandingsanlægget er etableret af hensyn til vejens naboer. I sådan et tilfælde kan vejafvandingsanlægget således ikke kan betragtes som en del af vejens udstyr. Derimod understreges det i afgørelsen, at et afvandingsanlæg vil være en del af vejens udstyr, hvis det afvander vejen af de tidligere omtalte "vejtekniske" og "færdselsmæssige" hensyn.

Der er dog, ifølge afgørelse nr. 12/13019 fra 2012, ikke noget til hinder for, at en tredjemand ejer og driver et anlæg beliggende i vej, uanset om dette er en del af dens udstyr. Den kommunale vejmyndighed skal blot afgøre hvorvidt og hvorledes vejvand skal afledes med udgangspunkt i de vejtekniske og vejsikkerhedsmæssige hensyn. Denne rolle specificeres bl.a. i afsnit 5 i førømtalte cirkulære om administration af afledning af vejvand (se bilag D). Udgangspunktet vil dog være, hvis ikke andet er aftalt, at spildevandsselskab ejer og driver ledning til vejens *grundgrænse* i overensstemmelse med spildevandsplanen, jf. tidligere nævnte § 32 b i Miljøbeskyttelsesloven. Dette forhold uddybes i kommende afsnit.

I flere af de ovenfor omtalte afgørelser viderehenvises til Miljø- og Fødevareministeriet, når der ikke er vejlovgivningsmæssige interesser og der desuden "ikke er udført foranstaltninger til at lede vandet i en bestemt retning". Dette fremgår bl.a. af tidligere citerede afgørelse nr. 17/03856-4 af 17. marts 2017.

6.2. Miljølovgivningen

I Vejdirektoratets brev af 23. juni 2003, om afvandingsproblemer på privat fællesvej på landet viderehenvises desuden til Miljøstyrelsen (se bilag A). I brevet understreges overfor Lejre Kommune, at krav om afhjælpning af vejvandsgener enten må stilles efter miljølovgivningen eller efter almindelige naboretlige retsgrundsætninger. Vejdirektoratet understreger i forbindelse hermed, at de ikke er klar over, om miljølovgivningen overhovedet indeholder hjemmel til at afhjælpe vejvandsgener.

6.2 Miljølovgivningen

Der omtales aldrig eksplicit et konkret ansvar for vejvand i hverken Spildevandsbekendtgørelsen eller Miljøbeskyttelsesloven. I Spildevandsvejledningen beskrives, at er det “vejens ejer”, der har ansvar for håndtering af vejvand, hvis ikke andet er fastsat f.eks. i tinglyst servitut eller gældende spildevandsplan. Det uddybes videre at, citat: “For offentlige fællesveje er det kommunen, for private fællesveje er det vejlavet” (Miljøstyrelsen 2018, s. 125).

Spildevandsvejledningen må tolkes derhen, at det i udgangspunktet er kommunalbestyrelsen, der er ansvarlig for håndtering af vejvand på kommunale veje, mens det er de vejberettigede, der er ansvarshavende på private fællesveje. Det kan ikke tolkes af ovenstående vejledning, hvem der er “ejer” af statsveje. Der findes ikke afgørelser fra klageinstansen på miljøområdet, der på samme vis eksplicit beskriver den ansvarsfordelings, som Spildevandsvejledningen. Der findes dog adskillige afgørelser på miljøområdet, f.eks. NMK-10-00573, hvor Vejdirektoratet har ansøgt om afledningstilladelse i forbindelse med statsvejsprojekter.

Der findes også eksempler på kommunale ansøgninger. Eksempelvis gav Morsø Kommune en udledningstilladelse til Morsø Kommunes vejafdeling i 2019 (Morsø Kommune Teknik og Miljø 2019). Der findes desuden ligeledes eksempler på, at kommuner giver afledningstilladelser vedrørende private fællesveje. Egedal Kommune gav eksempelvis en afledningstilladelse vedrørende den private fællesvej, Stråmosekær, der blev etableret i forbindelse med en udstykning til boliger, på baggrund af en ansøgning fra Hvalsø Holding A/S (Egedal Kommune 2018).

I alle de nævnte sager beskrives det ikke eksplicit, hvem der er ansvarlig for håndteringen af vejafvandingen. Det vurderes dog, at den juridiske person, som har ansøgt om afledningstilladelsen, er den ansvarshavende. Således vurderes det, at der er overensstemmelse mellem hvem, der betragtes som ansvarshavende for vejens afvanding iht vejlovgivningen, jf. afsnit 6.1, og miljølovgivningen.

Udover vejmyndighedens eller de vejberettigedes ansvar, findes der nogle andre ansvar, hjemlet i miljølovgivningen, som supplerer. Dette ansvar består hovedsageligt i, at myndigheden skal vurdere hvorvidt og under hvilke vilkår de kan tillade den af vejmyndighedens eller de vejberettigedes valgte og ansøgte afvandingsmetode, jf. kapitel 5. Samtidigt har den kommunale miljømyndighed ansvar for, iht. Miljøbeskyttelseslovens § 65, at "vilkår fastsat i forbindelse med godkendelser og tilladelser overholdes."

Spildevandsvejledningen specificerer, at den kommunale miljømyndighed navnligt skal påse, at udledning til vandløb "sker på en sådan måde, at vandet kan afledes videre i vandløbet uden gener for omboende ved vandløbet eller gener for dyre- og plantelivet" (Miljøstyrelsen 2018, s. 20). Herudover citerer vejledningen et brev af 10. april 2002 fra Miljøstyrelsen til Vejdirektoratet, hvoraf følgende fremgår: "Udgangspunktet for en tilladelse til udledning af overfladevand til vandløb med risiko for hydrauliske problemer bør være et krav om neddrøsing svarende til naturlig afstrømning" (Miljøstyrelsen 2002). Brevet kan ses i bilag C.

Generelt bærer den kommunale miljømyndighed et ansvar for miljøbeskyttelsen, herunder bl.a. som tilladelsesmyndighed for indvinding af grundvand og overfladevand, jf. Vandforsyningslovens¹ § 20, og de skal desuden bl.a. "inden for deres ressort foretage opsporing af kilder til forurenende stoffer", jf. Indsatsbekendtgørelsens § 9. De bærer dog umiddelbart intet ansvar konkret for afvanding af veje, undtaget for overholdelse af en pågældende spildevandstilladelse. Miljømyndighedens rolle i forbindelse med vejvand er afgrænset til at være tilladelses- og tilsynsmyndighed, og der er ikke fundet afgørelser, som påpeger andet. Det vurderes derfor, at den kommunale miljømyndighed heller ikke har noget ansvar i forbindelse med naturlig afstrømning af vejvand.

Der findes dog en anden ansvarshavende part i kraft af Miljølovgivningen. Allerede i afsnit 5.3 ovenfor, kan det konkluderes, at spildevandsforsyningsselskaber skal forsyne iht. spildevandsplanlægningen. Selskabets ansvar består som tidligere nævnt i at forsyne kloakeringsområder til et vist niveau. Det betyder, at spildevandsforsyningsselskaberne lever op til deres ansvar, selv om der opstår oversvømmelser til omkringliggende arealer, grundet større regnhændelser. Som tidligere nævnt, skal de modtage spildevand, rense dette samt udlede det hensigtsmæssigt. Når de udleder dette rensede vand, skal der indhentes en udledningstilladelse iht. Miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1, og desuden skal selskabet overholde en række krav til udledte vand sammensætning og føre egenkontrol hermed, jf. Spildevandsbekendtgørelsens kapitel 10.

¹LBK nr 118 af 22/02/2018 om vandforsyning m.v.

6.2.1 Ansvar ved hver af afledningsmulighederne

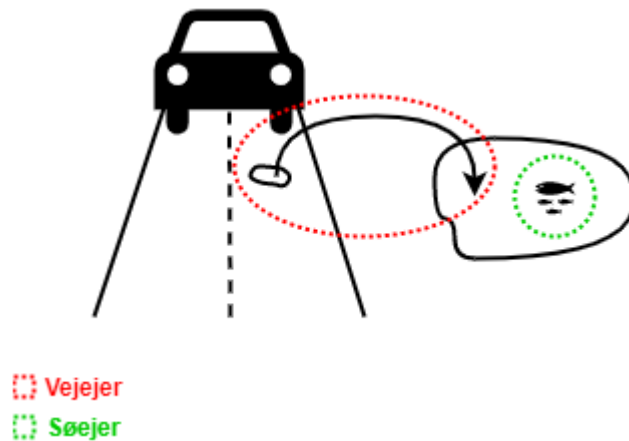
På baggrund af de ovenstående analyser, er det muligt at afgøre, hvorledes ansvaret for vejvand konkret er placeret i forbindelse med hver af de tre før-omtalte afledningsmuligheder. For overskuelighedens skyld fremstilles figurer, hvorpå analysernes resultat fremgår. Se hhv. figur 6.1, figur 6.2 og figur 6.3. Analysen omhandler alene de tilfælde, hvor der er opnået en korrekt afledningstilladelse.

Ved afledning til recipient, vurderes det, at ansvaret således fordelt som illustreret på figur 6.1 – her eksemplificeret ved udledning til sø. Ansvaret for vandet opdeles, på baggrund af analysen, i forhold til, hvor vandet befinder sig; hhv. når vandet er på selve vejen, når det er undervejs mod recipienten, og når det befinder sig i søen. Udledning til recipient indbefatter også udledning til vandløb eller til havet. For vandløbs vedkommende vil ansvarssituationen minde om den på figur 6.1, men det vil i stedet være *bredejerne* eller den kommunale vandløbsmyndighed, der har ansvar for vandet efter udledning.

En bredejer er, jf. Vandløbslovens² § 3, stk. 2, “ejereren af en grund, der støder op til et vandløb”. Det kan konkluderes med baggrund i Vandløbslovens § 35, der giver disse vedligeholdelsespligt for private vandløb. Vandløbsmyndighed har, jf. § 12, pligt til at udarbejde vandløbsregulativer, der bl.a. fastlægger vedligehold og restaurering. Derfor tilkommer ansvaret for offentlige vandløb dem.

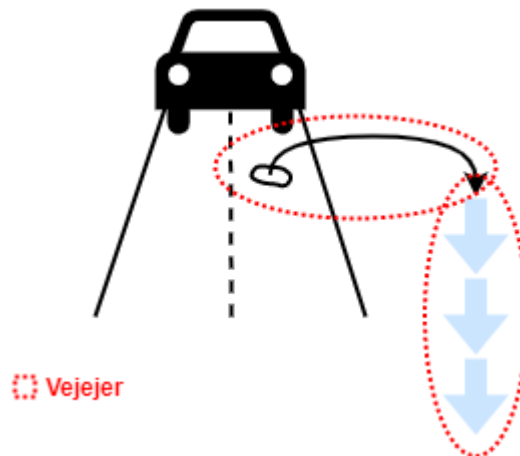
For havet er der ikke nogle ansvarshavende grundejere, og derfor kan der ikke på samme måde placeres et ansvar. Miljøstyrelsen overvåger dog tilstanden i både fjorde og havet samt ved kysterne og data anvendes til at beregne og planlægge indsatser for opfyldelse af nationale og internationale målsætninger (Miljøstyrelsen 2020b). Dermed foregår der dog stadig en inddirekte kontrol med udledningen af spildevand, herunder vejvand, til havet.

²LBK nr. 1217 af 25/11/2019 om vandløb

Figur 6.1: Fordeling af ansvar ved udledning til recipient.

Når en vej afvandes ved nedsivning, hvad enten det foregår via et anlæg eller blot i vejens side, vurderes det, at ansvaret for vandet er fordelt som på figur 6.2. Her ses vejvandet på vejen og under nedsivning til undergrunden. Ved nedsivning vil vandet afledes til grundvandsressourcerne gennem jordoverflade eller f.eks. faskine, og her vil der ikke på samme vis være tale om et ejeransvar som for f.eks. en sø. Miljøstyrelsen har som statslig myndighed et omkringliggende og indirekte ansvar, idet, at de har en række ansvarsområder relateret til grundvandet. Det foregår bl.a. ved udpegninger i hht. Drikkevandsbekendtgørelsen³ og gennem grundvandsovervågning, der foretages som en del af NOVANA (Miljøstyrelsen 2020).

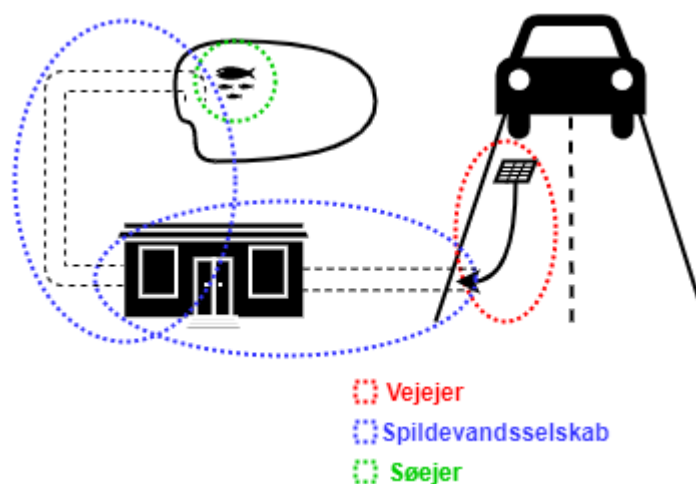
Figur 6.2: Fordeling af ansvar ved nedsivning.

For den tredje afledningsmulighed, tilslutning til kloak, kan ansvarsfordelingen illustreres som på figur 6.3. Der findes tre ansvarshavende parter i forbindelse med tilslutning til kloak som beskrevet ovenfor i afsnit 5.3. På

³BEK nr 1153 af 18/11/2019 om udpegning af drikkevandsressourcer

6.2. Miljølovgivningen

figuren er illustreret det tilfælde, hvor et kloakanlæg kun afvander vejen, og dette vejvand ledes via privat regnvandsledning til offentligt kloakanlæg. Ansvar er placeret som illustreret, uanset om vejen er offentlig eller privat fælles, såfremt risten kun afvander vejen. I nogle tilfælde afledes vejvandet til et fælles-privat anlæg, inden det udledes til den offentlige kloak, ejet af et spildevandsforsyningsselskab. I så fald vil spildevandslavet, der ejer og driver dette anlæg, have ansvar for vandet, mens det er i deres anlæg. I den illustrerede situation kan ansvaret placeres særskilt, når vandet befinder sig på vejen og i dennes anlæg, når det befinder sig i spildevandsselskabets anlæg, når det efter rensning afledes til recipient, og når det endeligt er afledt til recipient.

Figur 6.3: Fordeling af ansvar ved afledning til kloakanlæg.

7 | Konklusion

Afledning af vejvand er både reguleret i vej- og miljølovgivningen, herunder Miljøbeskyttelsesloven og Spildevandsbekendtgørelsen. Vejvand har en varierende og svært generaliserbar forureningsgrad, og det har samtidig potentiale for at ødelægge de veje, hvorpå det opholder sig. I vejlovgivningen reguleres det ikke hvordan vandet skal afledes. Det fastlægges blot, at vandaflledning skal foregå, af vejtekniske eller trafikikkerhedsmæssige hensyn.

Miljølovgivningen regulerer mulighederne for at aflede vejvand og de vilkår, hvorved der kan opnås tilladelse hertil. Miljøbeskyttelseslovens muligheder for afledning er: Nedsivning til undergrunden, udledning til recipient eller tilslutning til kloak. I udgangspunktet reguleres vejvand på samme vis som tag- og overfladevand, men der findes enkelte undtagelser hertil, der vedrører offentlig vej. Heriblandt kan nævnes, at der stilles strengere krav til nedsivning af tag- og overfladevand, der afledes fra offentlige veje end tag- og overfladevand.

For alle afledningsmulighederne gælder det, at vejmyndigheden eller de vejberettigede har ansvar for vejvandet, mens det befinder sig på vejen og i vejens udstyr, herunder rist og stikledning. Vejmyndigheden eller de vejberettigedes ansvar opfyldes derved i det øjeblik, vandet forlader vejen og dennes udstyr iht. vejlovgivningen.

Ved nedsivning har vejmyndigheden eller de vejberettigede desuden et ansvar for, at vandet afledes til nedsivningsanlæg, og at dette fungerer i overensstemmelse med den meddelte tilladelse. Ved udledning til recipient er der flere ansvarshavende parter, idet recipienten, undtaget havet, har en eller flere ejere. I tilfælde, hvor vejvand afledes til kloak tilføjes en eller to ansvarshavende parter yderligere. Spildevandsforsyningsselskaber ejer typisk kloaknettet, og denne part har ansvar for, at det udledte vejvand renses og udledes. I nogle tilfælde ledes vejvandet igennem et fælles-privat anlæg, inden det modtages i et sådant kloaknet. Ejerne af dette anlæg har ansvar for vandet, mens det befinder sig heri.

Spildevandsplanlægningen regulerer hvordan et område skal afvandes, men det er de vejberettigede eller vejmyndigheden, der skal ansøge om den konkrete afledningsløsning med baggrund i vejlovgivningens interesseområder. Det er den kommunale miljømyndighed, der behandler ansøgninger om spildevandstilladelse, når det vedrører vejvand. Miljømyndigheden træffer afgørelse med udgangspunkt i de miljøbeskyttelseshensyn de skal varetage f.eks. i kraft af fastsatte miljømål.

Miljømyndighedens ansvar er derved overordnet ansvar for at sikre og påse, at miljølovgivningens interesser varetages tilstrækkeligt. Miljømyndigheden har dog aldrig et ansvar for vandets afledning.

8 | Problemformulering

Der er i kraft af den forudgående foranalyse opstået en undren med baggrund i uopklarede forhold. Hverken vej- eller miljølovgivningen synes at regulere vejvand, der afstrømmer vejen naturligt. Begge lovgivningsområder synes umiddelbart kun at rumme de tilfælde, hvor afvandingen foregår på grund af bevidste tiltag. Der følger ikke af lovgivningen på hvilken måde naturligt afstrømmende vejvand adskiller sig konkret fra bevidste afledninger, men det ses af afgørelser, at Vejdirektoratet laver et klart skel mellem de to, idet naturligt afstrømmende vejvand ikke reguleres.

Det står umiddelbart uklart, hvorledes ansvaret er placeret for naturligt afstrømmende vejvand. Dette synes ikke at være rummet af det generelle ansvar som hverken vejmyndigheden/de vejberettigede, miljømyndigheden eller spildevandsforsyningsselskaber har ift. vejvand. Vejdirektoratet afviser direkte i afgørelser, at vejlovgivningen regulerer naturligt afstrømmende vejvand, uanset hvor dette vand måtte ende. Der henvises i stedet til miljølovgivningen og de almindelige naboretlige retsgrundsætninger for afhjælpning af gener.

Det fremgår umiddelbart hverken af Miljøbeskyttelseslovens eller Spildevandsbekendtgørelsens ordlyd, hvordan og hvorvidt Miljølovgivningen forholder sig til naturligt afstrømmende vand. Det er ugenomskeuligt, hvorvidt spildevandstilladelse er påkrævet i tilfælde, hvor vejvand afstrømmer naturligt til sø, vandløb, hav eller kloak, samt hvis det nedsives i vejens omgivelser. Uklarheden ligger til dels i, at Miljøbeskyttelsesloven påkræver tilladelse forinden spildevand "afledes til", "tilføres" eller "tilsluttes", jf. §§ 19 og 28, stk. 1 og 3. Det er ikke gennemskueligt, hvorvidt naturlig afstrømning kan dækkes af disse begreber. Desuden er vejvand som tidligere konkluderet forurenet, og derfor må der foreligge nogle miljøbeskyttelseshensyn, der skal varetages ved afledning. Derved opstår en undren om retstillingen for netop hvorvidt naturligt afstrømmende vejvand, der ender et sted, der er omfattet af Miljøbeskyttelseslovens afledningsbestemmelser, er undergivet et krav om tilladelse i kraft af loven.

Det er tilsvarende uklart hvad, der gælder, hvis vejvandet havner steder, der ikke er rummet af afledningsmulighederne, hvor det kan påføre skade, herunder bebyggede naboejendomme. Her foreligger der ikke miljøbeskyttelseshensyn med mindre vandet videreledes til f.eks. grundvandet.

Det er tidligere konkluderet, at sådanne nabogener hører ind under domstolene. Således opstår en undren om hvad retspraksis er for naturligt afstrømmende vejvand, når det ender på naboejendomme. Det er på samme tid uklart, men interessant, om retsstillingen er den samme i tilfælde, hvor overfladevand afstrømmer til vej fra dennes omgivelser.

Det er konkluderet, at ansvarsfordelingen i forbindelse med og processen for Miljøbeskyttelseslovens tre afledningsmuligheder er tydelig. Det er dog ikke gennemskueligt, hvad der gør sig gældende, når der forekommer en ulovlig afledning. Det gælder både i tilfælde, hvor der ikke er meddelt tilladelse og i tilfælde, hvor en afledning ikke er i overensstemmelse med en meddelt tilladelse. Dette vejvand kan tilsvarende ende steder med miljøbeskyttelsesinteresser eller på naboejendomme. Dette bryder med den i problemanalysen beskrevne ansvarsfordeling, idet miljømyndigheden ikke kan agere tilladelsesmyndighed. Denne problematik giver anledning til en undren om retsstillingen for dette område, herunder placering af ansvar.

Den ovenfor beskrevne undren kan formuleres til følgende problemformulering indeholdende to separate problemstillinger:

Hvad er retsstillingen for håndtering naturligt afstrømmende vand hhv. til og fra vej, og hvad gælder tilsvarende for vejvand, der afledes uden tilladelse i situationer, hvor der burde foreligge en tilladelse?

Af ovenstående problemformulering affødes to separate analysegrundlag, idet der efterspørges en afklaring af to retsstillinger; henholdsvis for naturligt afstrømmende vejvand og for vejvandsafledning, der foregår uden eller i strid med en nødvendig tilladelse. Det er særligt ansvarsspørgsmålet, der er uafklaret, og besvarelsen heraf er derfor central for besvarelse af problemformuleringen. Dette uddybes nedenfor for hver af de to ovenstående beskrevne problemstillinger.

Den førstnævnte problemstilling, vedrører vand, der afstrømmer, uden der er udført foranstaltninger herfor. Ansvar er i denne sammenhæng uklart. Det skyldes, at der i kraft af vej- og miljølovning umiddelbart kun kan påpeges en ansvarlig for vandet, når det befinder sig på vejen og når det befinder sig i nogens spildevandsanlæg, f.eks. kloakledning, en sø eller et vandløb. I tilfælde, hvor vandet afledes til vejens øvrige omgivelser kan denne lovgivning umiddelbart ikke placere et ansvar. Disse tilfælde er, jf. Vejdirektoratets tidligere citerede afgørelser, desuden ikke reguleret i vejlovgivningen.

Retsstillingen skal afklares både i de tilfælde, hvor vand afstrømmer fra vej til dennes omgivelser og omvendt. Det afføder flere delproblematikker, der skal afklares. Det er helt centralt, at der foretages en afgrænsning af begrebet

“naturlig afstrømning”. Det er, jf. ovenstående undren, uklart om begrebet dækker vejvand, der uden foranstaltninger, afstrømmer til hhv. grundvand, recipient eller kloak. Det fremgår netop af Miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 27, at forurenende stoffer ikke må tilføres hhv. grundvand eller recipienter. Det har betydning for videre analyse, hvorvidt dette forbud udstrækkes til at gælde for naturligt afstrømmende vand. Dette ønskes derfor afklaret.

En øvrig delproblematik er uklarheden omkring, hvorvidt retsstillingen er den samme for naturligt afstrømmende vand både til og fra vej. Herunder bør der også vurderes, hvorvidt retsstillingen tilsvarende er ens, når vejvand afstrømmer naturligt fra vej til vej. Hvis det ikke er tilfældet, bør differencen imellem retsstillingen i disse tre tilfælde afklares.

I medfør af uklarheden omkring ansvarsfordelingen for naturligt afstrømmende vejvand opstår spørgsmålet om, hvorvidt og hvornår der kan pålægges et ansvar og hvad et sådant ansvar består i. I naturlig forlængelse heraf opstår en undren om konsekvenserne af et sådant ansvar.

Det er i nærværende projekts problemanalyse vurderet, at gener som vejens nabo måtte opleve grundet naturligt afstrømmende vand kan videregives til domstolen med udgangspunkt i “de almindelige naboretlige retsgrundsætninger”. Disse retsgrundsætninger er således udgangspunktet for at vurdere retsstillingen for naturligt afstrømmende vand til og fra vej. Idet sådanne sager afgøres af domstolene, må retsstillingen skulle afklares i kraft af retspraksis.

Den anden af de i problemformuleringen nævnte problemstillinger vedrører retsstillingen for vejvand, der afleds på ulovlig vis. Det er vejvand, der uden tilladelse hertil afledes til grundvand, recipient eller kloak eller vejvand, der afledes anderledes, end fastsat i en tilladelse. Udstrækningen af disse omtalte tilfælde afhænger af, hvorledes begrebet “naturlig afstrømning” afgrænses, jf. ovenstående forklaring til første problemstilling. I forbindelse med denne afgrænsning vurderes det, hvorvidt naturligt afstrømmende vejvand er omfattet af Miljøbeskyttelseslovens krav om afledningstilladelse, når det havner en af de benævnte steder, hvor det kan forurene.

Denne problemstilling adskiller sig fra den forudgående, idet der er udført en handling, der strider imod Miljøbeskyttelseslovens regler, hvorfor den således er lovreguleret. Således opstår spørgsmålet om, hvorledes det påvirker ansvarssituationen, at vejmyndigheden eller de vejberettigede ikke opfylder sit ansvar for at søge tilladelse eller overholde denne.

Ansvarsproblematikken bliver særlig relevant, hvis afledningen kan påføre skader f.eks. i form af forurening. Der er, jf. problemanalysen, nogle paralleller

mellem denne Miljøbeskyttelseslovens regler og naboret. Der er omtalt, at den kommunale miljømyndighed ved behandling af en ansøgning om udlednings-tilladelse til vandløb, skal påse nogle hensyn til de "omboende". Dette er den første umiddelbare parallel, der kan drages. Desuden kan recipienter ligge på privat ejendom, således udledning af vejvand hertil kan forårsage skade f.eks. i form af forurening. Det er den anden parallel.

Der opstår et spørgsmål om samspillet mellem Miljøbeskyttelsesloven, herunder både dennes regler og regulering i kraft heraf, og naboretlige grund-sætninger. Det vil være relevant at afdække forholdet mellem det ansvar, der pålægges i kraft af Miljøbeskyttelsesloven og det ansvar, der findes i kraft af naboretten. Dette forhold kan dog først afdækkes, når det er afklaret hvilke regler og muligheder, der findes vedrørende håndtering af vejvand i kraft af naboretten. Desuden opstår spørgsmålet om, hvorvidt der samtidig kan stilles krav i kraft af naboretten, når der desuden kan stilles krav i kraft af den overtrådte Miljøbeskyttelseslov. Navnlige er det således centralt at afklare, hvor snitfladen er mellem disse to regelsæt, herunder hvorvidt og hvorledes de kan virke sideløbende eller om krav i kraft af Miljøbeskyttelsesloven fortrænger krav i kraft af naboretten.

Den samlede ovenstående undren kan formuleres som følgende underspørgsmål til problemformuleringen:

- *Hvorledes kan begrebet "naturlig afstrømning" afgrænses meningsfuldt?*
- *I hvilke tilfælde og med hvilke konsekvenser kan der i kraft af naboretten pålægges et ansvar for skader påført af naturligt afstrømmende vand til og fra vej?*
- *Hvordan er samspillet mellem det ansvar, der kan pålægges hhv. i kraft af Miljøbeskyttelsesloven og i kraft af naboretten i tilfælde, hvor der ikke er opnået den nødvendige afledningstilladelse?*

De ovenstående underspørgsmål undersøges i hver deres respektive, korresponderende analyse, som tilsammen besvarer problemformuleringen. De tre analyser udgør tilsammen hovedanalysen. Analyserne må foretages i en bestemt rækkefølge. Dette skyldes, at viden opnået i kraft af den første analyse skal bruges for at kunne besvare andet underspørgsmål, og viden opnået i kraft heraf skal anvendes i forbindelse med at besvare det tredje underspørgsmål. Den første delanalyse anvendes til dels som afgrænsning ift. hovedanalysens interesseområde og til dels som afklaring af begrebet "naturlig afstrømning". Begrebet er nødvendigt at afgrænse, for at kunne undersøge retsstillingen herfor. Denne analyse må således påvirke udstrækningen af de to problemstillinger, som undersøges i kraft af andet og tredje underspørgsmål.

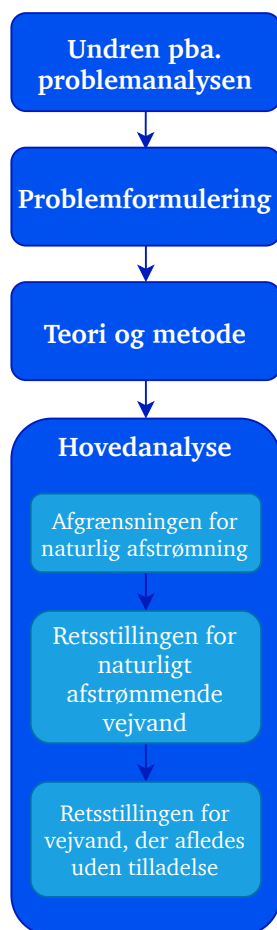
Således er formålet med den første analyse til dels et andet, end de to efterfølgende analyser, selvom den til dels er af juridisk karakter. Den skal nemlig afklare hvorvidt naturligt afstrømmende vand kan dækkes af Miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 27.

Den anden analyse omhandler en undersøgelse af retstillingen for naturligt afstrømmende vejvand. Hverken vej- eller miljølovgivningen synes at regulere naturligt afstrømmende vejvand, men der henvises i myndighedsafgørelser til naboretten i forbindelse med indtrængende vejvand, jf. problemanalysen. Således inderholder analysen en undersøgelse af naboretten. Analysen er af juridisk karakter, idet at retsstillingen er det centrale element, der skal diskuteres. Det er særligt ansvarsplaceringen og sanktionsmulighederne, der skal vurderes i denne analyse. Metoden til dette er afklaret i kapitel 9.

Tilsvarende er den tredje analyse af juridisk karakter, idet den tager udgangspunkt i en retsstilling. Analysen omhandler en undersøgelse af retsstillingen med udgangspunkt i Miljøbeskyttelsesloven og naboretten. Forholdet mellem naboret og offentlig regulering skal diskuteres. Dette er udgangspunktet for, i forlængelse heraf, at vurdere sammenhængen mellem de nabohensyn, der ligger i kraft af Miljøbeskyttelsesloven og naboretten. Herunder om hensynene virker sideløbende, eller om de lovhjemlede hensyn fortrænger naborettens hensyn. Desuden skal forholdet konkret afdækkes, når der ikke er ansøgt om en nødvendig tilladelse eller vilkår ikke overholdes.

9 | Teori og metode

Nærværende projekts problemformulering afføder en hovedanalyse, som består af tre lineært afhængige juridiske delanalyser. Disse besvarer hver deres korresponderende underspørgsmål til problemformuleringen jf. kapitel 8. Besvarelsen af de tre underspørgsmål vil tilsammen besvare problemformuleringen. Den lineære sammenhæng mellem delanalyserne forstås på den måde, at den viden som opnås igennem en delanalyse anvendes i den næste og den samlede mængde viden, som opnås i kraft heraf, anvendes i den sidste delanalyse. Fordi alle delanalyserne er juridiske, må de derfor udføres med udgangspunkt i juridisk metode, som beskrevet under kapitel 3. Det vælges af hensyn til at undgå gentagelser, at der alene skrives én samlet konklusion på hele hovedanalysen, hvori problemformuleringen besvares. Hovedanalysens struktur og sammenhæng er visualiseret på figur 9.1.

Figur 9.1: Hovedanalysens flow og sammenhæng med øvrige projektdele.

Det værd at bemærke, at den anden delanalyse, omhandlende retsstillingen for naturligt afstrømmende vejvand, er særlig i den forstand, at der heri

udelukkende undersøges retsstilling i kraft af et retspraksisskabt retsområde, jf. kapitel 11. Derfor vil der heri foregå en analyse på baggrund af retspraksis, støttet på andres fortolkning, da det ellers ikke vil være muligt at undersøge denne retsstilling udtømmende.

Særligt i denne analyse, men også i de to andre analyser, vil det derfor være nødvendigt at udføre et litteraturstudie. Interessefeltet for hovedanalysen er blevet indsnævret og udpeget gennem problemanalysen, hvor der er foretaget en bredere undersøgelse af vejvandsemnet. Dermed er der på forhånd en vis viden om, hvor der kan findes relevante kilder, jf. (Sharp 2012, s. 4), og derfor foretages en fokuseret litteratursøgning. Heri tages der blandt andet udgangspunkt i Karnovs indgang til forskellige juridiske tidsskrifter, herunder Ugeskrift for Retsvæsen (UfR), men også Aalborg Universitetsbiblioteks litteratursamling, for at finde relevante juridiske bøger. Dette gøres med et mål om at indsamle og analysere på baggrund af de mest valide kilder, som derfor giver et godt udgangspunkt for delanalyserne (Sharp 2012, s. 4).

Desuden kan litteraturstudiet bidrage med at udpege andre interessante dele af retspraksis, som analyserne kan støttes på, i tilfælde af, at der ikke kan findes noget som konkret omhandler de emner, der undersøges i nærværende projekts hovedanalyse.

Det er ikke alle domme, der udgives. Det er især byretsdomme, der sjældent udgives (Evald 2011, s. 48). Derfor vil man kunne komme ud for, at der findes retspraksis om et emne, men det ikke ligger offentligt tilgængeligt. Ifølge Henrik Palmer Olsen og Michael Gøtze blev der i 2010 udgivet ca. 8 pct. af de danske domme, hvilket de beskriver som et problem Olsen og Gøtze 2010. Når domme ikke udgives i f.eks. Ugeskrift for Retsvæsen (UfR), kaldes de for "utrykte". Værd at bemærke er her, at utrykte domme har samme præjudikatværdi som trykte domme og derfor tilsvarende vil kunne få betydning i retssager (Evald 2011, s. 48).

Del II

Hovedanalyse

10 | Afgrænsningen for naturlig afstrømning

Begrebet “naturlig afstrømning” anvendes både i afgørelser i kraft af vejlovgivningen og afgørelser i kraft af miljølovgivningen, jf. nærværende projekts kapitel 6. I denne forbindelse konkluderes det dog aldrig, hvorledes begrebet afgrænses eller hvorvidt det anvendes ensartet på tværs af de to lovgivningsområder. Dette vurderes derfor nødvendigt at afklare for at kunne besvare nærværende projekts problemformulering.

Det fremgår af afsnit 6.1, at naturlig afstrømning i vejlovgivningen er en afledning, der står i kontrast til de tre bevidste afledningsmuligheder, hjemlet i Miljøbeskyttelsesloven. Denne kontrast ligger i, at der ved naturlig afstrømning “ikke er udført foranstaltninger til at lede vandet i en bestemt retning” som citeret fra Vejdirektoratets afgørelse nr. 14/07910 af 9. juli 2014.

Vejdirektoratet beskriver uddybende i denne afgørelse, såvel som 17/03856-4 af 17. marts 2017 og 17/13926-6 af 10. november 2017, at vejvand, der udelukkende afledes grundet “terrænforholdene” eller “niveauforskellen” er naturligt afstrømmende. Af samme afgørelser fremgår det desuden, at denne tolkning gælder uanset om pågældende vand afstrømmer til eller fra vejarrealer. I afgørelse 14/14467-2 udtaler Vejdirektoratet desuden, at naturlig afstrømning ikke reguleres af vejlovgivningen. Desuden viderehenvises der henholdsvis til Miljøstyrelsen og domstolene for håndtering af gener i medfør af naturligt afstrømmende vejvand. Sammenfattende definerer vejlovgivningen således naturlig afstrømning som en afledning af vand, der alene skyldes koteforhold og ikke er tilsigtet, hvilket ikke reguleres af denne lovgivning.

Indenfor miljølovgivningen anvendes begrebet naturlig afstrømning også. Af Miljøstyrelsens brev af 2002 fremgår det, at udledninger “til vandløb med risiko for hydrauliske problemer” bør tilsvare “naturlig afstrømning”. Dette brev er at finde i bilag C. I samme brev uddybes det, at naturlig afstrømning er en hastighed på 1-2 L/s/ha, hvormed vand afledes fra ubefæstede arealer. Desuden understreges det, at begrebet omhandler hensyntagen til vandløbskapacitet, hvorfor det anvendes som en “generelt acceptabelt” målestok for hvor meget udledninger til belastede vandløb skal neddrøses, jf. bilag C. Dette tilsyneladende faste mål for hvor meget vand, der kan tillades udledt til i forvejen belastede vandløb anvendes i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelser, herunder bl.a. MAD 2011.2640. Begrebet ses desuden gengivet i Spildevandsvejledningen, hvor det dog lader til at omhandle en konkret afstrømning ad hensyn til et specifikt vandløb.

I NMK-10-00760 hjemvises en udledningstilladelse af vejvand til et vandløb til fornyet behandling i kommunen, fordi vandløbets kapacitet ikke er blevet respekteret. I sagen anvendes begrebet “naturlig afstrømning” om en hastighed hvormed vand udledes til vandløbet, jf. citat: “0,5 L/s/ha forventes af kommunen at svare til en naturlig afstrømning”. I afgørelsen understreges det, at der er et skel mellem naturlig afstrømning og udledning, men det defineres ikke præcist, hvori forskellen består. Det uddybes dog i afgørelsen, at vand alene afledes til vandløbet fra det befæstede areal, citat: “Mens den øvrige del af arealet har naturlig afstrømning og dermed fortsat bidrager til vandføringen”. Således anvendes begrebet i denne afgørelse til at beskrive ubefæstede arealers vandaflledning, hvilket i den konkrete sag forventeligt er 0,5 L/s/ha.

Det fremgår ydermere af nævnspraksis, at der i forbindelse med at påse, om den hydrauliske kapacitet respekteres, skal et “oplands naturlige afstrømning” vurderes jf. bl.a. 18/04756 og 18/04757 (tidl. NMK-10-01261 og NMK-10-01262). Det fremgår af ovenstående sager, at udtrykket et “oplands naturlige afstrømning” anvendes synonymt med “naturlig afstrømning”. I disse sager blev to udledningstilladelser ophævet og hjemsendt til fornyet behandling i Middelfart Kommune, fordi den hydrauliske kapacitet ikke var blevet påset i udledningstilladelserne. I én af de nævnte sager uddybes det ligeledes, at “naturlig afstrømning” står i kontrast til udledninger. Det tydeliggøres blandt andet idet Middelfart Kommune beskriver, citat: “Afstrømning fra det naturlige opland uden udledninger”.

I alle inddragede tilfælde omhandler “naturlig afstrømning” iht. miljølovgivningen et mål for den mængde vand, der kan udledes til et hydraulisk belastet vandløb uden, at de eksisterende hydrauliske problemer forværres. Begrebet hænger sammen med en betingelse, om at tilførslen af vand må ikke blive større som følge af en ny udledning, jf. bl.a. tidligere nævnte sag 18/04756 og 18/04757 (tidl. NMK-10-01261 og NMK-10-01262). Heri beskrives det, at overskridelse af den hydrauliske kapacitet vil resultere i, citat: “Hyppigere og større oversvømmelser end ved naturlig afstrømning”. Det står desuden klart, at “naturlig afstrømning” er noget, der foregår fra ubefæstede arealer. Det står i kontrast til udledningsmulighederne, men det tilsyneladende varierer hvorvidt det er en fast grænseværdi eller beror på en konkret vurdering iht. miljølovgivningen.

Dermed kan det konkluderes, at begrebet “naturlig afstrømning” anvendes i forskellige betydninger i vej- og miljølovgivningen. Blandt andet dækker det indenfor miljølovgivningen over vandaflledning fra ubefæstede arealer og anvendes tilsyneladende alene i forbindelse med udledning til vand-

løb. Vejlovgivningens definition omhandler også vandaflledning fra befæstede arealer. Lighedstræk er dog, at det i begge lovgivningsområder omhandler en afledning af vand, som står i kontrast til de udledningsmuligheder, der er hjemlet i Miljøbeskyttelsesloven.

På baggrund af det ovenstående vurderes det, at det ikke er relevant at anvende miljølovgivnings definition af naturlig afstrømning, da den ikke indbefatter vejvand. Således vælges det, at der fremadrettet refereres til den definition, som anvendes indenfor vejlovgivningen, når begrebet "naturlig afstrømning" anvendes i nærværende projekt.

Fordi der er forskel på de to definitioner, og fordi der er tale om to forskellige lovgivningsområder, som varetager forskellige interesser, opstår spørgsmålet om hvorvidt den "naturlige afstrømning", der kan foregå iht. vejlovgivningen, er omfattet af kravet om tilladelse inden afledning. Spørgsmålet opstår, fordi der jf. Miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 27 ikke må udledes stoffer, der kan forurene, hvilket umiddelbart må indbefatte vejvand, idet det falder ind under definitionen af spildevand jf. Spildevandsbekendtgørelsens § 4.

Rækkevidden af beskyttelsen iht. Miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 27 fremkommer af retspraksis. Det blev i højesteretsdom U.1987.256/2 H fastlagt, at uagtsomme udslip tillige omfattes af Miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 27. Højesteretten gjorde det gældende, at det ud fra lovens ordlyd og lovens forarbejder ikke kan udelukkes, at uagtsomme udslip af forurenende stoffer omfattes af ovenstående bestemmelser.

Senere byretsdom B1998.26563.97 lægger ovenstående dom til grund for en lignende afgørelse i en sag om uagtsom udledning fra en overfyldt tank. Desuden ses samme retsforhold, at blive gjort gældende i byretsdom B1997.PS.518.1997. I denne sag havde en virksomhed placeret en beholder med xylen på en måde, der ikke forhindrede hærverk herpå, og således dømtes direktøren for "uden Sønder sø kommunes tilladelse fra virksomheden at have udledt kemikalier indeholdende giftstoffer til Ullerup afløb".

Selvom det ikke tydeligt konkluderes i ovenstående domme, synes alle "uagtsomme" afledninger af forurenende stoffer at være omfattet af §§ 19 og 27. Der synes desuden at være en pligt for ejeren af et anlæg til at påse, at vedkommentes anlæg ikke kan forurene sine omgivelser. Denne pligt er endda udstrakt til at omfatte sikring imod hærverk som set i byretsdom B1997.PS.518.1997. Således vil denne pligt formentlig desuden omfatte en pligt til at sikre, at vejvand ikke afstrømmer naturligt til grundvand eller recipienter, hvor det kan forurene.

Vejmyndigheden eller de vejberettigede skal forsyne vejen med tilstrækkelig vejafvanding af færdelsmæssige og trafiksikkerhedsmæssige hensyn, jf. afsnit 6.1, og må derfor antages at have taget stilling til, hvor vandet ender. Udgangspunktet synes, jf. afsnit 6.2 at være, at der ansøges om tilladelse til at aflede spildevand via en af de tre afledningsmuligheder. Dog kan "tilstrækkelig vejafvanding" i nogle tilfælde være ingen vejafvanding, f.eks. jf. brev af 30/01-2004 om istandsættelse af privat fællesvej i by med henblik på løsning af afvandingsproblemer, som inddrages nærmere i afsnit 11.1.1. Brevet kan desuden findes i bilag B. Dette, som umiddelbart kunne fremstå som en konflikt mellem vejlovgivningen og miljølovgivningen, vurderes at have sammenhæng med en undtagelse fra kravet om afledningstilladelse, som nævnes i Spildevandsvejledningen.

Undtagelsen fra kravet omhandler nedsivning fra offentlige såvel som private "mindre veje" i tilfælde, hvor vandet ikke nedsives via et anlæg og desuden ikke videreføres til en recipient (Miljøstyrelsen 2018, s. 124). Undtagelsen ses anvendt i afgørelser herunder eksempelvis NMK-10-00872, hvorfor den også umiddelbart synes gældende i praksis, uanset vejledninger ikke er juridisk bindende (Evald 2011, s. 30). Der er ikke fundet afgørelser, som definerer hvad en "mindre vej" er, på nær, at det ikke er en sti, jf. NMK-10-00872. Dette uddybes desuden heller ikke i Spildevandsvejledningen.

At dette tilfælde er undtaget er formentlig begrundet i, at vejvand netop fra "mindre veje" ifølge Miljøstyrelsen ikke udgør nogen forureningstrussel, da det bliver "renset og hydraulisk neddroglet" ved nedsivning gennem jorden (Miljøstyrelsen 2018, s. 124). Således understreges det, der fremgår af ordlyden i både §§ 19, stk. 1 og 27, stk. 1; at bestemmelseernes forbud mod udledning alene vedrører stoffer, der kan forurene.

Vedrørende den sidste afledningsmulighed, tilslutning til kloak, vil vejvand ikke udgøre en forureningstrussel, da det ledes gennem et rensningsanlæg, inden videreudledning jf. afsnit 6.2. Riste til afledning af overfladevand, herunder vejvand, er anlagt med netop dette formål. Selv hvis vejvandet skulle ende i en anden rist, end tilsigtet f.eks. en privat rist på egen grund, ender det dog stadig i samme hovedledning og udgør derfor ikke en anderledes forureningsrisiko. Dermed vurderes det, at der ikke er krav om afledningstilladelse iht. Miljøbeskyttelsesloven ved naturlig afstrømning til kloak, jf. vejlovgivningens definition. Da vejlovgivningen, som tidligere nævnt, ikke regulerer naturlig afstrømning til vej, herunder vejriste, eller fra vej til privat grund, vil der heller ikke her umiddelbart opstå problemer med naturlig afstrømning.

Samlet set udløser alle afledninger, som kan forurene recipienter og grundvandet, således kravet om afledningstilladelse iht. Miljøbeskyttelsesloven. Der er

ikke fundet relevant retspraksis herom og derfor er det ikke muligt at drage nogle endegyldige konklusioner. Dog vurderes det, at der formentlig vil kunne forekomme situationer, hvor vejvand afstrømmer naturligt og ender i en recipient eller grundvandet.

Iht. besvarelse af nærværende projekts problemformulering, er det imidlertid relevant at afdække retsstillingen for de tilfælde hvor vejvandet hverken er omfattet af vejlovgivningen eller miljølovgivningen. Således vælges det at foretage en yderligere afgrænsning af begrebet "naturlig afstrømning", som anvendt i nærværende rapport. Det vælges at fratrække de tilfælde, hvor vejvandet afstrømmer naturligt iht. vejlovgivningen til steder hvor det kan forurene, som beskyttet iht. Miljøbeskyttelsesloven. Dette gøres, da det vurderes mest hensigtsmæssigt iht. besvarelse af problemformuleringen. Naturlig afstrømning vil således iht. tidligere nævnte Vejdirektoratsafgørelser omfatte når vand løber til vej fra ejendom, fra vej til vej og fra ejendom til vej.

11 | Retsstillingen for naturligt afstrømmende vejvand

Naturligt afstrømmende vejvand er omfattet af de såkaldte “naboretlige retsgrundsætninger”, jf. kapitel 6. Idet der, jf. kapitel 10, ikke er tale om naturligt afstrømmende vejvand i situationer, hvor vandet ender i en recipient, kloak eller grundvandet, er disse situationer ikke relevante at undersøge retsstillingen for i nærværende kapitel. Dermed vil retsstillingen for naturligt afstrømmende vejvand kunne afdækkes ved at undersøge alene de naboretlige retsgrundsætninger. Disse består af uskrevne retsregler, som er udviklet i domstolenes praksis, ofte benævnt “naboretten”. Denne omhandler forpligtigelser for ejere af ejendom overfor naboer (Mørup 2015, s. 1).

Umiddelbart er det alene oversvømmelse og materielle tab som følge heraf, der danner grundlag for nærværende kapitel. Det er således udgangspunktet, at afdække retsstillingen for sådanne gener og/eller skader på naboejendomme. Som følge af naturligt afledt vejvand kan der formentlig også opstå forurening, men dette forhold undersøges ikke i dette kapitel. Dette skyldes at forurening er omfattet af Miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, uanset om det gælder forurening af anden mands jord iht. lovens § 19, eller recipienter iht. lovens § 27. Derfor omhandler forureningsskader både naboretten (Pagh 2017, s. 217) og Miljøbeskyttelsesloven. Det forhold undersøges således i kapitel 12.

11.1 Naboretten

Naboretten omhandler de retlige forhold mellem naboer (Pagh 2017, s. 213). Helt grundlæggende skal aktiviteter og ageren holdes indenfor grundgrænsen, men dette er ikke altid muligt (Madsen 2016, s. 397). Dette beskriver Pagh sådan, at man som ejer ikke må råde over sin ejendom, således det begrænser andre i deres retmæssige råden over deres ejendom. Således kan man både betragte naboretten som en “positiv beskyttelse” til udnyttelse af fast ejendom og samtidig en “negativ rådighedsbegrænsning” (Pagh 2017, s. 213).

Naborettens interessefelt er således gener, der opstår i naboforhold. Gener skal tåles eller kan påføres indtil en vis grænse, kaldet “tålegrænsen”. Hvis gener ikke overstiger tålegrænsen, skal de tåles erstatningsfrit (Mørup 2015, s. 1), fordi de således betragtes som “uvæsentlige” (Eyben og Isager 2015, s. 186). Hvis genen derimod ligger over tålegrænsen, vil den genepåførte nabo i udgangspunktet have krav på, at genen nedbringes, så tålegrænsen ikke længere overskrides ved såkaldt “fysisk lovliggørelse” (Mørup 2015, s. 1). Samtidig vil naboen have krav på, at den erstatningsansvarlige genevolder

erstatte det tab, overskridelsen af tålegrænsen har medført (Madsen 2016, s. 400). Således indeholder naboretten en materiel og en erstatningsretlig beskyttelse (Mørup 2015, s. 1).

Hvornår tålegrænsen konkret er overskredet undersøges nærmere i afsnit 11.1.1. Selvom det ovenstående beskrevne er udgangspunktet, vil eneste sanktionsmulighed ofte være erstatning for det tab, som skaden eller ulempen forårsager (Pagh 2017, s. 218). Fysisk lovliggørelse vil bl.a. være udelukket, hvis der er modtaget kompensation for at lade ulemperne fortsætte (Pagh 2017, s. 232).

Naboretten beskytter ikke mod enhver gene, eftersom et grundlæggende kriterium er overskridelse af den ovenfor nævnte tålegrænse (Pagh 2017, s. 218). Dog vedrører naboretten alle typer af gener (Hannibal m.fl. 2011, s. 178), hvilket Pagh ligeledes tilslutter sig. Adskillige forfattere, eksempelvis Madsen, pointerer nogle klassiske typer af gener, herunder: Støj, røg, lugt, rodkud, rystelser, skygge, mistet udsigt, indkig- og lysindfaldsgener m.fl. (Madsen 2016, s. 398–399). Selvom oversvømmelse – fra vejvand eller øvrige kilder – ikke nævnes som en klassisk gene, vurderes den ligeledes at henhøre under forhold, som naboretten kan beskytte imod, jf. ovenstående.

Beskyttelsen i kraft af naboretten er dog begrænset til, at genen skal have vist sig, før man er beskyttet. Derfor betragtes naboretten som reaktiv. Således vil det i udgangspunktet ikke være muligt at opnå fysisk lovliggørelse af og/eller erstatning for gener eller skader, der endnu ikke er forekommet. En undtagelse herfra er naboretlig erstatning for gener fra større vejanlæg, fordi erstatningen i stedet fastsættes pba. en beregnet ulempe. Dette er et eksempel på et af de tilfælde, hvor muligheden for fysisk lovliggørelse er afskåret, idet man er kompenseret for genen (Pagh 2017, s. 214).

Adskillige forfattere, herunder Pagh, understreger, at der ikke gælder en “først i tid, bedst i ret”-prioritering (Pagh 2017, s. 218), hvorfor det ikke er vigtigt, om det var naboen eller skadevolderen, der *kom først* (Madsen 2016, s. 399). Herom henviser bl.a. (Hannibal m.fl. 2011, s. 178) til en landsretsdøm, U.2001.2406 V, hvori en ejer blev dømt til at fælde fire 150 år gamle bøgetræer, der forårsagede store skygge- og nedfaldsgener på naboens grund, uanset træerne havde stået der, forinden naboen havde erhvervet ejendommen.

Dog understreges det, at tidsfaktoren alligevel vil kunne påvirke tålegrænsen, såfremt en gene kan anses som forventelig for den skadelidte nabo. Det vil f.eks. ikke være muligt at kræve erstatning, hvis et hus opføres på en uhensigtsmæssig måde, hvorved der vil opstå forventelige indkigsgener fra naboerne (Madsen 2016, s. 399–400).

11.1. Naboretten

Madsen understreger, at beskyttelsen i kraft af naboretten ikke kan defineres ud fra "faste kriterier om geografisk nærhed". I stedet gælder beskyttelsen for både ejere og lejere af fast ejendom, som ligger så tilstrækkelig geografisk nær, at tålegrænsen kan overskrides af den konkrete ulempe (Madsen 2016, s. 398). Pagh uddyber, at det er nødvendigt, at pågældende ejendom påføres "individuelle" og "væsentlige" gener (Pagh 2017, s. 216). Hannibal m.fl. supplerer med, at det ikke er nødvendigt at have fælles skel, for man kan betragtes som nabo i henhold til naboretten. Videre beskrives, at det ikke alene vedrører "egentlige naboer", idet naboretten har været forsøgt anvendt som basis for krav ift. bl.a. "offentlige veje og anlæg" (Hannibal m.fl. 2011, s. 177).

Helt konkret kan der, jf. bl.a. UfR 1999.353 H, tilkendes grundejere erstatning for gener i form af vejstøj fra nye motorvejsanlæg, som medfører ejendoms-værdiforringelse. Dette underbygges af, at advokat Morten Ruben Brage i U.2013B.261, som omhandler beskyttelse imod vejstøj, beskriver, citat: "Da vejanlægget er nabo til den støjramte grundejer, opstår et naboretligt forhold mellem vejmyndigheden og grundejeren". Selvom det her er gener fra vejen i form af støj, vurderes det, at vejen her er betragtet som "nabo" iht. naboretten, uanset genetypen. Dermed står det klart, at der kan opstå et "naboforhold" mellem vejanlæg og de generede naboer.

Imidlertid er der ikke fundet domme, hvor det er vejarealerne, herunder både offentlige som private fællesveje, som er blevet beskyttet i henhold til naboretten og dermed kan betragtes som "nabo". Desuden er der ingen af de inddragede kilder, der direkte beskriver, at vejarealer også er beskyttet af naboretten. Det kan dog ikke definitivt afvises, at vejarealer kan opnå beskyttelse i henhold til naboretten.

Private fællesveje er iht. Privatvejslovens § 10, stk. 1, pkt. 3 et færdselsareal henover anden mands ejendom. Således må private fællesveje betragtes som fast ejendom og må således principielt kunne beskyttes iht. naboretten.

Vejdirektoratsafgørelse nr. 14/11594 af 8. oktober 2014 omhandler helt konkret, at vejvand fra én privat fællesvej løber ned og forårsager gener på en anden privat fællesvej. Her oplyser Vejdirektoratet, at hvis de vedligeholdelsespligtige grundejere ikke finder det rimeligt, at de pålægges udgifter til istandsættelse af den private fællesvej skal de, citat: "På naboretligt grundlag rette krav om erstatning mv. mod grundejerne på den vej, hvorfra vejvandet kommer." Det uddybes, at dette kan indbringes for domstolene. Dermed mener Vejdirektoratet umiddelbart, at private fællesveje tilsvarende kan beskyttes i henhold til naboretten.

Det samme synes at gælde for offentlige veje, hvilket kan tolkes af Vejdirektoratets afgørelser. I brev af 30. januar 2004 om istandsættelse af privat fællesvej i by med henblik på løsning af afvandingsproblemer tager Vejdirektoratet stilling til de juridiske muligheder for at afhjælpe vejvandsgener (se bilag B). Brevet omhandler, at en kommune som vejmyndighed har henvendt sig til Vejdirektoratet med spørgsmål. Sagen omhandler en privat fællesvej i et sommerhusområde, der ikke er forsynet med afvanding og er stejl. Dette medfører, at der flyder vand og grus ned i bl.a. en amtsvejs (i dag enten kommune- eller statsvej (Vejdirektoratet 2019, s. 1–2)) vejafvandingssystem. Kommunen retter derfor henvendelse med spørgsmål om, hvorvidt de har hjemmel til at påbyde befæstning af den private fællesvej, der foresager generne. Vejdirektoratet svarer, at disse problemer er af “miljømæssig, naboretlig/erstatningsretlig karakter”, fordi den private fællesvej er i trafikalt og vejteknisk god stand. Vejdirektoratet henviser til, at de nabo- og erstatningsretlige problemer hører under domstolene.

Således vurderes det, at vejarealer, uanset om de er offentlige eller private fælles, muligvis kan betragtes som “nabo” i henhold til naboretten. Under alle omstændigheder kan det ikke definitivt afvises. Således er man i udgangspunktet som nabo, herunder ejer eller lejer af fast ejendom og formentlig også vejarealer, beskyttet imod gener, der overskrider grundgrænsen, som har vist sig og desuden overskrider tålegrænsen. Dermed er det således relevant at afdække hvornår tålegrænsen konkret kan være overskredet.

11.1.1 Hvornår overskrides tålegrænsen?

At der overhovedet er tale om, at ulemper skal overstige “tålegrænsen”, førend det kan begrunde et naboretligt ansvar, har sammenhæng med at fast ejendom påføres ulemper og gener fra omgivelserne, herunder i kraft af: Produktion, samfærdsel og befolkningstæthed. Tålegrænsen er således udtryk for hvornår en gene er så betydelig, at borgere har krav på beskyttelse imod den (Pagh 2017, s. 219-220).

Der findes adskillige kilder, som beskriver hvilke elementer, der indgår i at vurdere, hvorvidt tålegrænsen er overskredet. Overordnet set kan Mørup, Pagh, Hannibal m.fl. og Madsen betragtes som enige, idet de oplister de samme kriterier til at vurdere tålegrænsens overskridelse, uanset der anvendes lidt forskellige forklaringer af de indgående elementer.

Det stemmer godt overens med, at det ifølge Pagh er de samme “retlige kriterier”, under hensyn til de “faktiske forhold”, der anvendes til at vurdere, om tålegrænsen er overskredet (Pagh 2017, s. 220). Madsen beskriver supplerende, at momenterne, som indgår i at vurdere om tålegrænsen er

11.1. Naboretten

overskredet, kan udledes af retspraksis, og i forbindelse hermed nævnes bl.a. intensitet, varighed og hyppighed. Videre uddybes det, at en grundbetingelse er, at ulempen er "væsentlig", med mindre der er tale om skadeshensigt eller chikane. Tålegrænsen kan dermed betragtes som et mindstemål for, hvad man anser for rimeligt at påføre naboer (Madsen 2016, s. 399).

Kriterierne for tålegrænsens overskridelse har udviklet sig gennem tiden. Indtil omkring 1980'erne blev tålegrænsens overskridelse vurderet ud fra kriterier om "kvarterets beskaffenhed" og "ejendommens beliggenhed" (Mølbeck m.fl. 2019, s. 242). Disse kriterier rækker langt tilbage og ses blandt andet begge anvendt i U 1955.478/2 om Odense Tivoli. I sagen fandt Højesteret, at tivoliet ikke skulle ophøre sin virksomhed, da de havde gennemført foranstaltninger til afhjælpning af nabogener. Efter gennemførsel af disse foranstaltninger fandt et flertal i Højesteret, at den generede naboen ikke længere blev påført ulemper, der oversteg hvad man er pligtig til at tåle, citat: "Selv under hensyn til kvarterets beskaffenhed og ejendommens beliggenhed" i et eksklusivt villakvarter. Dog blev naboen tilkendt erstatning for ulemper, indtil foranstaltningernes gennemførsel.

Retspraksis om tålegrænsens overskridelse blev imidlertid ændret i 1988 med Skrædommen (U.1988.547 H) (Mølbeck m.fl. 2019, s. 242). I sagen blev en hovedvej gennem Viborg Amtskommune flyttet, hvorfor der blev eksproprieret areal hertil. Ejeren af en nærliggende ejendom, hvorfra der ikke blev eksproprieret areal, krævede erstatning for støjgener, idet vejen blev anlagt ganske få meter fra beboelsesbygningen. Det uddybes i sagen at erstatning alene ville kunne komme på tale ifm. støjgener ved delvis ekspropriation, fordi der ikke er tale om "ganske særlige omstændigheder". Dette begrundes med, at vejen er "en almindelig landevej med moderat trafik", at vedkommendes garage og fyrrum er nærmest vejen og at der i øvrigt ikke er vinduer mod vejen. Således blev det vurderet, at ejendomsværdien ikke blev forringet.

I 1999 blev retspraksis igen ændret, som bl.a. afspejles i U.1999.360 H (Mølbeck m.fl. 2019, s. 242). I forbindelse med denne sag udtalte Højesteret, at lighedssynspunkter taler for, at der ydes ulempeerstatning, når ulemperne overstiger "hvad der med rimelighed må påregnes som led i den almindelige samfundsudvikling på trafikområdet". Dette uanset om der er eksproprieret areal fra en ejendom. I den konkrete sag blev en nabo således tilkendt erstatning for ejendomsværdiforringelse, grundet motorvejens nærhed på 43 meter fra stuehuset.

Hannibal m.fl. henviser videre til, at tålegrænsen i dag typisk ses formuleret, som jf. MAD 2010.968 V. Heri fastslog landsretten, at “ulempernes karakter, væsentlighed og påregnelighed” skal sammenholdes med en “ejendoms karakter og beliggenhed og områdets karakter” i forbindelse med at vurdere, hvorvidt tålegrænsen er overskredet.

Sagen omhandlede at der, i overensstemmelse med en vedtaget lokalplan, blev opført et otte etager højt byggeri i Ikast bymidte, kaldet “Tvillingehusene”. Naboer hertil blev tilkendt erstatning på 200.000 kr., for forringelse af ejendommens værdi. Generne overskred netop, hvad skadelidte måtte tåle som følge af den almindelige samfundsudvikling. I den konkrete sag blev der lagt vægt på, at skadelidtes ejendom er beliggende centralt i Ikast (i et villakvarter), og at den tidligere bebyggelse på skadevoldende ejendom var et varmeværk. Desuden fremhæves, at Tvillingehusene er placeret tæt på skel, at de fremtræder dominerende, og at den skadelidte ejendom er beliggende i et kvarter, der er præget af lavt byggeri.

Pagh beskriver, at tålegrænsen kan betragtes som udtryk for, at der gælder en generel norm for, hvilke ulemper og skader, der må påføres fast ejendom. Dog beskriver han samtidigt, at de samme skader ikke må accepteres alle steder, hvorfor der altid må foretages en konkret vurdering af, om tålegrænsen er overskredet (Pagh 2017, s. 220). Dette stemmer godt overens med den konkrete vurdering, som fremkommer bl.a. af sagen om Tvillingehusene. Videre beskriver Pagh, at det kan bedømmes ud fra tre kategorier, hvorvidt tålegrænsen konkret er overskredet. Dette er henholdsvis: “Generelt”, “specielt” og “konkret” væsentlig ulempe. Hvis alle tre kategorier er opfyldt, vil tålegrænsen i udgangspunktet være overskredet (Pagh 2017, s. 221).

Pagh uddyber, at disse tre typer af ulemper tydeliggør tålegrænsens kerneaspekter, som ofte i praksis flyder sammen. Det understreges, at de ikke kan anvendes som formel (Pagh 2017, s. 224–225), men kan anvendes til analytisk at håndtere de elementer, som indgår i vurderingen af om tålegrænsen er overskredet (Pagh 2017, s. 221). Uanset, at kriterierne ikke kan anvendes som formel, vurderes det relevant at afdække hvori de består og hvordan gener forårsaget af naturligt afstrømmende vejvand passer ind i dem. Det er relevant eftersom det er en tilgang til en vurdering af, om tålegrænsen konkret er overskredet.

11.1. Naboretten

For at understrege sammenhængen med retspraksis, vil der løbende blive foretaget en sammenholdning af Pagh's kriterier og de kriterier, der findes i retspraksis for tålegrænsens overskridelse. Da Pagh som nævnt beskriver, at tålegrænsens kerneaspekter ofte flyder sammen, kan det være vanskeligt at lave en stringent sammenligning og opdeling af retspraksiskriterierne ift. Pagh's kriterier. Det vurderes, at der må forekomme visse overlap.

I sammenhæng med den ovenstående beskrevne sammenholdning vil det konkret blive vurderet, hvornår vejvandsgener forårsaget af naturligt afstrømmende vejvand overskrider tålegrænsen med udgangspunkt i Pagh's kriterier. Dette vurderes mest hensigtsmæssigt ift. at undgå gentagelser.

Der er ikke blevet fundet retspraksis, der konkret omhandler naturligt afstrømmende vejvand, og derfor er det nødvendigt at støtte vurderingerne på andres fortolkninger og vurderinger samt på baggrund af anden, relevant retspraksis om naboretten.

Generelt væsentlig ulempe

“Generelt væsentlig ulempe” dækker over, at den pågældende ulempe skal overstige grænsen for, hvad der almindeligvis betragtes som en acceptabel påvirkning af ejendomsretten. I forbindelse hermed understreges, at selv stærkt generende, ikke-forventelige gener kun vil overskride tålegrænsen, såfremt de anses for uacceptable. Videre understreges det, at dette kriterium særligt omhandler overskridelse af “generelle regler”, hvilket blandt andet uddybes at omhandle miljølovgivningen (Pagh 2017, s. 221).

Det indgår således i vurderingen af, om tålegrænsen er overskredet, hvorvidt der findes offentlig regulering af den pågældende gene (Mølbeck m.fl. 2019, s. 243). Dette forhold undersøges nærmere i kapitel 12. Dette kriterium rummer således et forhold, som ikke tidligere er omtalt i nærværende kapitel, fordi det ikke er relevant i denne sammenhæng. Naturligt afstrømmende vejvand ikke er rummet i hverken vej- eller miljølovgivningen.

Uanset, at det ikke er lovregulering, beskriver Hannibal m.fl., at man som grundejer ikke skal tåle at blive oversvømmet med vejvand, og tålegrænsen må anses som overskredet, når der sker “egentlige oversvømmelser” (Hannibal m.fl. 2011, s. 183). Dette har sammenhæng med at generne skal være “ikke ubetydelige” (Hannibal m.fl. 2011, s. 181). Dette kan således betragtes som den generelle norm, der gælder for, hvad man generelt må tåle som ejer eller lejer af fast ejendom.

Denne holdning synes advokat Henriette Soja fra Horten, at dele. I et brev af 2. november 2017 til Furesø Kommune og KLIKOVAND, skriver hun, citat:

“Det er vores vurdering, at ved egentlige og gentagende oversvømmelser med vand fra vejen, som medfører skader og tab på grundejers ejendom, må tålegrænsen højst sandsynligt anses for overskredet.” Dette sætter Soja i kontrast til hovedreglen; at grundejere selv skal sikre sig imod vand, der løber ind på deres ejendom. Hele brevet kan læses i bilag E.

Specielt væsentlig ulempe

“Specielt væsentlig ulempe” omhandler, at genen overskrider, hvad der er almindeligt for det pågældende sted. I forbindelse hermed fremhæves det, at der må tåles forskellige gener i f.eks. beboelses-, industri-, landbrugs- og byområder. Der skal derved tages hensyn til de konkrete forhold, hvad der er forventeligt samt eventuelle servitutter, der beskytter imod ulemper (Pagh 2017, s. 223).

Mange domme indeholder forskellige eksemplificeringer af de “konkrete forhold” og hvad, der er “forventeligt”. Eksempelvis indeholder U 2008.677 H konkrete eksempler på begge dele. Sagen omhandlede en 2-sporet motortrafikvej, der blev udvidet til en 4-sporet motorvej ca. 120 meter fra en lystejeendom i Nordjylland. De faktiske forhold som Højesteret inddrog i sagen var: Støjniveauet, områdets karakter, ejendommens beliggenhed samt karakter, bygningernes afstand til vejanlægget og trafikintensiteten.

I den konkrete sag kunne der dog ikke tilkendes erstatning, idet ulemperne ikke oversteg “hvad der med rimelighed må påregnes som led i den almindelige samfundsudvikling på trafikområdet”, overensstemmende med bl.a. Hannibal m.fl.

På baggrund af det ovenstående vurderes det at “specielt væsentlige ulemper” i høj grad at afspejle kriterierne om ulempens påregnelighed, områdets karakter samt ejendommens beliggenhed og karakter, men også “ulempens karakter og væsentlighed”, fordi der i U 2008.677 H omtales en afstand til vejanlægget.

Det vurderes, at der vedrørende naturligt afstrømmende vejvand formentlig vil være forskel på, om man er i byen eller på landet, fordi der sjældent er kloakeret på landet (Miljøstyrelsen 2020c). Derimod vil der være flere flader, hvor vandet ikke kan trænge igennem i byen, hvorfor der i højere grad end på landet, formentlig kan være tale om større mængder “naturligt afstrømmende vejvand”.

Vejens vedligeholdelse og de konkrete forhold på stedet vil indgå som moment i vurderingen af om tålegrænsen er overskredet (Hannibal m.fl. 2011, s. 183). Det uddybes, at især koteforhold tillægges stor vægt i forbindelse med at vurdere, hvorvidt tålegrænsen er overskredet (Hannibal m.fl. 2011, s. 182).

11.1. Naboretten

Hannibal m.fl. beskriver ikke den direkte årsag til, at koteforhold tillægges stor vægt, men dette skyldes formentlig, at det betragtes som forventeligt, at vand løber nedad alle steder. Således skal noget særligt til, førend det overstiger, hvad der er sædvanligt på det pågældende sted, jf. Pagh kriterium.

Hannibal m.fl. beskriver desuden, at det vil skærpe vurderingen i retningen af hvad ejeren af den oversvømmede ejendom må tåle, hvis oversvømmelserne skyldes nyere forhold, som f.eks. nye befæstede arealer (Hannibal m.fl. 2011, s. 182). Dermed må i hvert fald nye veje eller ny belægning på eksisterende veje ikke indgå i det Hannibal m.fl. betragter som "koteforhold". Således konkluderes det, at begrebet "koteforhold" anvendes i en anderledes betydning end den, der anvendes af Vejdirektoratet. Det vurderes, at Hannibal m.fl. referer til koteforhold, som noget, der ikke er skabt af menneskelig aktivitet, idet menneskabte forhold, jf. ovenstående, indgår i vurderingen af, om tålegrænsen er overskredet.

Udover de ikke-menneskeskabte eller -forandrede koteforhold, tillægges det vægt, hvorvidt der er udført tiltag, indenfor en teknisk og økonomisk rimelig ramme, for at undgå nabogener (Hannibal m.fl. 2011, s. 182), hvilket vurderes at være i tråd med afværgelse af nabogener den tidligere omtalte dom U 1955.478/2 om Odense Tivoli.

Ydermere indgår det, om der er fysiske samt retlige manglefulde forhold på den ejendom, der forårsager genen. F.eks. om afløb er korrekt udført, om befæstelsesgraden omtrent lever op til eventuelle lokalplankrav og afløbene er vedligeholdet (Hannibal m.fl. 2011, s. 182). Retligt mangelfulde forhold undersøges nærmere i kapitel 12.

På baggrund af de kriterier, som Hannibal m.fl. beskriver, vurderes det, at den potentielle oversvømmelse i tidligere nævnte Vejdirektoratsafgørelse nr. 14/14467-2 af 4. november 2014 muligvis vil betegnes som "specielt væsentlig". Dette skyldes, at det var kommunens istandsættelse af den offentlige vej, der forårsagede ændrede afstrømningsforhold, så vejen derefter afvandede til privat grund i stedet for en offentlig vejrist. Det vides ikke, om klager opgav sagen efter Vejdirektoratets afgørelse, eller om dommen blot er uskrevet, da der ikke er fundet nogen retssag omhandlende forholdet. Idet naboretten er reaktiv, kan det desuden tænkes, at den i sagen omtalte "risiko for oversvømmelser" på ejendommen ikke er forekommet endnu. Dette griber ind i, at det, af samme årsag, desuden ikke er muligt at vurdere, hvorvidt de to tilbageværende kriterier; "generelt" og "konkret" væsentlig ulempe var opfyldt i den konkrete sag.

Konkret væsentlig ulempe

“Konkret væsentlig ulempe” omhandler, at ulemper tillige skal begrænse retmæssig råden over den faste ejendom eller forringe ejendomsværdien væsentligt, førend det kan medføre naboretligt ansvar. Pagh beskriver uddybende, at der er forskel på, hvilken beskyttelse ejendomme nyder. Dette eksemplificeres ved, at tomme byggegrunde ikke nyder samme ulempebeskyttelse som bebyggede beboelsesejendomme. Det skal godtgøres, at der er lidt et tab, hvis der skal kunne kræves erstatning på naboretligt grundlag (Pagh 2017, s. 224).

Det vurderes, at “ejendommens karakter” delvist er relevant her, eftersom det netop er denne, som har indflydelse på, hvilke gener, der kan opnås beskyttelse imod. Desuden vurderes det, at “væsentligheden og karakteren” af ulempen vil være delvist rummet heri, eftersom det netop er ulempen, der skal forårsage det omtalte tab eller begrænsning i retmæssig råden. Dette er f.eks. tydeliggjort i de inddragede sager om vejstøjsgener, hvor der er krav om, at støjen samt evt. andre gener skal være så væsentlige, at det reducerer ejendomsværdien.

Overensstemmende beskriver Hannibal m.fl., at der skal være tale om begrænsning af råden eller reduktion af ejendommens anvendelsesmuligheder. Det eksemplificeres ved: Oversvømmelse bl.a. af bygninger og installationer, besværliggørelse af adgang til og færdsel på ejendommen samt afskæring eller nedsættelse af dyrkningsmuligheder på ejendommen (Hannibal m.fl. 2011, s. 181–182). I denne sammenhæng beskrives det, at der er mulighed for at føre en naboretlig sag, uden der er forekommet egentlige skader pga. oversvømmelser (Hannibal m.fl. 2011, s. 183). I sådanne tilfælde, er der ikke er lidt et økonomisk tab, og derfor vil det ikke være muligt at opnå erstatning, jf. bl.a. (Pagh 2017, s. 224). Målet vil i stedet være at gennemtvinge tiltag, som resulterer i mindskede eller helt fjernede vejvandsgener (Hannibal m.fl. 2011, s. 183).

Således er fysisk lovliggørelse den eneste naboretlige sanktionsmulighed i sådanne tilfælde. Siden overskridelsen af tålegrænsen netop skal have betydning for udnyttelsen eller værdien af ejendomme, er vejarealer ikke beskyttet imod samme gener, som beboelsesejendomme, som tidligere nævnt. Dog vil spildevand, herunder vejvand, med al sandsynlighed være en af de gener, som vejarealer er beskyttet imod, da vand kan resultere i skader på veje, jf. kapitel 1. Dette er dog forudsat, at veje kan betragtes som “nabo”.

Det er ikke tilstrækkeligt for at opnå naboretlige sanktioner, at tålegrænsen er overskredet. Pagh beskriver at der skal være, citat: “Grundlag for et naboretligt ansvar”, førend der kan opnås sanktioner (Pagh 2017, s. 218), hvilket dermed er relevant at undersøge nærmere.

11.1.2 Det naboretlige ansvarsgrundlag

Det er nødvendigt at have et naboretligt ansvarsgrundlag, for at kunne opnå naboretlige sanktioner, dvs. både fysisk lovliggørelse og erstatning. Det at tålegrænsen er overskredet, er ikke ensbetydende med, at der er et grundlag for naboretligt ansvar, da der enten forudsættes “culpaansvar” eller “objektivt ansvar” (Pagh 2017, s. 218). Overensstemmende beskriver Hannibal m.fl., at naboretten “hviler på” enten culpaansvar eller objektivt ansvar (Hannibal m.fl. 2011, s. 178). Således er det alene, når der er det “fornødne ansvarsgrundlag” er opfyldt, at ulemper skal bringes til ophør og skadevolderen skal erstatte tab, som ulemperne har forårsaget (Pagh 2017, s. 232).

Culpa er en ulovhjemlet regel om ansvarsgrundlag, som medfører at skadevolder skal have handlet enten ved vilje, kaldet “forsætligt” eller ikke udvise fornøden agtpågivenhed, kaldet “uagtsomt”, for at have et ansvar (Eyben og Isager 2015, s. 25–26). Hannibal m.fl. uddyber, at der i forbindelse med culpa skal vurderes, om man med rimelighed kan forvente, at den ansvarlige ville undgå handlingen eller udeladelse af handling (Hannibal m.fl. 2011, s. 155). Dette stemmer godt overens med fremstillingen af, hvordan det afgøres, at en person har handlet uagtsomt jf. Eyben og Isager, hvor der i domstolenes bedømmelse lægges vægt på, citat: “Hvordan folk i almenhed ville have handlet i den pågældende situation” (Eyben og Isager 2015, s. 89).

Ved objektivt ansvar er der, modsat culpa, ikke krav om uagtsomhed og forsætlighed, førend skadevolder har ansvar for skader (Eyben og Isager 2015, s. 26) eller gener. Derimod ifalder skadevolder et ansvar, fordi skaden er sket, grundet vedkommendes handling eller passivitet (Hannibal m.fl. 2011, s. 155). Dermed ifaldes der således også ansvar for såkaldte “hændelige skader” (Eyben og Isager 2015, s. 26).

Naboretten har sammenhæng med den almindelige erstatningsret (Hannibal m.fl. 2011, s. 178–179), og herigennem findes der yderligere krav for at kunne opnå beskyttelse i medfør af naboretten.

Sammenhængen mellem naboretten og almindelig erstatningsret fremgår ved, at den skadelidte nabo skal kunne påvise, at der er lidt et tab og at der er årsagssammenhæng mellem den skadevoldende handling/passivitet og dette tab (Hannibal m.fl. 2011, s. 179). Der skal derudover være opfyldt et ansvarsgrundlag (Hannibal m.fl. 2011, s. 178) – enten ved culpa- eller objektivt ansvar, som tidligere nævnt. Årsagssammenhæng omhandler, at skaden ikke ville være sket, hvis ikke den pågældende handling var foretaget/udeladt (Hannibal m.fl. 2011, s. 155). Årsagssammenhængen kan også formuleres sådan, at den handling/passivitet, som der er ansvarsgrundlag for, skal forårs-

sage skaden (Eyben og Isager 2015, s. 25). Disse krav kan dermed betragtes som generelle forudsætninger for, at der kan ifaldes naboretligt ansvar for den pågældende ulempe.

Erstatning er udtryk for, at skadelidte kompenseres økonomisk, således det dækker den lidte skade (Eyben og Isager 2015, s. 23). Dermed er det et krav, hvis der skal opnås erstatning, herunder på naboretligt grundlag, at der er lidt et økonomisk eller kapitaliserbart tab (Pagh 2017, s. 234).

Hvorvidt det naboretlige ansvar beror på culpa- eller objektivt ansvar, varierer afhængig af, om der er tale om "enkeltstående" eller "vedvarende" skader/gener (Pagh 2017, s. 230). Disse er derfor relevant at undersøge nærmere.

Vedvarende gener og skader

Traditionelt set omhandler naboretten "varige ulemper" (Eyben og Isager 2015, s. 186), og vedrørende disse, gælder der culpaansvar. Dette culpansvar afviger den fra almindelige erstatningret på den måde, at det "påregnelige" ved den indtrufne skade fuldstændig overskygger, hvorvidt man med rimelighed kan forvente, at den ansvarlige burde havde forsøgt at undgå handlingen (Hannibal m.fl. 2011, s. 178). Dermed udfyldes culpa-figuren i denne situation i høj grad af de såkaldte "adækvansbetragtninger" (Pagh 2017, s. 231). Disse "Adækvansbetragtninger" omhandler, hvorvidt skadevolder burde eller kunne forudse, at den pågældende aktivitet vil kunne påføre omkringliggende ejendomme væsentlige ulemper (Pagh 2017, s. 232). Hannibal m.fl. beskriver supplerende, at adækvans omhandler, hvorvidt risikoen for skaden blev forøget ved den pågældende handling/passivitet (Hannibal m.fl. 2011, s. 156). Således er der generelt krav om, at ulemperne skal kunne forudses (Pagh 2017, s. 232).

Der findes dog to undtagelser til hovedreglen om, at det er påregneligheden af ulemper, der begrunder culpaansvar for vedvarende gener. Alvorlig risiko for omkringboendes liv og helbred er undtaget fra dette krav. En anden undtagelse herfra er myndigheders udeladelse af indgriben eller tilladelse til aktiviteter. Dette kan ikke danne baggrund for et naboretligt ansvar på baggrund af adækvansbetragtninger (Pagh 2017, s. 232). Myndighedsansvar for naboretlige ulemper i forbindelse med tilladelse undersøges nærmere i afsnit 12.3.4.

Enkeltstående skader

I forbindelse med enkeltstående skader, beskriver bl.a. Pagh, at man i hovedreglen afgør naboretligt ansvar på baggrund af "culpa" (Pagh 2017, s. 230). Desuden beskrives det, at eneste sanktionsmulighed her vil være erstatning, da

11.1. Naboretten

der ikke er nogen aktivitet, der kan bringes til ophør (Pagh 2017, s. 234). Dette stemmer godt overens med, at Eyben og Isager beskriver, at enkeltstående skader må afgøres på baggrund af de erstatningsretlige regler (Eyben og Isager 2015, s. 186).

Der findes dog ifølge Pagh tre undtagelser til hovedreglen om, at naboretligt ansvar afgøres på baggrund af culpa ved enkeltstående skader. Herunder nævnes: Graveskader, brud på større forsyningsledninger og skader omfattet af Miljøerstatningsloven¹, som afgøres på baggrund af "objektivt ansvar" (Pagh 2017, s. 230).

Graveskader omhandler ikke vejvand og er derfor ikke relevante for nærværende projekt. Derimod vil både enkeltstående skader omfattet af Miljøskadeerstatningsloven og brud på større forsyningsledninger vil kunne omhandle spildevand, herunder vejvand. Dette skyldes at brud på forsyningsledninger omfatter kloakledninger, jf. Aulum-Haderup-sagen (U 2000.1779 H). I sagen blev det dengang kommunalt ejede spildevandsforsyningsselskab pålagt at erstatte skader på privat grund, som skyldes brud på en 50 år gammel kloakledning, der medførte opstigning af kloakvand.

Der er som tidligere nævnt krav om årsagssammenhæng mellem den skadevoldende handling/passivitet og det tab, som skadelidte er påført. Det er tvivlsomt at naturligt afstrømmende vejvand alene vil kunne forårsage brud på en forsyningsledning. I førømtale U 2000.1779 H skyldtes bruddet, at der var forekommet revner som følge af trafik- og jordbelastning, hvorfor sagen i højere grad omhandler vedligehold og fremtidssikring af spildevandsledningsnettet. Forsyningsledninger vil desuden indeholde en blanding af forskellige typer af spildevand, hvilket dermed tvivlsomt kan kategoriseres som vejvand. Desuden vil vandet ikke være "naturligt afstrømmende", fordi det nu findes i et forsyningsrør, som konkret må være en "foranstaltning til at lede vandet", jf. Vejdirektoratets definition. Dermed vurderes det, objektivt erstatningsansvar for brud på forsyningsledninger ikke er relevant i forbindelse med naturligt afstrømmende vejvand.

Miljøskadeerstatningsloven vedrører, jf. lovens § 3, forurening forårsaget ifm. "erhvervsmæssig eller offentlig aktivitet", under henvisning til lovens bilag. I lovens forarbejder², fremgår det, at bilagslisten er udtømmende, jf. følgende citat: "Aktiviteter, der ikke er omfattet af bilaget til loven, kan således ikke medføre erstatningsansvar efter loven".

¹Lovbekendtgørelse 2014-09-09 nr. 994 om erstatning for miljøskader

²Forslag til lov om erstatning for miljøskader (L 123, fremsat den 9. december 1993 af justitsministeren (Erling Olsen)).

Spildevandsforsyningsselskaber er inkluderet under bilaget i J, pkt. 8, og således vil det vand, de har ansvar for i deres ledningsnet kunne udløse et objektivt ansvar.

Således er disse skader omfattet af samme ræsonnement som beskrevet ved brud på forsyningsledninger og undersøges derfor ikke yderligere i nærværende kapitel.

Således er det alene culpaansvar, der er relevant konkret i forbindelse med "naturligt afstrømmende vejvand", hvad end det drejer sig om vedvarende gener eller enkeltstående skader.

Naboretligt ansvar for naturligt afstrømmende vejvand

Et grundlæggende og generelt kriterium er, at der skal kunne påvises årsagssammenhæng mellem skaden/genen og vejvandet, førend der kan pålægges et naboretligt ansvar. Ellers kan skadevolder ikke ifalde et ansvar, uanset om genen kan betragtes som enkeltstående eller vedvarende. Idet der ikke er fundet relevant retspraksis, besværliggøres vurderingen af, hvorvidt det er muligt at påvise årsagssammenhæng mellem naturlig afstrømning og naboretlige gener.

Det vurderes dog umiddelbart at være besværligt at påvise, at det netop var det naturligt afstrømmende vand fra vejen, der har forårsaget en gene og/eller en skade. Denne vurdering skyldes, at naturlig afstrømning forekommer i forbindelse med regnvejr, hvor vand løber nedad fra alle de højereliggende steder. Hvis der kan påvises årsagssammenhæng, skal der ydermere kunne pålægges et naboretligt ansvar, og kriterierne herfor varierer afhængig af om generne er enkeltstående eller vedvarende, som tidligere nævnt.

Det kan diskuteres hvorvidt vejvandsgener og -skader kan betragtes som enkeltstående eller vedvarende, og det afhænger formentlig i høj grad af den konkrete situation, hvad der er tilfældet.

Idet der ikke er fundet nogen domme, der omhandler naturligt afstrømmende vejvand, er det ikke muligt endegyldigt at afgøre, om generne betragtes som enkeltstående eller vedvarende gener og hvornår der konkret kan ifaldes naboretligt ansvar herfor. Dog forholder Hannibal m.fl. sig til naboretligt ansvar i forbindelse oversvømmelser og beskriver at naturligt afstrømmende vejvand, forårsaget af naturligt forekommende koteforhold, i forbindelse med voldsomme regnvejr ikke normalt vil kunne udløse naboretligt ansvar (Hannibal m.fl. 2011, s. 182).

Der nævnes dog en række undtagelser hertil, herunder f.eks. stoppede afløb på en naboejendom, som muligvis vil kunne udløse et culpaansvar (Hannibal

11.1. Naboretten

m.fl. 2011, s. 177). Det gælder dermed formentlig også stoppede vejafløb. Her vil generne kunne gentage sig, hvis ikke afløbet renses, og derfor vurderes det, at sådanne gener hører under de "kontinuerlige". De forekommer netop med en vis hyppighed – i forbindelse med regnvejr.

Tilsvarende må der kunne forekomme gentagende oversvømmelsesgener for ukorrekte håndværksmæssige foranstaltninger, herunder f.eks. afvandingsriste eller ny belægning, såfremt der ikke er søgt at undgå nabogener i form af naturlig afstrømning (Hannibal m.fl. 2011, s. 177). Det vurderes på tilsvarende vis muligvis at kunne begrunde at culpaansvar. Det vurderes, at de tilfælde Hannibal m.fl. nævner, kan karakteriseres ved, at de forværrer den "naturlige afstrømning", der ellers forekommer ved at vand løber nedad.

I disse tilfælde vil det naboretlige ansvar blive pålagt med baggrund i, hvorvidt det er påregneligt for skadevolder, at der forekommer oversvømmelser på skadelidtes grund, uanset om der er tale om oversvømmelse på vej eller nabogrunden til en vej. De naboretlige sanktionsmuligheder i disse tilfælde vil være fysisk lovliggørelse og evt. erstatning.

Det bør dog bemærkes, at en eventuel oversvømmelsesskade potentielt kan betragtes som enkeltstående, såfremt skaden aldrig gentager sig, f.eks. som følge af, at afløbet renses, eller et håndværksmæssigt ukorrekt afløb erstattes med et korrekt udført. I disse tilfælde vil der kunne tildeles erstatning til skadelidte, hvis det vurderes at skadevolder har handlet culpøst. Det vurderes, at det hovedsageligt er uagtsomhedskriteriet, som er relevant i denne forbindelse. Det ligger i definitionen af "naturligt afstrømmende vejvand", at der ikke må være gjort foranstaltninger til at lede vandet i en bestemt retning, hvorfor det umiddelbart er svært at forestille sig skader, der skyldes forsætlighed.

Det er relevant at diskutere, hvorvidt vejmyndigheder kan ifalde naboretligt ansvar for gener forvoldt som følge af faktisk forvaltningsvirksomhed, herunder f.eks. ved ikke at rense vejafvandingsriste eller ved at udlægge ny vejbelægning som i tidligere omtalte Vejdirektoratsafgørelse nr. 14/14467-2 af 4. november 2014. Faktisk forvaltningsvirksomhed er det som en myndighed foretager, der ikke er afgørelser (Weil 2013, s. 14). Faktisk forvaltningsvirkson er modsat afgørelser ikke en erklæring fra en offentlig myndighed om, hvad der er eller skal være ret (Weil 2013, s. 13). I stedet omhandler faktisk forvaltningsvirksomhed en myndigheds udførelse af opgaver, som ligger under deres ansvarsområde, f.eks. ved at holde vejen i "god og forsvarlig stand".

Situationen adskiller sig fra den situation, hvor en myndighed agerer til-ladelsesmyndighed. Pagh beskriver at det er netop hvor myndigheder er til-ladelsesmyndighed, at de er undtaget fra muligheden for at blive pålagt et

naboretligt ansvar pba. adækvans, jf. afsnit 11.1.2. Således synes faktisk forvaltningsvirksomhed ikke at være omfattet af de af Pagh benævnte undtagelser.

På baggrund heraf vurderes det, at myndigheder i hovedreglen kan ifalde erstatningsansvar for faktisk forvaltningsvirksomhed på almindelige vilkår. Dermed er det således underordnet om vejvandsgener eller skader som følge af “naturligt afstrømmende vejvand” forekommer på eller fra en offentlig vej – det er de almindelige betingelser for ansvarsplæggelse der gælder, som beskrevet ovenfor.

12 | Retsstillingen for vejvand, der afledes uden tilladelse

I nærværende kapitel undersøges retsstillingen for det vejvand, der er omfattet af Miljøbeskyttelseslovens regulering. For at undersøge dette fyldestgørende, er det nødvendigt af afdække retsstillingen for afledning af vejvand til grundvandet, til en recipient og til kloak, hvortil der ikke er opnået en nødvendig tilladelse iht. Miljøbeskyttelseslovens §§ 19, stk. 1, 28, stk. 1 eller 3. Desuden er det interessant at undersøge de tilfælde, hvor den udstedte tilladelse ikke overholdes, fordi vejvandet afledes til et andet sted end tiltænkt, f.eks. til en nabogrund.

Det vil være brud på en tilladelse udstedt iht. Miljøbeskyttelsesloven, ikke at overholde de vilkår, som tilladelsen indeholder. Derfor vil det være et brud på Miljøbeskyttelseslovens tilladelseskrav, når vejvand afledes til andre steder end det fremgår af tilladelsen. Det fremgår af Miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 27, at man ikke må udlede "stoffer, der kan forurene" til recipient, grundvand og kloak, uden tilladelse hertil. Da vejvand i udgangspunktet er forurenet, vil der altid gælde krav om afledningstilladelse, jf. kapitel 10. Derfor vil der tilsvarende opstå et lovbrud, hvis der afledes helt uden tilladelse hertil.

I begge de ovenstående beskrevne tilfælde, vil der kunne forekomme et overlap med den retsstilling, der gælder i kraft af naboretten, som undersøgt i kapitel 11. Derfor er det tillige nødvendigt at undersøge sammenspillet imellem den offentligretlige miljølovgivning og naboretten, for at kunne afdække ansvar og sanktionsmuligheder ifm. vejvandet fyldestgørende.

Der kan umiddelbart påpeges to potentielle typer af gener for naboer som følge af ulovlig afledning af vejvand: Forurening og oversvømmelse. De oversvømmelsesgener, der forårsages af ulovlige afledninger, adskiller sig fra de oversvømmelsesgener, der omtales i kapitel 11, idet de samtidig bryder Miljøbeskyttelseslovens bestemmelser som beskrevet ovenfor.

Dette kapitel beskæftiger sig således med oversvømmelsesgener, der er omfattet af lovregulering og f.eks. er forårsaget af overløb fra nedsivningsanlæg, recipient eller kloak. Desuden kan både miljøforurening i selve vandmiljøet og jordforurening forekomme. Jordforurening vil kunne forekomme i forlængelse af overløb.

12.1 Naboretten og offentligretlig regulering

Flere forfattere beskriver naboretten som parallel med den offentligretlige regulering (Pagh 2017, s. 216) eller endda supplerende hertil (Madsen 2016, s. 401). Eksplicit nævner Peter Pagh bygge-, plan- og miljølovgivning som nogle af de offentligretlige love, der virker parallelt med naboretten. Disse varetager samtidig med hensynet til almenheden til dels også hensynet til naboer, men med en anderledes detaljeringsgrad end f.eks. Hegnsloven¹, der på udtømmende vis regulerer nabotvisten (Pagh 2017, s. 236–237). Det må tolkes af Peter Pagh's udsagn, at de ovenfor nævnte offentligretlige lovregler omvendt ikke regulerer nabotvister på en udtømmende vis.

Undertiden er af de flere ulempetyper, der har dannet grundlag for de naboretlige grundsætningers tilblivelse blevet lovreguleret. Madsen nævner eksplicit støjgener i denne forbindelse, der bl.a. reguleres af miljø- og planlovgivningen (Madsen 2016, s. 401). Heraf opstår samspillet mellem naboretten og miljølovgivningen – de samme gener kan netop være omfattet af begge regelsæt.

Pagh beskriver at der er en forskel på, hvornår beskyttelsen i kraft af naboretten og den offentlige regulering bliver aktiveret. Den offentlige regulering er proaktiv, mens naboretten som tidligere nævnt er reaktiv. Forskellen mellem de to består i, at der først kan gøres indsigelse i kraft af naboretten, når ulempen er forekommende, hvorimod den offentlige regulering gælder fremadrettet (Pagh 2017, s. 214). Pagh beskriver videre, med et eksempel fra Miljøbeskyttelsesloven, at kontinuerlige forureningsgener “i de fleste tilfælde vil blive forsøgt imødegået efter de offentligretlige regler” (Pagh 2017, s. 226).

Lovregulering har den fordel ifølge Madsen, at den offentlige forvaltningsmyndighed har direkte mulighed for at sanktionere det forhold, der måtte stride imod denne regulering (Madsen 2016, s. 401).

Madsen konkluderer med baggrund i dette, at beskyttelsen i kraft af naboretten således ofte i praksis vil “træde i baggrunden” i tilfælde, hvor genen strider imod både offentligretlig lovgivning og naboretten. Dette udmøntes i at myndigheden, i forbindelse med at modtage en klage, griber ind, når genen strider imod offentligretlig regulering. Dette vurderer Madsen er det typiske tilfælde i praksis, da privatretlige retssager er bekostelige og skadelidte derfor forventes i stedet at søge myndighedernes indgriben (Madsen 2016, s. 401). Der ligger konkret i Miljøbeskyttelsesloven en mulighed for, at miljømyndigheden kan kræve, at den ansvarlige bringer det ulovlige forhold til ophør. I kraft af Miljøbeskyttelseslovens § 69 kan den kommunale miljømyndighed påkræve lovliggørelse af forhold, der strider imod lovens bestemmelser samt tilladelser og godkendelser med hjemmel i loven. I Vejledning om håndhævelse

¹LBK nr 363 af 05/04/2019 om hegn

12.1. Naboretten og offentligretlig regulering

af Miljøbeskyttelsesloven uddybes det, at denne lovliggørelse enten skal være fysisk lovliggørelse, hvor “det ulovlige forhold bringes til ophør” eller retlig lovliggørelse, hvor “den nødvendige tilladelse meddeles” (Miljøstyrelsen 2005, s. 6).

Af samme vejledning fremgår det, at citat: “Tilsynsmyndighedens indgreb bør som nævnt i det foregående afsnit afvejes efter forholdene”, således at retlig lovliggørelse vil være tilstrækkeligt, medmindre forureningsrisikoen ved det ulovlige forhold er så stor, at den ikke kan nedbringes tilstrækkeligt ved fastsættelse af vilkår (Miljøstyrelsen 2005, s. 21). Det vil bero sig på en konkret vurdering, hvorvidt en retlig lovliggørelse vil være tilstrækkelig forsvarlig.

Spørgsmålet om hvorvidt en miljømyndighed kan påbyde en retlig lovliggørelse, må afhænge af om myndigheden er forpligtet til at påse en overholdelse af naboretten. Mørup diskuterer netop denne sammenhæng mellem offentlig regulering og naboretten i U 2015B.439. Mørup foreslår med baggrund i adskillige domme, at forvaltningen i udgangspunktet altid har pligt til at inddrage “nabohensynet”, “hvor der foreligger en skønsmæssig beføjelse” i Byggeloven², Planloven eller Miljøbeskyttelsesloven (Mørup 2015, s. 5).

Videre peger Mørup på bl.a. U 1986.143/2 H og U 2010.2311/2 Ø, hvoraf han tolker, at forvaltningen bør overveje, hvorvidt den naboretlige tålegrænse overskrides ved meddelelse af en tilladelse eller en dispensation efter bygge- og planlovgivningen. Herunder fremhæver han MAD 2012.552/2 om landzonetilladelse til etablering af en golfbane iht. vedtaget lokalplan, hvorfra det kan citeres, at “nabohensyn, herunder respekten for privat ejendomsret, skal indgå ved vurderingen af, om en landzonetilladelse skal gives” (Mørup 2015, s. 5). Ud fra denne afgørelse rejser Mørup spørgsmål myndigheden i forbindelse med skøn har pligt til at “påse forenelighed med naboretten” (Mørup 2015, s. 5).

Videre foreslår Mørup, at det ikke definitivt kan udelukkes, at forvaltningen således kan pålægges et subsidiært erstatningsansvar, hvis ikke de inddrager nabohensyn i tilstrækkelig grad i offentligretlig regulering (se afsnit 12.3.4) (Mørup 2015, s. 6).

Denne opfattelse afviser Peter Pagh senere i U.2016B.145 med afsæt i samme domme som Mørup, hvorved han tolker deres indhold anderledes. Til ovenfor citerede MAD 2012.552/2 fremhæver Pagh, at det højest fremgår, at planmyndigheden skal overveje, hvilke konsekvenser en landzonetilladelse vil betyde for naboerne (Pagh 2016, s. 3).

²LBK nr 1178 af 23/09/2016 af byggeloven

Pagh synes at lave et skel imellem tilfælde, hvor den konkrete ulempe er reguleret i miljølovgivningen og tilfælde, hvor den konkrete ikke er nærmere reguleret. Med baggrund i MAD 2014.194 nmk, påpeger Pagh, at myndighederne under hensyn til skønsmarginen har pligt til at undgå naboretlige ulemper, der overstiger tålegrænsen (Pagh 2017, s. 246). I den benævnte MAD-afgørelse ophævede Natur- og Miljøklagenævnet et påbud fra Københavns Kommune, som tillod udvidede arbejdstiderne for metrobyggeri og således ville påføre naboerne store støjgener i aftentimerne. Et enigt nævn fandt, at sådanne støjgener ville "påvirke naboernes mulighed for hvile og restitution i betydeligt omfang", hvorfor de uanset byggeriets "samfundsmæssige betydning" ikke kunne tillade påbuddets indhold.

I de tilfælde, hvor en ulempe ikke er nærmere reguleret, er de naboretlige ulemper blot et obligatorisk hensyn, der skal inddrages i afvejningen, når der foretages skønsmæssige afgørelser. Det afhænger af de enkelte regler og det enkelte tilfælde, hvorvidt myndigheden kan tillade forhold, der kan overstige den naboretlige tålegrænse (Pagh 2017, s. 246).

Præciserende skriver Mørup i U.2016B.210, at spørgsmålet om myndighedens ansvar til at påse tålegrænsens overholdelse primært skulle anses som et idealistisk eller teoretisk spørgsmål, idet han ikke mener, at det kan endegyldigt udelukkes (Mørup 2016, s. 2).

Udgangspunktet synes således at være, at varetagelse af nabohensynet ved skønsmæssige afvejninger skal være sagligt. Der vil være tale om magtfordrejning, hvis ikke forvaltningsmyndigheden inddrager alle relevante hensyn eller varetager hensyn, der ikke er saglige (Weil 2013, s. 64). Saglige hensyn kan til tider findes i lovens ordlyd eller lovens forarbejder, men der er også en række almene kriterier for, hvornår et hensyn kan anses for sagligt (Weil 2013, s. 65–67).

Det betyder, at de nabohensyn, der måtte være at finde i en offentligretlige lov, skal varetages i den offentlige regulering i kraft heraf, herunder i forbindelse med tilladelser og godkendelser. Det betyder også, at sager, hvor der uden hjemmel træffes afgørelser til beskyttelse af naboer, hjemsendes. Dette eksemplificerer Hannibal m.fl. med udgangspunkt i UfR.1983.1140 Ø (Hannibal m.fl. 2011, s. 179). I denne dom fastlægges det, at der ikke kan stilles krav om overtagelse af naboejendomme som et vilkår ifm. en tilladelse, idet der ikke var hjemmel hertil i Miljøbeskyttelsesloven.

12.2 Tålegrænsen for ulovligt afledt vejvand

Helt generelt er den naboretlige tålegrænse afhængig af den offentligretlige regulering. Det fremgår af U 2009.2680 H, at der i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt tålegrænsen er overskredet skal inddrages ulempens “karakter, væsentlighed og påregnelighed” sammenholdt med “ejendommens karakter og beliggenhed samt områdets karakter”, som også jf. kapitel 11. I forbindelse hermed skal det desuden tillægges betydning, hvorvidt der forekommer brud på offentlig regulering. At offentlig regulering skal tillægges betydning, er det, som Pagh benævner “generelt væsentlig ulempe”, og det fastlægger hvad der generelt anses som acceptabelt (Pagh 2017, s. 221).

I visse tilfælde vil den offentligretlige regulering, herunder bl.a. tilladelser, afspejle den naboretlige tålegrænse i sig høj grad, at denne ikke kan anses for overskredet, såfremt den offentligretlige regulering overholdes. Dette konkluderer både Hannibal m.fl. og Pagh med udgangspunkt i U 2009.2680 H (Pagh 2017, s. 243), (Hannibal m.fl. 2011, s. 181).

Madsen beskriver ud fra samme højesteretsdom U 2009.2680 H to kriterier, der medfører at den offentlig regulering har en “afspejlende virkning” for den naboretlige tålegrænse: Når reguleringen er “præcis og detaljeret” (her i kontrast til skønsmæssige afgørelser), og når nabohensyn vægter højt i forhold til de samfundsmæssige hensyn i den offentligretlige lov (Madsen 2016, s. 401–402).

Madsen beskriver, at såfremt der er meddelt en tilladelse i kraft af sådanne offentligretlige regler, og dennes vilkår overholdes, “begrænses sanktionsmulighederne efter de naboretlige regler til erstatning. Naboen kan ikke kræve, at ulempen ophører” (Madsen 2016, s. 402).

I tråd med Madsens fortolkning beskriver Pagh, at i tilfælde, hvor der er opnået en gyldig offentligretlig tilladelse, kan der ikke i kraft af naboretten kræves fysisk lovliggørelse. Det gælder selv i tilfælde, hvor tålegrænsen principielt kan være overskredet. Tilladelsen giver nemlig ret til at drive aktiviteten, der påfører naboen den påklagede ulempe. Muligheden for at søge naboretlig erstatning er dog ikke afskåret, idet “den offentligretlige godkendelse af aktiviteten i udgangspunktet ikke er en garanti for, at den naboretlige tålegrænse er overholdt” (Pagh 2017, s. 233), hvilket han tolker af U 1995.466 H.

Således er det relevant at analysere i hvor høj grad Miljøbeskyttelseslovens regler bæres af nabohensyn, og hvorvidt der findes regler, der kan anses som præcise krav.

Pagh betegner Miljøbeskyttelseslovens regler som blandt de offentligretlige regelsæt, der ikke nærmere regulerer den naboretlige tålegrænse (Pagh 2016, s. 2). Der er i ordlyden af Miljøbeskyttelseslovens §§ 19 og 28 ikke fundet grundlag for, at nabohensyn skal tillægges vægt ved skønnet om, hvorvidt en tilladelse kan gives generelt. Sådant grundlag er heller ikke fundet i lovens forarbejder.

Dog diskuteres det i kapitel 10, hvorvidt der i forbindelse med udledninger til hydraulisk belastede vandløb er en mængdegrænseværdi, der skal overholdes. I det nævnte afsnit inddrages Miljøstyrelsens brev fra år 2002, hvori det beskrives, at udledninger, der overstiger 2 l/s/hA ikke bør tillades af hensyn til de "omboende".

En så præcis og detaljeret grænseværdi fra forvaltningspraksis vil muligvis afspejle tålegrænsen for oversvømmelser fra vandløb. Det kan dog ikke endeligt konkluderes, at der gælder en sådan præcis grænseværdi, idet senere forvaltningspraksis synes at skabe tvivl om, hvorvidt kravet vedrører en pligt til at foretage en konkret vurdering, for det enkelte vandløb og den konkrete udledning hertil, jf. kapitel 10. Uanset om en sådan fast grænseværdi gælder, synes kravet om at tage hensyn til et belastet vandløbs omboende at være højt-vægtet, således, at det til en vis grad kan afspejle tålegrænsen. Dette vurderes, idet sager hjemvises til fornyet behandling, hvis ikke hensynet til de omboende varetages i tilstrækkelig grad, jf. kapitel 10. Det vil dog være domstolene, der konkret vurderer, hvorvidt tålegrænsen tilsvarende den offentligretlige tilladelse til udledning til hydraulisk belastede vandløb.

Det fremgår desuden af Spildevandsbekendtgørelsens § 38, 2. pkt. 2, at der ikke kan meddeles tilladelse til nedsivningsanlæg, hvorfra der kan opstå "overfladisk afstrømning, overfladegener eller gener i øvrigt". Det vurderes med baggrund i MAD 2017.46, at bestemmelsen omfatter oversvømmelse på nabo-ejendomme, grundet overfladisk afstrømning. I denne sag ophæves Rudersdal Kommunes nedsivningstilladelse, idet det ikke var påset, at sådanne gener ikke ville opstå.

Umiddelbart vurderes nabohensyn således at skulle tillægges en vis vægt, holdt op imod samfundsmæssige interesser, idet nedsivningstilladelser som i MAD 2017.46 kan hjemvises med baggrund i hensyn til naboer. Det vil i praksis være op til domstolene at vurdere, hvorvidt denne bestemmelse er afspejlende for den naboretlige tålegrænse. Uanset domstolens konklusion herpå, gælder det, jf. ordlyden af § 38, kun for vejvand fra private og private fællesveje til nedsivningsanlæg, hvortil der udelukkende afledes tag- og overfladevand.

12.2. Tålegrænsen for ulovligt afledt vejvand

Nabohensyn synes heller ikke at kunne tillæges stor vægt ved skønsmæssige afgørelser efter Vejloven eller Privatvejsloven, omend nabohensynene er saglige i sig selv. Af et lovforslag til Vejloven af 2014³ fremgår det, at der kan varetages sekundære hensyn i forlængelse af lovens formål. Det uddybes dog ikke, hvorvidt sådanne hensyn bør indtænkes i forbindelse med udformning af vejafvandingsanlæg. I bemærkningerne til Vejlovens § 1 står der:

“I forbindelse med administration efter denne lov skal vejmyndighederne først og fremmest varetage trafikale og vejtekniske hensyn. Vejmyndighederne skal herudover være opmærksomme på konsekvenserne for miljø, flora, fauna, landskabs- og bymæssige værdier, klimamæssige forhold, samfundsøkonomien, samt hensynet til vejens naboer.”

Nabohensyn nævnes ikke eksplicit i forarbejderne til Privatvejsloven⁴. Dog beskrives i *lovforslagets baggrund*, at kommunalbestyrelserne ved regulering af private fællesveje i byerne kan varetage “almene hensyn” som “planmæssige, miljømæssige, tryghedsmæssige og kriminalpræventive hensyn m.m”, hvori- mod de ved regulering af private fællesveje på landet kun i begrænset omfang kan varetage øvrige hensyn end de trafikale. Dog fremgår det af tidligere omtalte Vejdirektoratetsbrev af 23. juni 2003, at kommunale vejmyndigheder ved afgørelser efter Privatvejsloven §§ 15 og 16 (landregler) kan stille krav til, at “der også tages hensyn til miljømæssige gener blot hensynet til færdslen på vejen er det primære formål med de stillede krav til vedligeholdelsen”.

Således vil der f.eks. sagligt kunne vælges en afvandingsløsning til vejen, fremfor en anden, under sekundær hensyntagen til naboerne, såfremt begge løsningsmuligheder afvander vejen tilstrækkeligt ift. de primære hensyn. Det vurderes, at dette i noget omfang muligvis vil kunne have indflydelse på tålegrænsen. Det vides dog ikke hvor ofte afvandingsløsninger i praksis afvejes med udgangspunkt i de saglige sekundære hensyn.

Idet der ikke er fundet præcise og generelle krav, hvis formål er beskyttelse af naboen – muligvis med undtagelse af de to tidligere nævnte tilfælde – gælder, citat: “Den almindelige naboretlige tålegrænse” (Pagh 2017, s. 243). Der er ikke fundet restpraksis omhandlende naboretlige gener som følge vejvand, der afledes uden den fornødne tilladelse eller afledes anderledes end tilsigtet. Derfor er det ikke muligt at konkludere noget endeligt i forhold til den naboretlige tålegrænse for ulovlig afledning af vejvand. I stedet kan konkrete aspekter, der kan påvirke vurderingen af om tålegrænsen er overskredet henholdsvis ved oversvømmelsesgener, ved jordforureningsgener og ved vandforureningsgener diskuteres.

³Forslag til lov om offentlige veje m.v.(L 20, fremsat den 8. oktober 2014 af transportministeren (Magnus Heunicke)).

⁴Forslag til lov om private fællesveje (L 48, fremsat den 5. november 2010 af transportministeren (Hans Christian Schmidt))

12.2.1 Oversvømmelse af naboejendomme

I udgangspunktet fastlægges tålegrænsen for oversvømmelsesgener med udgangspunkt i de kriterier, som beskrevet i afsnit 12.2. Tålegrænsen vil formentlig kunne anses som overskredet, når en nabo oplever egentlig oversvømmelse, som tilsvarende beskrevet i afsnit 11.1.1. Der indgår dog øvrige aspekter, der kan skærpe vurdering i begge retninger.

Vurderingen af om tålegrænsen er overskredet vil ifølge Hannibal m.fl. skærpes i de tilfælde, hvor der forefindes retlige mangler (Hannibal m.fl. 2011, s. 182), hvilket således vurderes at omfatte manglende afledningstilladelse. Hannibal m.fl. beskriver yderligere, at såfremt tålegrænsen er overskredet, grundet disse retlige mangler, har naboen krav på at oversvømmelsen nedbringes til det niveau, der forventes ved lovlige forhold (Hannibal m.fl. 2011, s. 182). Pagh beskriver i tråd hermed, som tidligere nævnt, at en gene er “generel væsentlig”, hvis den strider imod generelle offentligretlige regler, idet disse fastlægger hvad, der generelt må anses som acceptabelt (Pagh 2017, s. 221).

Hvorvidt oversvømmelse af en nabo desuden kan anses som “speciel væsentlig” og “konkret væsentlig” må bero på en konkret vurdering af den enkelte situation. Det vil formentlig give forskellige resultater, afhængigt af om der er udført foranstaltninger for at lede vandet. Områdets naturlige terrænforhold er formentlig ikke lige så udslagsgivende for tålegrænsen, hvis der er gjort foranstaltninger til at lede vandet. Dette er i tråd med det, der beskrives i afsnit 11.1.1. Hvis der f.eks. er trug som afvandingsløsning, vurderes at det skærpe vurderingen i retningen af, hvad skadelidte må tåle, jf. samme afsnit.

Det er i MAD 1998.1346 fastlagt, at en nabo ikke bør tåle, at der står vand i vedkommendes kælder “30 - 40 cm over gulvet”. I den pågældende sag er Københavns Vandindvinding fundet erstatningsansvarlig, idet de ikke har underrettet naboerne i området om en midlertidig indstilling af vandindvinding i tide, så de komme foretage “fornødne forholdsregler i forbindelse med [...] stigning i grundvandsstanden.” Således må en oversvømmelse af et kælderareal umiddelbart desuden anses som konkret væsentlig, idet naboerne har lidt et økonomisk tab som direkte følge heraf, jf. rettens bemærkninger.

Der er to tilfælde, hvor tålegrænsen for oversvømmelse muligvis i nogen grad afspejles af de offentligretlige regler, vedrører begge oversvømmelsesgener. Dette er hhv. de tilfælde, hvor der afledes vejvand til hydraulisk belastede vandløb og de tilfælde, hvor der afledes vejvand fra private fællesveje til nedsivningsanlæg, der kun modtager tag- og overfladevand. Dette er konkluderet i afsnit 12.2. Hvis denne vurdering er korrekt, så vil tålegrænsen være overskredet, når der afledes vand i disse tilfælde uden eller i strid med en tilladelse.

12.3. Naboretligt ansvar for ulovligt afledt vejvand

De naboretlige sanktionsmuligheder påvirkes i tilfælde, hvor miljømyndigheden har grebet ind. Se afsnit 12.3.3.

12.2.2 Forurening af naboejendomme

For flere typer forureningsgener findes der ifølge Pagh ikke megen ny retspraksis, idet sådanne gener i høj grad er reguleret af miljølovgivningen og derfor kan fjernes ved myndigheders indblanding (Pagh 2017, s. 226). Pagh beskriver desuden, at tålegrænsen for forurening af vandmiljø og jord principielt ikke adskiller sig (Pagh 2017, s. 226).

Pagh beskriver, at tålegrænsen for traditionelle naboretlige ulemper, der i dag reguleres i Miljøbeskyttelsesloven i "betydelig udstrækning" stipuleres af lovens regler (Pagh 2017, s. 223–224). Det vides ikke om dette også er tilfældet for forurening, da Pagh ikke eksplicit nævner forureningsgener i denne forbindelse.

Miljøbeskyttelseslovens § 19 og 27 indeholder direkte forbud imod forurening af jord, grundvand og recipienter. Med baggrund i retspraksis vurderes det umiddelbart, at jordforurening, uanset mængden, anses som en overskridelse af tålegrænsen. Den naboretlige tålegrænse benævnes ikke i hverken I MAD 1998.192 og MAD 1998.1357 begge omhandlende jordforurening på naboejendomme. I disse domme synes hhv. Roskildes Byret og Østre landsret umiddelbart alene at koncentrere sig om ansvarspåleggelsen for forureningsgenerne i forbindelse med erstatning til skadelidte.

I ovenfor benævnte MAD 1998.1357 fremføres det, at der på en naboejendom blev konstateret et niveau af bly i jorden, der ifølge den ene af parternes anbringende oversteg en "acceptværdi for boligområder" på 40 mg/kg, men dette synes retten ikke at inddrage i deres vurdering, jf. rettens bemærkninger. Denne acceptværdi er formentlig afledt af definitionen af lettere forurenede jord, jf. § 1, stk. 2, pkt. 1 i nugældende Bekendtgørelse om definition af lettere forurenede jord⁵.

12.3 Naboretligt ansvar for ulovligt afledt vejvand

Pagh konkluderer, at det naboretlige ansvar pålægges med udgangspunkt i samme principper, uanset om der evt. forligger en tilladelse (Pagh 2017, s. 243). Dette tolker han af U 2009.2680 H. Dog fremgår det videre af U 2009.2680 H, at mulighederne for at gøre et naboretligt ansvar gældende

⁵BEK nr 554 af 19/05/2010 om definition af lettere forurenede jord.

begrænses til “særlige tilfælde”, når der er præcise og generelle krav, hvis formål er naboens beskyttelse og disse desuden overholdes (Pagh 2017, s. 243). Dette skyldes, at det ikke er meningsfyldt at tale om naboretligt ansvar i tilfælde, hvor tålegrænsen ikke er overskredet. Det er bl.a. aktuelt i tilfælde, hvor lovgivningen stipulerer tålegrænsen, som jf. U 2009.2680 H. Hannibal m.fl. beskriver uddybende, at der skal være “tale om ganske betydelige nabogener”, før der kan gøres et naboretligt ansvar gældende i tilfælde, hvor der foreligger en offentligretlig tilladelse i kraft af sådanne præcise og detaljerede regler til beskyttelse af naboer (Hannibal m.fl. 2011, s. 181).

Pagh beskriver, at der ved skønsmæssige afgørelser ikke kan tages udtømmende stilling til naboerne, hvorfor sådanne skøn ikke kan tillægges samme vægt som præcise og generelle regler (Pagh 2017, s. 243). Han beskriver, at byggetilladelser, dispensationer fra strandbeskyttelseslinjen eller landzonetilladelser ikke begrænser et naboretligt ansvar til “særlige tilfælde” (Pagh 2017, s. 243). MAD 2010.1081 B kan fremhæves som et eksempel på, at overholdelse af lokalplaner heller ikke begrænser mulighederne for naboretligt ansvar, fordi disse er politisk influeret (Pagh 2017, s. 243).

Hannibal m.fl. beskriver i tråd med Pagh, at muligheden for at gøre et naboretligt ansvar gældende ikke frafalder, selvom genen er tilladt gennem offentlig regulering (Hannibal m.fl. 2011, s. 179). Dette fremgår bl.a. af UfR 1995.466 H, hvor et rensningsanlæg udvides efter opfyldning af et areal af søterritoriet, og naboerne tilkendes erstatning efter de naboretlige regler herom.

Peter Pagh beskriver desuden, at den generede nabos mulighed for at gøre et naboretligt ansvar gældende ikke afskæres, selvom vedkommende desuden har krævet indgreb fra myndigheden. Dette bunder i, at et indgreb fra myndighederne foretages med hjemmel i offentligretlige regler og ikke i naboretten (Pagh 2017, s. 239). Dette tolker Pagh af MAD 2002.606 B, omhandlende røggener fra et halmfyr, hvor en nabo i flere år forinden havde forsøgt at få kommunen til at gribe ind (Pagh 2017, s. 239)

Således er et almindeligt culpaansvar vedrørende, der gælder, når der genevolder pålægges et naboretligt ansvar, som beskrevet i afsnit 11.1.2. Hvis pålæggelsen vedrører tilladelsesmyndigheden gælder det, der konkluderes i afsnit 12.3.4. Det er i afsnit 11.1.2 konkluderet, at vurderingen om, hvorvidt en genevolder har handlet culpøst, skal foretages forskelligt afhængigt af om der er tale om enkeltstående eller en vedvarende gener. Som tidligere nævnt, er det vurderet, at der vil kunne forekomme både oversvømmelses- og forureningsgener som følge af vejvand. Dette vurderes at kunne forekomme, uanset om vandet afledes uden tilladelsen er meddelt, eller om vandet afledes til andetsteds end tilsigtet.

12.3. Naboretligt ansvar for ulovligt afledt vejvand

Det er formentlig nemmere at påvise en årsagssammenhæng i de tilfælde, hvor der er udført foranstaltninger for at lede vandet, i sammenligning med det, der beskrives i afsnit 11.1.2. Dette må gælde for både oversvømmelse og forurening. Det vurderes desuden for begge typer af gener, at ansvarsbedømmelsen muligvis kan skærpes af, at vejmyndigheden eller de vejberettigede kan varetage sekundære miljøhensyn og nabohensyn. Disse hensyn kan dog kun varetages i forbindelse med handlinger, der udføres som en del af vedligeholdelsesforpligtelsen, hvorfor dette ikke i alle tilfælde er relevant.

12.3.1 Oversvømmelse af naboejendomme

Det er ikke umiddelbart klart, hvorvidt oversvømmelsesgener skal anses som enkeltstående eller vedvarende gener, idet der ikke findes megen retspraksis herom. Pagh præsenterer oversvømmelseskader som værende enkeltstående med henvisning til tidligere omtalte MAD 1998.1346 V. Sagen omhandlede oversvømmelse, som skyldes et vandforsyningsselskabs midlertidige afbrydelse af vandindvindingen (Pagh 2017, s. 217). Denne oversvømmelse adskiller sig dog fra de oversvømmelser, man kan forestille sig med relation til vejvand, hvor der kontinuerligt afledes til grundvand, recipienter og kloak. Sådanne oversvømmelser vil formentlig forekomme med en vis hyppighed, idet afledning af vejvand forekommer, når det regner. Det vurderes således, at sådanne oversvømmelser formentlig er vedvarende gener, som tilsvarende i afsnit 11.1.2.

Hvis oversvømmelsesgenerne skal anses som vedvarende gener er det forventeligheden, der er central for at vurdere, om der er handlet culpøst. Det vurderes, at det må være forventeligt for vejmyndigheden eller de vejberettigede, at der kan forekomme gener, herunder oversvømmelser, ved afledning af vejvand til henholdsvis grundvand, recipient eller kloak, hvis ikke udledningen af blevet påset af miljømyndigheden. Dette må også gælde i tilfælde, hvor vejvand afledes anderledes end tilladelsen forudsætter.

Ifølge Eyben og Isager vil det i praksis ofte ikke være problematisk at påvise, at der er handlet culpøst ved vedvarende ulemper, idet genevolderen normalvis næppe kan være uvidende ulemperne (Eyben og Isager 2015, s. 186). Hannibal m.fl. beskriver desuden, at det ved bedømmelse af, om der er handlet culpøst, skal tillægges vægt, at der er handlet imod offentligretlige foreskrifter (Hannibal m.fl. 2011, s. 155). Derfor vil der formentlig kunne pålægges et naboretligt ansvar for oversvømmelse i videre udstrækning, end for naturligt afstrømmende vejvand, jf. afsnit 11.1.2.

Hvis oversvømmelsesgener i stedet er enkeltstående, skal der være handlet uagtsomt eller forsætligt, førend et naboretligt ansvar kan pålægges. Når der er foretaget foranstaltninger for at aflede vejvand, må oversvømmelser forskyldt af afledningen formentlig antages at være uagtsomme, hvis ikke de er direkte forsætlige. Det vurderes, at det taler for manglende agtsomhed, at vandet strømmer andre steder hen end tilsigtet. Dette uanset om vandet ender på naboejendom eller steder beskyttet af Miljøbeskyttelsesloven. Derfor vurderes det, at genevolder formentlig vil kunne pålægges et naboretligt ansvar i begge tilfælde.

12.3.2 Forurening af naboejendomme

Pagh beskriver, at jordforurening er en enkeltstående skade, idet den naboretlige krænkelse kan diskuteres i det øjeblik, hvor forureningen er konstateret (Pagh 2017, s. 230). Derfor skal forureningen være foregået ved en uagtsom eller forsætlig handling, førend der kan pålægges et naboretligt ansvar. Pagh beskriver, at der desuden kan pålægges et naboretligt ansvar, hvis ejeren af en ejendom (eller eventuelt et vejanlæg) opdager en forurening og herefter agerer passivt. Såfremt forureningen breder sig til en naboejendom vil passiviteten virke ansvarspådragende (Pagh 2017, s. 231). Dette er bl.a. tilfældet i førømtalte MAD 1998.192 B, hvor ejeren af en oiletank først anmelder en forurening herfra mere end to måneder efter vedkommende har opdaget den.

Der er ikke fundet retspraksis omhandlende naboretligt ansvar for forurening af vandmiljø. Derfor må ansvarsgrundlaget vurderes med udgangspunkt i andres vurdering. Pagh omtaler i *Fast Ejendom – Regulering og Køb*, at der findes kontinuerlige forureningsgener. Det uddybes ikke umiddelbart hvilke forureningsgener, der er indbefattet heri. Dog tydeliggøres at der er en forskel mellem jordforurening og de øvrige forureningsulempen, idet ulempen stadig eksisterer, selvom emissionen ophører (Pagh 2017, s. 226). Umiddelbart er forureninger af vandmiljø ikke ligeså statiske som jordforurening, idet vejvandet opblandes og fortyndes og desuden formentlig transporteres af vandet. På baggrund af det ovenstående vurderes det, at vandmiljøforurening formentlig er vedvarende forureningsgener, der forekommer med en vis hyppighed.

Såfremt forurening af vand anses som en vedvarende gene, er spørgsmålet igen forventelighed af forureningen. Det er i udgangspunktet formentlig forventeligt for vejmyndigheden eller de vejberettigede, at en forurening vil finde sted (Eyben og Isager 2015, s. 186), idet der afledes noget, der i Miljøbeskyttelsesloven betegnes som "stoffer, der kan forurene", jf. § 19 og 27.

Det vurderes, at det vil skærpe ansvarsbedømmelsen, at der er foretaget en handling, der strider imod Miljøbeskyttelseslovens regler (Hannibal m.fl.

12.3. Naboretligt ansvar for ulovligt afledt vejvand

2011, s. 155). Det vil umiddelbart tale for, at der er ikke er udvist den fornødne agtpågivenhed, jf. afsnit 11.1.2 og der således kan pålægges et culpaansvar.

Idet det ifølge Hannibal m.fl. tillægges vægt, at der er handlet imod offentlige foreskrifter (Hannibal m.fl. 2011, s. 155), vil ansvarsvurderingen skærpes yderligere for begge typer af forurening.

12.3.3 Lovliggørelse efter Miljøbeskyttelsesloven

Der er umiddelbart ikke nogen anledning til at antage, at en forulempet nabo ikke vil prioritere myndigheders indgriben til fjernelse eller nedbringelse af en ulempe. Dette har både Madsen og Pagh benævnt som udgangspunktet, idet udgifter for skadelidte er mindre herved og den offentlige regulering er proaktiv jf. afsnit 12.1.

Den kommunale miljømyndighed skal, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 69, påbyde den ansvarlige at bringe ulovlige forhold til ophør. Det omfatter f.eks. afledninger til grundvand, recipient eller kloak uden fornøden afledningstilladelse eller manglende overholdelse af en udstedt tilladelse. Denne bestemmelse giver som tidligere konkluderet imidlertid miljømyndigheden mulighed for at retligt lovliggøre forhold, der ikke medfører en uforsvarlig stor forureningsrisiko. Dette ville formentlig i de fleste tilfælde omfatte afledninger til kloak, idet dette vejvand oprensnes af et spildevandsforsyningsselskab. I tilfælde, hvor vejvandet afledes til andre steder f.eks. grunvandet, må der sandsynligvis i højere grad foretages en konkret vurdering.

I tilfælde, hvor miljømyndigheden gennemfører en retlig lovliggørelse, meddeles en tilladelse til den ulovlige vandaflledning. Herefter kan naboen ikke kræve fysisk lovliggørelse i kraft af naboretten. Dette skyldes, som tidligere nævnt, at genevolder har opnået ret til at drive aktiviteten i kraft af tilladelsen (Pagh 2017, s. 233). Det udelukker dog ikke, at der kan rejses krav om naboretlig erstatning. Det skyldes, at der kan ske overskridelse af tålegrænsen og foreligge naboretligt ansvar, uanset om der foreligger en tilladelse. Miljøbeskyttelsesloven indeholder netop ikke generelle og præcise krav ifm. vandaflledning, der har til formål at beskytte naboerne.

Der er dog muligvis to tilfælde benævnt i afsnit 12.2, hvor den naboretlige tålegrænse bliver stipuleret af den offentligretlige regulering. Såfremt dette er korrekt antaget, vil en retlig lovliggørelse af sådanne afledninger udelukke naboretlige krav, fordi tålegrænsen således ikke bliver overskredet.

I de tilfælde, hvor miljømyndigheden påbyder vejmyndigheden eller de vejberettigede, at fysisk lovliggøre den ulovlige vandaflledning, kan der efterfølgende

rejses erstatningskrav i kraft af naboretten.

Det er umiddelbart ikke af betydning, hvorvidt tålegrænsen i enkelte tilfælde stipuleres af offentligretlige regler om vandaflledning. Idet afledningen strider imod – og ikke retligt lovliggøres – de offentligretlige regler, kan tålegrænsen være overskredet, og et naboretligt ansvar kan gøres gældende.

12.3.4 Miljømyndighedens ansvar for nabogener

Som tidligere fremlagt, har Mørup rejst spørgsmålet, om en myndighed kan blive erstatningsansvarlig, når de tillader en handling, der ikke er forenelig med naboretten (Mørup 2015, s. 5). Selvom denne antagelse i hovedreglen ikke kan tilsluttes, ifølge Pagh, kan der dog i visse tilfælde rettes naboretlige krav imod en myndighed.

Myndigheder ifalde et naboretligt ansvar for naboretlige gener, der direkte er forårsaget af myndighedsbeslutninger eller passivitet. Det er dog undergivet supplerende betingelser. Navnligt skal myndigheden have ageret ansvarspådragende ved at handle imod offentligretlige regler og derved har forskyldt en naboretlig ulempe, der overskrider tålegrænsen (Pagh 2017, s. 246). Dette skal desuden være årsag til et tab (Pagh 2017, s. 249). Hannibal m.fl. beskriver, at et naboretligt ansvar er udelukket, hvis en tilladelse er “gyldig og korrekt udstedt” (Hannibal m.fl. 2011, s. 181).

Desuden påpeger Pagh, at manglende kommunalt tilsyn og manglende underretning af en nabo vil udgøre en passivitet, der medfører et erstatningsansvar for det tab, som netop disse mangler påfører naboerne (Pagh 2017, s. 251). Et manglende påbud eller forbud, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 69, vil formentlig udgøre en tilsvarende grov passivitet i de tilfælde, hvor miljømyndigheden er blevet gjort opmærksom på et pågående forhold.

I U.2016B.145 uddyber Pagh, at en myndighed kan blive erstatningsansvarlig for at meddele en tilladelse i strid med offentligretlige regler, uanset om disse regler afspejler tålegrænsen (Pagh 2016, s. 2). Desuden beskriver Pagh, at myndigheders ansvar for sådanne ugyldige tilladelser “må antages at ophøre, hvis myndigheden berigtiger det ulovlige forhold ved fysisk lovliggørelse af forholdene på den ejendom, der var årsag til ulemperne” (Pagh 2017, s. 249). I sådanne tilfælde kan myndigheden dog ifalde et erstatningsansvar overfor genevolderen. Dette skyldes, at vedkommende i god tro har indrettet sig efter tilladelsen og således lider et tab ved den fysiske lovliggørelse (Pagh 2017, s. 249–250). Dette er f.eks. tilfældet i UfR 2010.2311 Ø, hvor en bygherre af landsretten dømmes til at nedrive et byggeri. I dette tilfælde bliver Fredensborg Kommune bliver idømt et erstatningsansvar, idet der er meddelt en byggetilladelse i strid med en gældende lokalplan.

12.3. Naboretligt ansvar for ulovligt afledt vejvand

Det er i øvrigt ikke alle retsbrud, der virker ansvarspådragende for myndigheder. Pagh beskriver, at manglende tilladelse ikke i sig selv bevirker, at myndigheden kan blive erstatningsansvarlig, hvis manglen blot er en “formel fejl”.

Pagh beskriver, at en manglende tilladelse ikke kan anses som ansvarspådragende for myndigheden, hvis tilladelse ville være meddelt, fordi der således ikke kan påvises en årsagssammenhæng mellem manglen og naboens tab (Pagh 2017, s. 249). Desuden beskrives at “formelle fejl” også kan omhandle manglende partshøring. Dette begrundes til dels i MAD 2011.956 Ø, hvori en manglende partshøring i forbindelse med en byggetilladelse blot ansås som en sagsbehandlingsfejl, der ikke var årsag til en nabos tab. Det samme forhold kan ses i UfR 2005.2885 H, hvoraf det fremkommer, at manglende partshøring ikke kan sidestilles med en hjemmelsmangel. Disse domme kan ses anvendt af Pagh i *Fast Ejendom – Regulering og Køb* (Pagh 2017, s. 248–249).

Nærværende kapitel beskæftiger sig med to tilfælde, hvor vejvand afledes ulovligt. Det drejer sig navnligt om når der afledes uden den fornødne tilladelse hertil eller i modstrid med en tilladelse. Denne afgrænsning afføder to tilfælde, hvor myndigheden kan ifalde et erstatningsansvar:

- Myndigheden har undladt at foretage en lovliggørelse af den ulovlige afledning, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 69, hvilket medfører ulemper, der overstiger tålegrænsen og medfører tab.
- Myndigheden har foretaget en ugyldig og ukorrekt retlig lovliggørelse af den ulovlige afledning, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 69, hvilket medfører ulemper, der overstiger tålegrænsen og medfører tab.

13 | Konklusion

Begrebet “naturligt afstrømmende vand” anvendes både af vej- og miljømyn- digheder, dog ikke i samme betydning. Indenfor vejlovgivningen anvendes begrebet om vand, som løber af vejen, uden der er gjort foranstaltninger for at lede vandet, og afledningen således udelukkende skyldes koteforhold.

I miljølovgivningen anvendes begrebet i stedet som et referencemål for, hvor meget vand, der må tilledes i forvejen hydraulisk belastede vandløb. Det varierer hvorvidt målet betragtes som fast på 1-2 l/sek./ha eller vurderes for den konkrete udledning, til det specifikke vandløb. I forbindelse hermed understre- ges at “naturlig afstrømning” iht. miljølovgivningen stammer fra ubefæstede arealer, hvilket er en klar kontrast til begrebet indenfor vejlovgivningen.

Alle afledninger af spildevand, herunder vejvand, der ender steder hvor det kan forurene, er omfattet af tilladelseskravet i kraft af Miljøbeskyttelsesloven. Derfor vil der forkomme situationer, hvor den afledning, der iht. vejlovgiv- ningen betragtes som “naturlig afstrømning”, udløser krav om tilladelse iht Miljøbeskyttelsesloven og dermed være reguleret heraf.

Der vil imidlertid også kunne forekomme situationer for “naturligt afstrøm- mende vejvand” ender steder, der ikke er omfattet af Miljøbeskyttelseslovens virkeområde. Dette naturligt afstrømmende vejvand er således hverken regule- ret af miljølovgivningen eller vejlovgivningen. Bl.a. i Vejdirektoratets afgørelser henvises til, at sådanne vejvandsgener må afhjælpes hos domstolene i medfør af naboretten.

For vejvand, der afstrømmer naturligt til steder, der ikke er omfattet af mil- jølovgivningen, gælder således alene naboretten. Naboretten beskytter imod gener, der overstiger tålegrænsen og desuden ikke er forventelige, som følge af samfundsudviklingen. Hvis tålegrænsen er overskredet, har man som den skadelidte i udgangspunktet krav på fysisk lovliggørelse af det generende forhold samt erstatning for eventuelle tab.

Man skal som nabo generelt ikke tåle at blive oversvømmet. Dette gælder i situ- ationen, hvor vand strømmer fra vejen ind på en grund. Det gælder formentlig også, når vand afstrømmer fra ejendom til vej, eftersom større vandmængder skadeligt for veje, og de således formentlig er beskyttet på tilsvarende vis.

Skyldes oversvømmelsen naturligt forekommende koteforhold, kan tålegrænsen normalt ikke anses for overskredet. Det vil netop ikke være usædvanligt på det pågældende sted, at vand strømmer nedad. Der skal således særlige forhold til, førend tålegrænsen kan betragtes som overskredet, som følge af naturligt afstrømmende vejvand.

Skyldes oversvømmelserne derimod tilstoppede afløb, nyere belægning eller håndværksmæssigt ukorrekte eller ikke vedligeholdte foranstaltninger, vil tålegrænsen formentlig kunne overskrides. Dette forudsætter, at genen desuden enten begrænser den retmæssige råden over fast ejendom og/eller medfører et tab. Eksempler herpå er: Oversvømmelse bl.a. af bygninger og installationer, besværliggørelse af adgang til og færdsel på ejendommen eller afskæring af eller nedsættelse af dyrkningsmuligheder på ejendomme. I sådanne tilfælde vil skadelidte i udgangspunktet kunne kræve, at genen nedbringes til tålegrænsen gennem fysisk lovliggørelse og evt. erstatning for økonomiske tab, som oversvømmelsen har forårsaget.

Det er dog ikke tilstrækkeligt at tålegrænsen er overskredet. Det er også nødvendigt at kunne begrunde et naboretligt ansvar, førend der kan pålægges skadevolder naboretlige sanktioner. I hovedreglen gælder der indenfor nabo retten et culpaansvar, hvilket også er gældende for naturligt afstrømmende vejvand. Grundet den manglende retspraksis, er det ikke muligt endeligt at konkludere hvorvidt naturligt afstrømmende vejvand kan betragtes som værende enkeltstående eller vedvarende gener samt skader eller om det varierer hvilken kategori det falder i.

Dog vurderes det, at naturligt afstrømmende vejvand er en vedvarende gene, eftersom genen og/eller skader vil kunne gentage sig, indtil forholdet, som forårsager genen er ændret. Genen skal derfor være forventelig for skadevolder, førend vedkommende har optrådt culpøst og derfor kan pålægges et naboretligt ansvar. At naturligt afstrømmende vejvand vurderes at være en vedvarende gene betyder desuden noget for de naboretlige sanktionsmuligheder. Der er både mulighed for fysisk lovliggørelse af det generende forhold og erstatning for skader forvoldt af det naturligt afstrømmende vejvand. Erstatning kan dog alene kræves, hvis der kan dokumenteres et tab som følge af det naturligt afstrømmende vejvand.

Kravet om årsagssammenhæng mellem oversvømmelsen og den skadevoldende handling eller pasivitet kan formentlig vanskeligt at opfylde i forbindelse med naturligt afstrømmende vejvand. Det skyldes at naturlig afstrømning forekommer i forbindelse med regnvejr, og det kan være vanskeligt at påvise, at det netop er vejvand, der årsag til genen og/eller skaden.

Afledning af vejvand til recipienter, grundvand eller kloak, reguleres af Miljøbeskyttelseslovens regler. Der kan forekomme situationer, hvor afledning af vejvand strider imod Miljøbeskyttelsesloven eller en tilladelse iht. loven og samtidig giver anledning til gener for naboerne. Det drejer sig således om: Tilfælde, hvor vejvandet ikke afledes som angivet i en tilladelse og tilfælde, hvor vejvand afledes til grundvand, recipient eller kloak uden tilladelse hertil.

Selvom sådanne tilfælde reguleres af Miljøbeskyttelsesloven, gælder der en parallel naboretlig beskyttelse under samme kriterier som dem, der gælder for naturligt afstrømmende vejvand: Tålegrænsen skal være overskredet, og der skal kunne pålægges et naboretligt ansvar.

Miljøbeskyttelsesloven indeholder umiddelbart ingen generelle bestemmelser, der præcist regulerer den naboretlige tålegrænse. Der er to potentielle undtagelser hertil. Det kan dog ikke konkluderes endeligt, at disse bestemmelser indeholder tilstrækkeligt præcise og generelle krav til at tålegrænsen stipuleres. Undtagelserne er henholdsvis: Afledning af vejvand til hydraulisk belastede vandløb og nedsivning af vejvand fra private (fælles-)veje.

Den kommunale miljømyndighed har i kraft af Miljøbeskyttelsesloven pligt til at føre tilsyn med tilladte afledninger. Desuden har de pligt til at påbyde lovliggørelse af eventuelt ulovlige forhold. Såfremt en myndighed får lovliggjort en ulovlig afledning, er retten til fysisk lovliggørelse i kraft af naboretten afskåret. Uanset om der er tale om "retlig lovliggørelse", hvor aflederen opnår en tilladelse, eller "fysisk lovliggørelse", hvor aflederen påbydes at ændre eller helt stoppe afledningen. Miljømyndighedens indblanding påvirker dog ikke vurderingen af den naboretlige tålegrænse eller det naboretlige ansvar, når krav rettes mod genevolder. Således er et erstatningsretligt spørgsmål stadig gældende.

Tålegrænsen for vejvand, der afledes uden den fornødne tilladelse eller i strid med en tilladelse kan variere afhængigt af hvilken gene, der opstår for naboen. Det vil dog altid være en skærpende omstændighed, at afledningen strider imod offentligretlige regler eller tilladelser. Det må desuden antages at være en skærpende omstændighed, hvis der er gjort foranstaltninger for at lede vandet i en bestemt retning, idet "nyere tiltag" skærper vurderingen.

Derfor synes tålegrænsen at kunne være overskredet, når en nabo oplever oversvømmelser med vejvand, forudsat at dette begrænser naboens retmæssige råden eller medfører et tab. Tålegrænsen for forurening er principielt den samme, uanset hvilken type forurening, der er tale om.

I retspraksis synes tålegrænsen at være overskredet blot, der konstateres en forurening. I praksis kan en nabo opnå erstatning for den udgift vedkommende har haft ved oprensning af jorden eller vandet.

Ansvarsgrundlaget hviler på culpa, uanset om der er tale om oversvømmelse, jordforurening eller forurening af et vandmiljø, men vurderingen heraf er forskellig, idet jordforurening som den eneste af disse anses som en enkeltstående skade. Uanset hvilken af disse gener, der er tale om, vil årsagssammenhæng formentlig være svær at påvise i tilfælde, hvor der ikke er foretaget foranstaltninger for at lede vandet.

For jordforurening kan tålegrænsen være overskredet, hvis der er handlet forsætligt eller uagtsomt, og der desuden kan påvises en årsagssammenhæng. Det kan generelt næppe anses som hændeligt, at vejvand forureninger sine omgivelser, hvorfor det må forudsætte en uagtsom eller en forsætlig handling. Det gælder både for oversvømmelse og forurening af vandmiljø, at der kan pålægges et naboretligt ansvar, hvis genen var forventelig for genevolderen og der desuden kan påvises en årsagssammenhæng.

Hvis det naboretlige erstatningskrav rettes imod miljømyndigheden er ansvarsvurdering underlagt supplerende betingelser. Det er et krav, at myndigheden har ageret ansvarspådragende igennem handling eller passivitet, der strider imod offentligretlig regulering. Desuden er det et supplerende krav, at myndighedens handling eller passivitet skal være direkte årsag til genen, som overstiger tålegrænsen og medfører et tab. Konkret i tilfælde, hvor vejvand afledes ulovligt kan myndigheden ifalde et ansvar i to tilfælde. Det er hhv: Hvis myndigheden ikke påbyder at et ulovligt forhold skal lovliggøres eller hvis der meddeles en ugyldig tilladelse som led i en retlig lovliggørelse.

Referencer

- Aarhus Kommune (2016). *Spildevandsplan 2017-2020*. URL: <https://www.aarhus.dk/media/19369/spildevandsplan-2017-2020.pdf>.
- Baaner, Lasse og Simon Toft Ingvertsen (dec. 2017). "Regulering af vejenes miljøcocktails". I: *Trafik & Veje*.
- Behrendt, Maria (2014). "DTU-forskere: Ekstremregnen falder i naturlige cyklusser". I: *Ingeniøren*. URL: <https://ing.dk/artikel/dtu-forskere-ekstremregnen-falder-i-naturlige-cyklusser-169962>.
- Danmarks Statistik (feb. 2017). "Arealdekke 2016". I: *Nyt fra Danmarks Statistik* 42.
- Egedal Kommune (2018). *Afgørelse - Tilladelse til regnbetinget udledning fra privat fællesvej, Stråmosekær*. URL: http://docplayer.dk/130979141-Afgørelse-tilladelse-til-regnbetinget-udledning-fra-privat-faellesvej-straamosekaer.html?fbclid=IwAR1nyAeoMe0_fMSzUMxGWolngZNGcV_XIg_z491t31ACAwfQ0g71jkk9c6o.
- Evald, Jens (2011). *At tænke juridisk*. 4. Udgave. Nyt juridisk forlag.
- Eyben, Bo Von og Helle Isager (2015). *Lærebog i erstatningsret*. 8. udg. 1. oplag. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag. ISBN: 978-87-574-3364-7.
- Hannibal, Marlene m.fl. (2011). *Klimaændringer i juridisk perspektiv*. 1. udg. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag. ISBN: 978-87-574-2634-2.
- Hardt, Ole og Mette Lorenzen (jan. 2016). "Afledning af vejvand". I: *Trafik & Veje*.
- Hukær, Jens og Henrik Bo (2020). "Se billederne: Vandet fra Limfjorden står ind over kajkanten". I: *Nordjyske*. URL: <https://nordjyske.dk/nyheder/aalborg/pres-paa-i-limfjorden-vandet-staar-ind-over-kajkanten-i-aalborg/c761eff9-2c0c-4f33-a406-621b79c326a9>.
- Institut for Beredskabsevaluering (2012). *Redegørelse vedrørende skybruddet i Storkøbenhavn lørdag den 2. juli 2011*.
- Jensen, Ulrik Mørch (dec. 2014). "98 myndigheder - ens retningslinjer ønskes". I: *Trafik & Veje*.
- Madsen, Lars Henrik Gam (2016). "Kapitel 12: Naboret". I: *Formueretlige Emner*. 8. udg. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag. ISBN: 978-87-574-3357-9.
- Miljøministeriet (1994). "Nyt om § 3 og § 4". I: 133.
- Miljøstyrelsen (2002). *Svar på henvendelse om retningslinjerne for udledning af overfladevand*. URL: https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2018/06/978-87-93710-38-2_MST.pdf.
- Miljøstyrelsen (2005). *Vejledning om håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven*. Vejledning nr. 6. Miljøstyrelsen.
- Miljøstyrelsen (jun. 2018). *Spildevandsvejledningen*. Vejledning nr. 28. Miljøstyrelsen. ISBN: 978-87-93710-38-2.

Referencer

- (2020a). *Danske miljølove*. URL: <https://mst.dk/service/lovstof/danske-miljoelove/>.
- Miljøstyrelsen (2020b). *Hav og fjord*. URL: <https://mst.dk/natur-vand/overvaagning-af-vand-og-natur/hav-og-fjord/>.
- Miljøstyrelsen (2020a). *Hvad indeholder spildevand, og hvorfor er det problematisk?* URL: <https://mst.dk/natur-vand/vand-i-hverdagen/spildevand/hvad-er-spildevand-og-hvorfor-renser-vi-det/>.
- (2020b). *Kilder til spildevandsudledning*. URL: <https://mst.dk/natur-vand/vand-i-hverdagen/spildevand/kilder-til-spildevandsudledning/>.
- Miljøstyrelsen (2020c). *Spildevandsrensning i det åbne land*. URL: <https://mst.dk/natur-vand/vand-i-hverdagen/spildevand/spildevand-uden-for-kloakerede-omraader/>.
- Miljøstyrelsen (2020). *Sådan beskytter vi grundvandet*. URL: <https://mst.dk/natur-vand/vand-i-hverdagen/grundvand/saadan-beskytter-vi-grundvandet/>.
- Morsø Kommune Teknik og Miljø (2019). *Udledningstilladelse - Direkte udledning til Limfjorden ved Strandvejen*. URL: https://www.mors.dk/media/5403/udledningstilladelse-direkte-udledning-til-limfjorden-ved-strandvejen.pdf?fbclid=IwAR0j7xU2KXkyWzw_YtHeyReclfKP3HRblqUVjCeeMHGDtRFU3CDe8phDX7A.
- Mølbeck, Hanne, Jens Flensborg og Søren Højgaard Mørup (2019). *Ekspropriation i praksis*. 2. udg. Djøf Forlag. ISBN: 9788757436105.
- Mørup, Søren H. (2015). "Om naborettens samspil med den offentlige ret". I: *Ugeskrift for Retsvæsen*. U.2015B.439.
- (2016). "Nogle præciserende bemærkninger om naborettens samspil med offentlig ret". I: *Ugeskrift for Retsvæsen*. U.2016B.210.
- Olsen, Henrik Palmer og Michael Gøtze (2010). *Domstolsafgørelser bør være offentlige*. URL: <https://www.berlingske.dk/kronikker/domstolsafgørelser-boer-vaere-offentlige>.
- Pagh, Peter (2016). "Replik om naborettens samspil med offentlig ret". I: *Ugeskrift for Retsvæsen*. U.2016B.145.
- (2017). *Fast Ejendom – Regulering og Køb*. 3. udg. Karnov Group. ISBN: 978-87-619-3921-0.
- Schmidt, Tage (2012). *Sådan undgår du akvaplaning - eller slipper godt fra det*. URL: <https://www.dmi.dk/nyheder/2017/saadan-undgaar-du-akvaplaning-eller-slipper-godt-fra-det/>.
- Sharp, John (2012). "Looking at Literature". I: *Success with your Education Research Project*. SAGE Publications, Inc., s. 27–43. ISBN: 9781526435811.
- Sommerand, Malthe (2019). "Oversvømmelser er kommet for at blive - og der bliver flere". I: *dr.dk*. URL: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/oversvoemmelser-er-kommet-blive-og-der-bliver-flere>.

- Transportministeriet (2010). *Transportministeriets klimatilpasningsstrategi*. Transportministeriet. ISBN: 978-87-91511-16-5. URL: <https://www.klimatilpasning.dk/media/1617629/klimatilpasningsstrategi-netversion.pdf>.
- Vejdirektoratet (2019). *Stedfæstelse - administrativt vejnummer mv*. URL: https://www.vejdirektoratet.dk/api/drupal/sites/default/files/2019-03/stedfaestelse_administrativt_vejnr_v4.pdf.
- Vollertsen, Jes, Asbjørn Haaning Nielsen og Thorkild Hvitved-Jacobsen (sep. 2012). "Det beskidte vejvand". I: *Trafik & Veje*.
- Weil, Dimitri (2013). *Forvaltningsretten i hovedtræk*. 2. udg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. ISBN: 978-87-574-3137-7.

BİLAG

A | Vejdirektoratets brev af 23. juni 2003

Afvandingsproblemer på privat fællesvej på landet

Vejdirektoratets brev af 23. juni 2003 om afvandingsproblemer på privat fællesvej på landet, j.nr. A01-D0303-16.

I brev af 28. maj 2003 har Lejre Kommune anmodet Vejdirektoratet om en udtalelse vedrørende ovennævnte emne.

Kommunen har oplyst, at problemstillingen i en konkret aktuel sag er, at en lodsejer, hvis grund er beliggende ved vendepladsen for enden af den blinde private fællesvej E, ved kraftig regn får store mængder vejvand ind på sin grund. E har over en længere strækning længdefald ned mod vendepladsen og den pågældende grund. E er ikke forsynet med egentlig afvanding, og vandet har vanskeligt ved at løbe af ud i rabatterne på grund af høje græsrabatter og indkørsler. Ved vendepladsen er der på grund af indkørsler stort set ikke nogen rabat.

Der er kommunens umiddelbare opfattelse, at en privat fællesvej i et sommerhusområde af den aktuelle karakter bør være forsynet med rimelige afvandingsforanstaltninger, der kan forebygge de aktuelle problemer ved kraftig regn.

Vejdirektoratet går efter det oplyste ud fra, at kommunen ikke i medfør af § 13, stk. 2, i lov om private fællesveje (privatvejsloven) – lovbekendtgørelse nr. 670 af 19. august 1999 – har truffet beslutning om, at vejen i sommerhusområdet skal administreres efter bestemmelserne i privatvejslovens afsnit I, III og IV, således at det er bestemmelserne i lovens afsnit I, II og IV, der finder anvendelse i det konkrete tilfælde og dermed bestemmelserne i lovens kap 6 (§§ 15-20) om istandsættelse og vedligeholdelse af private fællesveje på landet.

Vejdirektoratet kan oplyse, at bestemmelserne i privatvejslovens §§ 15 og 16 forpligter grundejerne til holde private fællesveje på landet i en under hensyn til færdslearts art og omfang god og forsvarlig stand.

Dette medfører, at vejmyndigheden kun kan kræve udført arbejder, der kan begrundes i nævnte hensyn.

Vejmyndigheden kan således ikke pålægge grundejerne at gennemføre arbejder alene med henblik på at udbedre miljømæssige gener, f.eks. støvgener eller gener fra vejvand (spildevand).

Derimod vil vejmyndigheden, når der er behov for at vedligeholde vejen af hensyn til færdslen på vejen, kunne kræve, at vedligeholdelsesarbejder, der udføres af

færdselsmæssige grunde, udføres på en sådan måde, at der også tages hensyn til miljømæssige gener blot hensynet til færdslen på vejen er det primære formål med de stillede krav til vedligeholdelsen.

Krav om afhjælpning af gener fra spildevand må stilles efter miljølovgivningen i det omfang denne indeholder hjemmel hertil eller på privatretligt grundlag efter almindelige naboetlige retsgrundsætninger.

Vejdirektoratet er ikke bekendt med, om miljølovgivningen indeholder hjemmel til at stille krav til afhjælpning af gener fra vejvand (spildevand), hvilken myndighed der eventuel har hjemmel hertil og/eller hvem kravet i givet fald skal rettes imod. Spørgsmål af denne karakter henhører under Miljøstyrelsen.

Vejdirektoratet, den 23. juni 2003.

B | Vejdirektoratets brev af 30. januar 2004

Under henvisning til Vejdirektoratets brev af 23. juni 2003 om afvandingsproblemer på privat fællesvej på landet har G Kommune bedt Vejdirektoratet besvare en række spørgsmål vedrørende ovenstående emne.

I et af kommunens sommerhusområder ligger den private fællesvej B-vej. B-vej er anlagt i grus og uden afvanding. Da vejen har en meget stejl hældning, flyder i tilfælde af regnskyl væsentlige vandmængder og grus fra vejbelægningen ud på den tilstødende amtsvej H-vej. På den anden side af H-vej ligger overkørslen til en anden privat fællesvej, G-dalen.

Det hævdes, at der skyller vand fra B-vej over H-vej og ned til ejendommene langs G-dalen. Derudover ønsker amtet at sikre, at der ikke tilledes grus fra B-vej til H-vejs afvandingsystem, og har derfor bedt om, at B-vej befæstes.

G Kommune ønsker oplyst, om kommunen har hjemmel til at påbyde nødvendige arbejder til problemets løsning, når B-vej færdselsmæssigt er i god stand.

G Kommune har oplyst, at private fællesveje i kommunens sommerhusområder er omfattet af bestemmelserne i privatvejslovens (lov om private fællesveje, jf. lovbekendtgørelse nr. 670 af 19. august 1999) afsnit I, III og IV om private fællesveje i by og bymæssige områder.

Vejdirektoratet kan oplyse følgende:

I henhold til privatvejslovens § 57, stk. 1, påhviler det ejerne af de til en privat fællesvej grænsende ejendomme at holde vejen i en under hensyn til færdselens art og størrelse god og forsvarlig stand. Vejen skal være forsynet med forsvarligt afløb.

Efter lovens § 57, stk. 2, bestemmer vejmyndigheden, i hvilket omfang og på hvilken måde private fællesveje skal vedligeholdes, ligesom vejmyndigheden skal bestemme, at vejen skal istandsættes.

Det er således kommunen, der tager stilling til, om en privat fællesvej i by eller bymæssigt område er i god og forsvarlig stand. Kommunens afgørelse beror på en skønmæssig vurdering, hvor kommunen skal varetage almene, offentligretlige hensyn, først og fremmest vejtekniske hensyn og hensynet til færdslen på den pågældende vej (B-vej).

Hvis det er nødvendigt, for at vejen er i god og forsvarlig stand, at vejen forsynes med forsvarligt afløb eller istandsættes med en mere vejrbestandig belægning, indeholder bestemmelserne i lovens § 57, stk. 1 og 2, udtrykkelig hjemmel for vejmyndigheden til at træffe beslutning herom.

I det omfang B-vej med den nuværende belægning og uden særlige foranstaltninger til vejafvanding efter kommunens opfattelse er i god og forsvarlig stand i forhold til den færdsel, som foregår og skal foregå på vejen, må de anførte problemer vurderes at være af miljømæssig, naboretlig og/erstatningsretlig karakter.

Hverken i forarbejderne til privatvejslovens bestemmelser om istandsættelse og vedligeholdelse af private fællesveje eller i Trafikministeriets og Vejdirektoratets praksis ses der at være holdepunkter for, at en beslutning i medfør af bestemmelserne i privatvejslovens kapitel 10 (§§ 57-62) udelukkende kan baseres på miljømæssige, naboretlige eller erstatningsretlige hensyn.

På denne baggrund, og idet krav om afhjælpning af miljømæssige gener fra spildevand fra vejarealet må stilles efter miljølovgivningen, i det omfang denne indeholder hjemmel hertil, og andre privatretlige (nabo- og erstatningsretlige) problemer henhører under domstolene i tilfælde af uenighed mellem parterne, kan en vejmyndighed i forbindelse med en afgørelse efter privatvejslovens § 57, stk. 1 og 2, efter Vejdirektoratets opfattelse ikke udelukkende varetage miljømæssige eller privatretlige hensyn, f.eks. kræve en privat fællesvej istandsat - helt

eller delvist asfalteret eller forsynet med afløb - udelukkende for at forhindre at vand og grus flyder fra vejen og ud på naboejendommene, herunder amtsvejen.

Derimod vil vejmyndigheden kunne kræve, at de vedligeholdelses- og istandsættelsesarbejder, som skal udføres af færdselsmæssige og vejtekniske grunde, udføres på en sådan måde, at der også tages miljømæssige hensyn - blot hensynet til færdslen og/eller vejtekniske grunde er det primære formål med de stillede krav til vedligeholdelsen/istandsættelsen.

Vejdirektoratet foretager sig herefter ikke videre i anledning af forespørgslen.

C | Miljøstyrelsens brev af 10. april 2002

Svar på henvendelse om retningslinier for udledning af overfladevand

Vejdirektoratet har ved brev af 2. april 2002 anmodet om et møde i anledning af Miljøstyrelsens afgørelse af 1. februar 2002 om tilladelse til udledning af vejvand fra motorvejsforlængelsen etape 1110, Langerød-Tuse N i Holbæk Kommune, idet direktoratet vil gennemgå præmisserne i den konkrete sag og høre om hvilke kriterier Miljøstyrelsen fremover vil lægge til grund i lignende sager.

Miljøstyrelsen beklager fejlagtigt at have givet klagevejledning til sin afgørelse af 1. februar 2002. Uden klageadgang er Miljøstyrelsens afgørelse dermed endelig, og afgørelsen vil ikke blive taget op til fornyet vurdering.

Der findes ingen standardiseret dansk praksis for dimensionering af regnvandsbassiner, og det er desværre Miljøstyrelsens erfaring at de retningslinier amterne arbejder efter, ofte ikke er tilstrækkelige til at sikre at der ikke opstår hydrauliske problemer i vandløbene. Miljøstyrelsen har hidtil og vil fortsat i fremtidige lignende sager lægge kriterier svarende til de der er redegjort for i afgørelsen af 1. februar 2002, til grund for sin afgørelse.

Overordnet set betyder det at udgangspunktet for en tilladelse til udledning af overfladevand til vandløb med risiko for hydrauliske problemer bør være et krav om neddrosling svarende til naturlig afstrømning, dvs. til 1-2 l/sek./ha. af hensyn til vandløbets hydrauliske kapacitet og til andre eventuelle fremtidige udledninger. Men ved vandløb med særlige hydrauliske problemer kan det være nødvendigt at neddroslende en udledning yderligere, lige som det var tilfældet i den konkrete sag i Holbæk Kommune.

Desuden finder Miljøstyrelsen som udgangspunkt at bassiner bør etableres i en størrelse, så der højst sker et gennemsnitligt overløb fra bassin en gang hvert. 5. år, dvs. at overløbshyppigheden som minimum ikke bør overstige $n = 1/5$. Alternativt skal det ved beregninger kunne dokumenteres at der ikke sker oversvømmelse langs vandløbet hyppigere end hvert 5. år. Igen kan særlige hydrauliske problemer i et vandløb berettige til at overløb bør begrænses yderligere, som det ligeledes var situationen i den konkrete sag.

På denne baggrund finder Miljøstyrelsen ikke anledning til at holde et møde som foreslået.

Venlig hilsen

Tony Christensen

D | Cirkulæreskrivelse af 14. september 1976

Cirkulæreskrivelse om administrationen af sager om afledning af vand fra veje. (* 1)

(Til kommunalbestyrelser og amtsråd, hovedstadsrådet og formænd for landvæsenskommissioner og overlandvæsenskommissioner.)

Indholdsfortegnelse.

1. Indledning.
2. Regelgrundlaget.
 - 2.1. Lovbestemmelser.
 - 2.2. Bekendtgørelser.
 - 2.3. Cirkulærer.
3. Definitioner.
 - 3.1. Spildevand.

- 3.2. Spildevandsanlæg.
- 3.3. Kloakoplandet.
- 4. Eksisterende vejafvandingsanlæg.
 - 4.1. Miljøbeskyttelseslovens § 19.
 - 4.2. Tilledninger til vejafvandingsanlæg.
 - 4.3. Indgrebsmuligheder.
 - 4.4. Nye tilledninger af spildevand til vejafvandingsanlæg.
 - 4.5. Nye tilledninger af drænvand m.v. til vejafvandingsanlæg.
- 5. Sager om etablering af afvandingsanlæg ved nye veje eller ved ændring af bestående veje.
 - 5.1. Afledning af vejvand til recipient.
 - 5.1.1. Inden for et kloakopland.
 - 5.1.1.1. I allerede bebyggede områder.
 - 5.1.1.2. Nye kloakeringer.
 - 5.1.2. Uden for et kloakopland.
 - 5.2. Gennemførelse af kulturtekniske reguleringer i vandløb i forbindelse med udledning af vejvand.
 - 5.3. Ændring af bestående afvandings- eller spildevandsforhold.
 - 5.3.1. Indgreb i vandløb.
 - 5.3.2. Indgreb i eksisterende dræn.
 - 5.3.3. Indgreb i fremtidige afvandingsmuligheder.
 - 5.3.4. Indgreb i eksisterende spildevandsafledninger.

5.4. Ekspropriationer til afvandingsanlæg i forbindelse med etablering af nye veje samt anlæg af afvandingssystemer herfor.

5.4.1. Ejendomsret til arealer.

5.4.2. Midlertidig ejendomsret samt pålæg af ledningsservitut.

5.4.3. Amtsrådets anvendelse af spildevandsbekendtgørelsens § 4.

5.4.4. Vandløbsreguleringer.

6. Tilsynet med vejafvandingsanlæg.

7. Klage og erstatninger.

1. Indledning.

Ved miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden den 1. oktober 1974 og den samtidige ophævelse af en række bestemmelser i den gældende vandløbslov, blev der skabt lovmæssigt grundlag for at lade det regnvand, der falder på veje og befæstede arealer, være omfattet af reglerne om afledning af spildevand, jfr. miljøministeriets bekendtgørelse nr. 174 af 29. marts 1974, § 2, stk. 1.

Ønsket om at lade spildevandsreglerne omfatte også afledt regnvand er begrundet i, at undersøgelser af afstrømningen fra bymæssige bebyggelser, som refereret i spildevandskomiteens skrift nr. 13, har vist, at regnvand, der afledes fra veje og andre befæstede arealer, især ved starten af et regnskyl, kan være forurenet i en sådan grad, at en regulering og kontrol med afledningerne er nødvendig.

Efter miljøreformens ikrafttræden har der især hos kommuner og amtskommuner været en del usikkerhed om, hvorledes sager om afledning af vand fra veje skal behandles, herunder blandt

andet om sagsbehandlingen i relation til reglerne i vandløbsloven og de gældende vejlove. Endvidere har en række spørgsmål omkring ekspropriationer og betalinger til fælles spildevandsanlæg været rejst over for blandt andet miljøstyrelsen og vejdirektoratet. Miljøstyrelsen har derfor i samarbejde med vejdirektoratet samt repræsentanter for amtsvejinspektørforeningen, amtsvandinspektørforeningen og stadsingeniørforeningen udarbejdet nærværende cirkulæreskrivelse. Endvidere har repræsentanter for hovedstadsrådet deltaget i en del af arbejdsgruppens møder som observatører.

Cirkulæreskrivelsen har været forelagt de kommunale organisationer, sammenslutningen af formænd for afvandings- og landvæsenskommissioner samt foreningen af formænd for landvæsensnævn.

Cirkulæreskrivelsen omfatter alene spørgsmål om kompetence- og sagsbehandlingsregler ved etablering af vejafvandingsanlæg samt tilsynet med disse anlæg. Spørgsmålet om opkrævning af bidrag fra offentlige veje til fælles spildevandsanlæg afventer den generelle drøftelse, betalingsreglerne skal underkastes med de kommunale organisationer og erhvervsorganisationerne, når statusrapporter om betalingsregler fra de enkelte kommuner, indsamlet pr. 1. juli 1975, er behandlet.

Miljøstyrelsen har for tiden en række overvejelser i gang om, hvilken rensning af vejvand der bør anbefales. Specielt agter styrelsen at undersøge, i hvilket omfang det er forsvarligt at bortskaffe spildevandet (evt. efter en vis rensning) gennem nedsivningsanlæg til undergrunden.

2. Regelgrundlaget.

2.1. Lovbestemmelser.

Miljøbeskyttelseslovens (lov nr. 372 af 13. juni 1973), kapitel 4, §§ 17-34, om beskyttelse af overfladevand.

Det bemærkes, at amtsrådets opgaver efter miljøbeskyttelseslovens regler inden for hovedstadsområdet varetages af hovedstadsrådet.

Lov om offentlige veje (lovbekendtgørelse nr. 585 af 20. november 1975), § 102, stk. 3, om tilladning af spildevand og drænvand til vejafvandingsanlæg.

Ifølge denne regel er det ikke tilladt at lede spildevand til vejafvandingsanlæggene. I praksis har landvæsensretterne efter vandløbsloven dog kunnet tillade, at der ledes vand fra omgivelserne til vejafvandingsanlæggene, selv om vejbestyrelsen har modsat sig, at tilladelse blev givet. Der er ikke ved miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden tilsigtet nogen materiel ændring heraf.

Vandløbsloven (lovbekendtgørelse nr. 523 af 26. september 1973), § 4, stk. 1 og 3, § 7, kap. VI, §§ 89, 94 og 100 om fremtidige afvandingsmuligheder ved anlæg af veje, om vandløbsretter, herunder procedure ved anlæg af offentlige veje, om forøgelse af afstrømning fra vejarealer, om regulering af vandløb samt erstatningsspørgsmål ved arbejder udført efter vandløbsloven.

Lov om landvæsensretter (lovbekendtgørelse nr. 133 af 6. marts 1970).

Lov om naturfredning (lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. oktober 1975), § 43, stk. 2, om ændring af offentlige vandløb samt ændring af vandløb i naturfredede arealer, jfr. § 34.

2.2. Bekendtgørelser.

Miljøministeriets bekendtgørelser af 29. marts 1974:

Nr. 170 af reglement om miljøbeskyttelse (reglementet), kapitel 6.

Nr. 174 om behandling af sager om tilførsel af spildevand til vandløb, søer eller havet m.v. (spildevandsbekendtgørelsen).

Nr. 175 om ekspropriation til spildevandsanlæg (spildevandsekspropriationsbekendtgørelsen.)

Nr. 177 om tilsyn med spildevandsanlæg og med forurening af vandområder (spildevandstilsynsbekendtgørelsen).

Bekendtgørelserne er optrykt i nr. 5 - 1974 af Nyt fra Miljøstyrelsen.

2.3. Cirkulærer.

Miljøministeriets cirkulære af 17. april 1974 om spildevand,*) særlig kapitel 4, II D, pkt. 10.

Cirkulæret er optrykt i nr. 7 - 1974 af Nyt fra Miljøstyrelsen.

3. Definitioner.

3.1. Spildevand er ifølge spildevandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, alt vand, der afledes fra beboelse, erhvervsvirksomheder, bebyggelse iøvrigt samt befæstede arealer. Vand, der afledes fra veje, er som følge heraf spildevand.

Husspildevand er ifølge spildevandsbekendtgørelsens § 2, stk. 2, spildevand fra husholdninger, herunder afløb fra vandklosetter. Andet spildevand end husspildevand omhandles i spildevandsbekendtgørelsens kapitel 9 og 10. I sager om afledning af husspildevand kan tagvand og andet overfladevand, der afledes i forbindelse hermed, behandles sammen med afledningen af husspildevand, også selv om afledningen sker gennem separatsystemer for regnvand.

3.2. Spildevandsanlæg er ifølge spildevandsbekendtgørelsens § 2, stk. 3, åbne såvel som lukkede ledninger og andre anlæg, der tjener til afledning og behandling af spildevand i

forbindelse med udledning til vandløb, søer eller havet (overfladevand).

Offentlige spildevandsanlæg er ifølge spildevandsbekendtgørelsens § 2, stk. 4, spildevandsanlæg, hvor en eller flere kommunalbestyrelser har ansvaret for anlæggets drift og/eller vedligeholdelse. Sager vedrørende disse anlæg skal behandles efter reglerne i spildevandsbekendtgørelsens kapitel 4, 5, 6 eller 10.

Se under afsnit 5, hvilke dele af anlægget der kræver godkendelse.

Private spildevandsanlæg er ifølge spildevandsbekendtgørelsens § 2, stk. 5, spildevandsanlæg, hvor kommunalbestyrelsen ikke har ansvaret for anlæggets drift og/eller vedligeholdelse. Sager vedrørende tilløb til såvel som afløb fra disse anlæg behandles efter reglerne i spildevandsbekendtgørelsens kapitel 7, 8 eller 9, medmindre det private spildevandsanlæg skal tilsluttes et godkendt offentligt spildevandsanlæg, jfr. spildevandsbekendtgørelsens kapitel 6.

Se under afsnit 5, hvilke dele af anlægget der kræver godkendelse.

3.3. Kloakoplandet for et spildevandsanlæg er det område, hvorfra spildevandsafledningen ifølge den meddelte spildevandstilladelse kan og principielt også skal tilføres anlægget.

Udledningen fra spildevandsanlægget til recipient afslutter det enkelte kloakopland.

Tilslutning til et spildevandsanlæg inden for kloakoplandet kan meddeles af kommunalbestyrelsen under forudsætning af, at der er ledig kapacitet i anlægget, jfr. spildevandsbekendtgørelsens § 21, stk. 1 og 2 og § 27.

Tilslutning til et spildevandsanlæg af en ejendom, der ligger uden for kloakoplandet for spildevandsanlægget, forudsætter, at der rejses sag om udvidelse af spildevandsanlægget efter reglerne i kapitel 4 eller 7 i spildevandsbekendtgørelsen.

4. Eksisterende vejafvandingsanlæg.

4.1. Afledning af vand til recipienter fra eksisterende vejafvandingsanlæg kan ifølge miljøbeskyttelseslovens § 19 fortsat ske for så vidt de pågældende anlæg var lovligt etableret efter den hidtidige lovgivning, i første række vandløbslovens regler.

4.2. Eksisterende tilladninger af spildevand og drænvand til vejafvandingsanlæggenes ledninger og grøfter vil fortsat kunne anvendes under forudsætning af, at anlæggene var lovlige efter den hidtil gældende lovgivning.

4.3. Såfremt eksisterende afledning af vand fra veje findes miljømæssigt uforsvarlig, vil amtsrådet eller kommunalbestyrelsen kunne gribe ind og kræve forholdene udbedret, jfr. miljøbeskyttelseslovens § 25. Sager om afledning af spildevand fra veje til recipienter, der rejses efter miljøbeskyttelseslovens § 25, skal behandles efter samme regler, som gælder ved sager om etablering af nye veje, jfr. nedenfor under 5. Kommunalbestyrelsen vil iøvrigt, hvis en eksisterende udledning medfører uhygiejniske forhold, kunne kræve disse forhold afhjulpet, jfr. reglementets kapitel 6.

4.4. Ny tilladning af spildevand til eksisterende vejafvandingsanlæg skal behandles efter samme regler, som gælder for afledning af vejvand til en recipient, se afsnit 5.

4.5. Ny tilladning af vand fra dræn eller åbne grøfter (ikke spildevand) til vejafvandingsanlæg behandles efter samme regler, som gælder for tilladning af spildevand, jfr. 4.4.

5. Sager om etablering af afvandingsanlæg ved nye veje eller ved ændring af bestående veje.

Afvandingssystemer i vejarealer projekteres og udføres ved vejbestyrelsens foranstaltning.

Godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens og/eller vandløbslovens bestemmelser kræves kun

for de dele, der vedrører spildevandsafledningen og da kun med hensyn til:

- a. De dele af systemet, der er en del af en recipient med interesse for andre.
- b. Afløbsarrangement til recipienter og herunder eventuelt regnvandsbassiner med fornødne udløbsbygværker m.v.
- c. Udledningsmængder og rensningsgrad.

5.1. Afledning af vejvand til recipient.

5.1.1. Inden for et kloakopland.

5.1.1.1. Anlæg af veje i et allerede kloakeret (og bebygget) område.

Afledning af vandet fra den nye vej skal normalt ske gennem det allerede eksisterende kloakanlæg, eventuelt gennem et særligt regnvandssystem. Normalt vil den spildevandstilladelse, der gælder for området, have forudsat anlægget af den pågældende vej, således at spildevandsanlægget i området har den fornødne kapacitet til at modtage vandet fra den nye vej. I sådanne tilfælde vil afvandingssagen kunne behandles af kommunalbestyrelsen som en tilslutningssag, uanset om områdets eksisterende spildevandsanlæg er privat eller offentligt, jfr. spildevandsbekendtgørelsens kapitel 6 og 8 og spildevandscirkulærets kapitel 4, II, D, 10 samt kapitel 9.3.

Har det eksisterende - fælles eller separate - anlæg i området ikke tilstrækkelig kapacitet til at modtage spildevandet fra den nye vej, må anlægget i givet fald udvides, og sagen herom behandles efter de regler, som gælder for anlæg eller udvidelse af det pågældende spildevandsanlæg, jfr. spildevandsbekendtgørelsens kapitel 4, 5 og 7 samt nedenfor under 5.1.1.2.

5.1.1.2. Anlæg af veje i forbindelse med etablering af spildevandsanlæg for det øvrige spildevand i området (nye kloakeringer).

Anlæggets fællessystem for vejvand og andet spildevand, skal tilladelse til den samlede spildevandsafledning meddeles efter reglerne i spildevandsbekendtgørelsens kapitel 4 (5), (offentlige anlæg) eller 7, (private anlæg), jfr. i øvrigt spildevandscirkulærets kapitel 4, II, D, 10.

Tilladelse til etablering af det fælles afløbssystem vil normalt skulle indhentes fra amtsrådet, med mindre det drejer sig om et privat spildevandsanlæg i en lille bebyggelse (afledningen mindre end, hvad der svarer til 30 personækvivalenter (ca. 10 husstande)), eller der foreligger en spildevandsplan for beboelsesområdet med det private spildevandsanlæg, jfr.

spildevandsbekendtgørelsens § 25, stk. 1.

Anlægges der separatsystemer, skal tilladelse til afledning af vejvand meddeles af de samme myndigheder, som meddeler tilladelse til afledning af det øvrige spildevand fra området. Der gælder altså de samme regler for separatsystemer som for fællessystemer, jfr. det ovenfor anførte samt reglerne i den indtil 1. oktober 1974 gældende vandløbslovs § 70, stk. 2. Det henstilles, at sagerne om bortskaffelse af regnvandet og det øvrige spildevand behandles samtidig af de kompetente myndigheder.

Reglerne for sagsbehandling (fremlæggelse, offentligt møde m.v.), er nærmere beskrevet i spildevandsbekendtgørelsen.

5.1.2. Uden for et kloakopland.

Skal den nye vej anlægges uden for et kloakopland, skal der meddeles tilladelse til afledning af vejvand til recipient efter reglerne i spildevandsbekendtgørelsens kapitel 9 eller 10.

5.2. Gennemførelse af kulturtekniske reguleringer i vandløb i forbindelse med udledning af vejvand.

Kulturtekniske spørgsmål i forbindelse med vandløbene hører stadigvæk under vandløbsretternes kompetence, jfr. vandløbslovens kapitel VI og spildevandscirkulærets kapitel 4, II, F.

I forbindelse med meddelelse af en udledningstilladelse er amtsrådet dog i henhold til spildevandsbekendtgørelsens § 4 kompetent til at behandle sager om de fornødne reguleringer af vandløbet under iagttagelse af vandløbslovens regler ved behandlingen af sagen. Det må derfor kræves, at der, ligesom når vandløbsretten behandler sager, afholdes offentligt møde. Reglen i § 4 om amtsrådets kompetence finder anvendelse både i tilfælde, hvor det er amtsrådet, der behandler selve tilladelsessagen, og hvor sagen behandles af kommunalbestyrelsen.

Miljøstyrelsen skal i denne forbindelse bemærke, at det med bestemmelsen i spildevandsbekendtgørelsens § 4 har været hensigten at give amtsrådet mulighed for at behandle de omhandlede sager om kulturtekniske reguleringer i vandløbene i forbindelse med spildevandsudledninger i tilfælde, hvor dette skønnes hensigtsmæssigt. Bestemmelsen vil f.eks. kunne anvendes, hvor der skal foretages mindre kulturtekniske reguleringer, eller hvor omfanget eller arten af de nødvendige kulturtekniske reguleringer vil gøre en anden afledning af vejvandet særlig aktuel.

Sager om større kulturtekniske reguleringer i vandløbene bør normalt forelægges vandløbsretterne til afgørelse.

5.3. Ændring af bestående afvandings- eller spildevandsforhold i forbindelse med anlæg af nye veje eller ændringer af eksisterende veje.

Ifølge vandløbslovens § 4, stk. 3, må ingen egenmægtig rørlægge, overbygge eller foretage andre foranstaltninger ved vandløb, hvorved bestående afvandingsforhold eller foreliggende muligheder for fremtidige afvandingsforanstaltninger forringes eller iøvrigt andres berettigede interesse skades.

5.3.1. Medfører vejanlægget indgreb i et bestående vandløbssystem må spørgsmålet om retablering forelægges vandløbsretten til afgørelse.

For kommuneveje og amtsveje gennemføres sagsbehandlingen efter reglerne i vandløbslovens § 94, stk. 2 og for statsveje efter reglerne i vandløbslovens § 94, stk. 3.

5.3.2. Medfører vejanlægget indgreb i bestående dræn forelægges spørgsmålet om retablering vandløbsretten eller ekspropriationskommissionen efter samme regler som anført under 5.3.1.

5.3.3. Sikring af de fremtidige afvandingsmuligheder i afskærne oplande forelægges ligeledes vandløbsretten eller ekspropriationskommissionen efter de under 5.3.1. anførte regler.

5.3.4. Medfører vejanlægget indgreb i bestående afledninger af spildevand, må spildevandsanlægget retableres efter aftale med den myndighed eller privatperson, der er ansvarlig for anlægget. Medfører retableringen ændringer i spildevandsanlæggets virkemåde eller ledes spildevandet til vejens afvandingsystem, skal ændringen forelægges de kompetente myndigheder til behandling og godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens regler.

5.4. Ekspropriationer til afvandingsanlæg i forbindelse med etableringen af nye veje samt anlæg af afvandingsystemer herfor.

5.4.1. Er det i forbindelse med etableringen af vejafvandingsanlægget nødvendigt, at vejbestyrelsen opnår ejendomsret til arealer til udligningsbassiner m.v. foretages fornødne ekspropriationer efter vejlovgivningens regler.

5.4.2. Midlertidig ekspropriation af arealer samt pålæg af ledningsservitut m.v. til vejafvandingsanlæg, der er godkendt efter miljøbeskyttelsesloven, foretages efter reglerne i denne lovs § § 31 og 32 samt spildevandsekspropriationsbekendtgørelsen, for såvidt ekspropriationerne ikke gennemføres efter reglerne under 5.4.1.

5.4.3. Hvor amtsrådet foretager kulturtekniske reguleringer efter bestemmelsen i spildevandsbekendtgørelsens § 4, som omtalt i afsnit 5.2., skal de fornødne ekspropriationer hertil, samt til endelig og midlertidig arealerhvervelse, servitutpålæg m.v., foretages efter reglerne som anført under 5.4.2.

5.4.4. Hvor kulturtekniske reguleringer af recipienter samt retablering af bestående afvandingsforhold udføres ifølge vandløbsrettens afgørelse, foretages den fornødne ekspropriation efter vandløbslovens bestemmelser.

6. Tilsynet med vejafvandingsanlæg.

Tilsynet med, at vejens spildevandsanlæg fungerer tilfredsstillende, udøves af vejbestyrelsen efter vejlovgivningens regler. Tilsynet med, at vejafvandingsanlægget yder den tilstrækkelige beskyttelse af recipienten, udøves efter reglerne i miljøbeskyttelseslovens kapitel 7 og spildevandstilsynsbekendtgørelsen:

Tilsynet med kommuneveje føres af amtsrådet (hovedstadsrådet), jfr. § 1, stk. 2, i spildevandstilsynsbekendtgørelsen.

Tilsynet med landeveje føres af miljøstyrelsen, jfr. § 1, stk. 3, i spildevandstilsynsbekendtgørelsen.

Tilsynet med hovedlandeveje føres af kommunalbestyrelsen, jfr. §1, stk. 1, i spildevandstilsynsbekendtgørelsen.

De nævnte regler i miljøbeskyttelsesloven og spildevandstilsynsbekendtgørelsen om tilsynet med, at vejafvandingsanlæg yder den tilstrækkelige beskyttelse af recipienterne, kan i en række tilfælde forekomme mindre hensigtsmæssige. Miljøstyrelsen vil i forbindelse med den kommende revision af miljøbeskyttelsesloven, der efter lovens § 96 skal finde sted i folketingsåret 1977-78, overveje mulighederne for en ændret udformning af kompetencereglerne i relation til tilsynet. Med henblik på en foreløbig tilrettelæggelse af tilsynet anmodes vejbestyrelserne om at optage kontakt med tilsynsmyndighederne om den mest hensigtsmæssige gennemførelse af tilsynsopgaverne.

7. Klage og erstatninger.

Klage over de efter miljøbeskyttelseslovgivningen truffne afgørelser kan indbringes for miljøstyrelsen. Det særlige spørgsmål om erstatningsfastsættelse for ekspropriationer foretaget efter spildevandsekspropriationsbekendtgørelsen forelægges dog landvæsensretterne til afgørelse, jfr. miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 2.

Miljøstyrelsen, den 22. juli 1976.

Helge Odel.

/ Erik Somer.

(* 1) Nr. 92 i Ministerialtidende 1974

E | Hortens brev af 2. november 2017

KOMMUNALT ANSVAR VED OVERSVØMMELSE AF PRIVAT EJENDOM

VURDERING AF HJEMMEL TIL AT HJÆLPE OVERSVØMMELSESTRUEDE EJENDOMME

1. INDLEDNING

Furesø Kommune og KLIKOVAND har bedt Horten beskrive og vurdere det kommunale ansvar for at hjælpe oversvømmelsestruede ejendomme. Der skal i den forbindelse udarbejdes et notat, som afdækker kommunalfuldmagtens grænser for at sikre privat ejendom mod oversvømmelse.

Horten skal besvare følgende spørgsmål i notatet

- 1) *"Hvilket ansvar har en kommune i forhold til oversvømmelse på privat grund, når
 - a. vandet stammer fra offentligt vejareal, i situationer hvor vejbrøndene er fyldte med vand
 - b. vandet stammer fra offentligt vandløb eller mose, hvor regulativ og kenderler er overholdt
 - c. der er tale om opstigende grundvand*
- 2) *Har en kommune et særligt ansvar for oversvømmelser på privat grund, når der er tale om en grund, der er udstykket og solgt af kommunen for mange år siden?*
- 3) *I hvilket omfang har en kommune mulighed for at hjælpe borgere, der har gentagne problemer med oversvømmelser på privat grund i tilsvarende situationer?*
- 4) *Hvilket konkret ansvar og råderum har Furesø Kommune i forhold til at afhjælpe oversvømmelse af Ejendommene 1 og 2? Grundene er solgt til beboelse for mange år siden – giver dette kommunen et særligt ansvar? Herunder om det er muligt at købe boligerne?"*

KLIKOVAND og Furesø Kommune har beskrevet baggrunden og sagen i opgavebeskrivelse af 12. oktober 2017.

Overordnet drejer spørgsmålene sig om, at enkelte konkret nævnte ejendomme er særligt oversvømmelsestruede, og ejerne har henvendt sig til Furesø Kommune for hjælp. Ejendomsejerne har udarbejdet et forslag til afhjælpning. Kommunen ønsker derfor en vurdering af, om kommunen kan bistå ejendomsejerne med beskyttelse mod oversvømmelser. Sagen er yderligere beskrevet i opgavebeskrivelsen.

2. SAMMENFATNING

De kommunale opgaver og udgifter er enten reguleret i skreven lov eller i tilsynspraksis om kommunalfuldmagtsreglerne.

Det er vores vurdering, at der i medfør af vandløbslovens regler om regulering er hjemmel til, at *vandløbsmyndigheden* udfører og regulerer Møllemosen/Jonstrup Å, således at de konkret nævnte ejendomme sikres mod oversvømmelse herfra. Imidlertid er vandløbsmyndigheden for Møllemosen og for en del af Jonstrup Å delt mellem Ballerup og Furesø kommuner. Vandløbsloven giver alene mulighed for, at Furesø Kommune beslutter vandløbsregulering og afholder udgifter i de områder, hvor Furesø Kommune er vandløbsmyndighed.

For så vidt angår kommunalfuldmagten er det vores vurdering, at kommunalfuldmagten ikke giver mulighed for, at Furesø Kommune kan afhjælpe oversvømmelsestruslen for de konkret nævnte ejendomme, fordi der ikke ses at være en særlig kommunal fælles interesse i afhjælpning af enkelte borgeres oversvømmelsesproblemer. En udtalelse fra det kommunale tilsyn fra 2010 omhandler samme spørgsmål, og tilsynet afviser, at der er kommunal interesse.

Det er endvidere vores vurdering, at kommunen ikke ifalder ansvar for at have solgt ejendommene for flere årtier siden, idet erstatningsbetingelserne ikke er opfyldte. Havde kommunen derimod solgt ejendommene for nylig, vel vidende at der er en oversvømmelsestrussel, ville kommunen højst sandsynligt kunne blive erstatningsansvarlig herfor.

Afslutningsvis vurderer vi, at kommunen kan være ansvarlig for oversvømmelser på grundejers ejendom, hvis Furesø Kommune som vejmyndighed eller vandløbsmyndighed ikke vedligeholder veje og vandløb som foreskrevet. Det kræver dog, at Furesø Kommune er myndighed, og ikke nabokommunen Ballerup.

Samlet er det Hortens vurdering, at vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering kan anvendes til at afhjælpe oversvømmelsesproblemet for konkrete ejendomme, hvis løsningen kan omfattes af vandløbsregulering og er beliggende i den del af vandløbet, som Furesø Kommune er vandløbsmyndighed for. I denne forbindelse kan Furesø Kommune beslutte at afholde udgifterne til reguleringen, jf. vandløbslovens § 24, stk. 2.

3. KOMMUNAL HJEMMEL

Offentlige myndigheder, herunder kommuner, skal have hjemmel til at udføre alle opgaver og afholde alle udgifter. Furesø Kommune kan derfor ikke hjælpe ejendomssejerne med afhjælpning af oversvømmelsestruslen uden hjemmel.

For kommuner kan denne hjemmel bestå i enten lov eller i kommunalfuldmagten.

I det følgende beskriver og vurderer vi derfor, om der er hjemmel til at afhjælpe oversvømmelsestruslen i enten lov eller i kommunalfuldmagten.

3.1 Hjemmel i lov

Da oversvømmelsestruslen stammer fra Møllemosen og Jonstrup Å, er det relevant at undersøge, om vandløbslovens regler om vandløbsregulering kunne hjemle, at kommunen sikrer ejendommen mod oversvømmelse herfra.

Tilladelse til vandløbsregulering er en tilladelse til at foretage ændringer i selve vandløbet. Det vil sige ændringer i forhold til den skikkelse og vedligeholdelse, som er fastlagt i regulativet, hvis det er et offentligt vandløb.

Henvendelser fra grundejerforeningen og grundejerne kan derfor anses som en ansøgning om vandløbsregulering. Vandløbsmyndigheden kan herefter beslutte, om der kan meddeles tilladelse hertil, jf. vandløbslovens § 17.

Udgangspunktet for vandløbsregulering er, at anlægsudgifterne fordeles mellem de grundejere, som har nytte af reguleringen, jf. § 24, stk. 1. Men vandløbsmyndigheden kan vælge selv at afholde udgifterne, jf. stk. 2. Som ved alle afgørelser skal de almindelige forvaltningsretlige principper om saglighed og lighed være opfyldte.

Den efterfølgende drift omfattes herefter af vandløbsvedligeholdelsen, som vandløbsmyndigheden udfører og betaler for ved offentlige vandløb, jf. § 31.

Under forudsætning af at den foreslåede løsning kan omfattes af vandløbsregulering – det vil sige, at det er en ændring af vandløbets skikkelse og vedligeholdelse – er det vores vurdering, at *vandløbsmyndigheden* kan udføre opgaven og afholde udgifterne hertil.

I dette tilfælde er der dog den udfordring, at en del af vandløbet og mosen er beliggende i nabokommunen, Ballerup Kommune. Rollen som vandløbsmyndigheden er således delt mellem Ballerup og Furesø kommuner.

Det er således vores vurdering, at hvis løsningen kan omfattes af vandløbsregulering, kan vandløbsregulering anvendes i arealer, hvor Furesø Kommune er vandløbsmyndighed. Det vil sige, at for de dele af vandløbet og mosen, hvor kun Ballerup Kommune er vandløbsmyndighed, kan vandløbsregulering ikke anvendes beslutter afhjælpning af oversvømmelsesrisikoen og afholder udgifter hertil.

3.2 Hjemmel i kommunalfuldmagten

Spørgsmålet er, om Furesø Kommune efter de almindelige kommunalretlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse (kommunalfuldmagten) har hjemmel til at sikre ejendommen mod oversvømmelse.

En kommunes adgang til at gennemføre foranstaltninger uden lovhjemmel er underlagt en række begrænsninger og afgrænsninger. Hovedafgrænsningen er, at opgaven skal have en almen nytte. Dette indebærer, at en kommune som udgangspunkt kun kan gennemføre foranstaltninger, der kommer det kommunale fællesskab til gode. Heri ligger, at en kommune ikke uden lovhjemmel kan gennemføre foranstaltninger, der udelukkende eller i det væsentligste varetager interesser eller begunstiger enkelte borgere eller grupper af borgere.

Betingelsen om almen nytte medfører, at Furesø Kommune uden lovhjemmel kun kan påtage sig at afhjælpe oversvømmelsestruslen, hvis der foreligger en særlig kommunal fælles interesse heri.

Kommunalfuldmagtsreglerne er udviklet i tilsynspraksis. Det vil sige, at det kommunale tilsyn, nu Ankestyrelsen og tidligere Statsforvaltningen, jævnligt udtaler sig om rækkevidden af kommunalfuldmagtsreglerne.

Tilsynet har i en lignende sag fra 2010 udtalt sig om, hvorvidt kommunalfuldmagten hjemler kommunal afholdelse af udgifter til oversvømmelsessikring. I MAD 2010.1167 udtalte tilsynet, at der ikke var hjemmel til, at en kommune kunne afholde udgifterne til at hæve et hus med henblik på at sikre mod oversvømmelse uanset, at ejendommen lå under den i serviceniveauet fastlagte kote, og at det var den billigste måde at sikre ejendommen. Efter tilsynets opfattelse forelå der ikke en særlig kommunal fælles interesse i at hæve en grundejers hus. Det kom altså kun denne ene grundejer til gavn, ikke fællesskabet.

Det er vores vurdering, at den nævnte sag og Furesø Kommunes sag i hovedtræk handler om samme problemstilling; nemlig at afhjælpe oversvømmelsesproblemer for konkrete borgere.

På den baggrund vurderer vi, at kommunalfuldmagten ikke giver hjemmel til, at Furesø Kommune kan afhjælpe oversvømmelsestruslen for de konkret nævnte ejendomme, fordi der ikke ses at være en særlig kommunal fælles interesse heri.

4. KOMMUNALT ANSVAR FOR OVERSVØMMELSE PÅ PRIVAT GRUND

Hovedreglen er, at grundejer i et vist omfang skal tåle, at der kan løbe vand ind på ejendommen udefra. Derfor er oversvømmelse som udgangspunkt grundejers eget ansvar. Det betyder, at grundejer selv er ansvarlig for at begrænse skaderne og sikre sig mod oversvømmelser.

I nogle tilfælde vil en myndighed, nabo eller andre dog kunne blive fundet ansvarlig for oversvømmelsen på andet grundlag end lovgivning eller kommunalfuldmagten; nemlig efter den ulovregulerede naboret eller erstatningsret. Hvis en kommune findes ansvarlig, vil opgaven eller udgiften være hjemlet i dette ansvar.

I det følgende vurderes det kommunale ansvar i konkrete situationer.

4.1 **Ansvar, hvis vandet stammer fra offentligt vejareal, i situationer hvor vejbrøndene er fyldte med vand**

Vejmyndigheden er i medfør af vejloven forpligtet til at holde vejen i god forsvarelig stand og vedligeholde i forhold til færdslens art og omfang. Heri ligger, at vejen skal have et passende afløb. Men forpligtelsen indebærer ikke en ubetinget forpligtelse til at sørge for, at de omkringliggende grundejere sikres mod afstrømmende overfladevand.

Vejloven indeholder et erstatningsansvar for vejmyndigheden ved manglende opfyldelse af vedligeholdelsespligten. Men dette erstatningsansvar udstrækkes ikke til at dække oversvømmelseskader og -problemer på de omkringliggende ejendomme.

Denne type sager skal derfor bedømmes efter den såkaldte *naboret*. Naboretten indebærer, at en grundejer skal tåle en vis belastning fra sine omgivelser. Det betyder, at kun hvis "tålegrænsen" er overskredet, vil naboen kunne gøres ansvarlig for genen.¹

Praksis formulerer typisk grænsen sådan, at genen skal overstige, hvad der med *rimelighed* må forventes som led i den almindelige samfundsudvikling. Herudover skal de øvrige erstatningsbetingelser være opfyldt, fx tab og sammenhæng mellem oversvømmelsen og tabet.

Det er vores vurdering, at ved egentlige og gentagende oversvømmelser med vand fra vejen, som medfører skader og tab på grundejers ejendom, må tålegrænsen højst sandsynligt anses for overskredet. Det betyder, at vejmyndigheden – hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt – vil blive anset som ansvarlig.

Hvis en grundejer rejser en naboretlig sag eller henvender sig til vejmyndigheden for at undgå oversvømmelser på vejen, vil det formentlig være for at undgå fremtidige problemer. En naboretlig sag vil derfor ofte handle om, at vejmyndigheden afhjælper generne.

¹ Alt efter omfanget af oversvømmelsen fra grundejerforeningens kratområde, kan grundejerforeningen være ansvarlig for oversvømmelsen af Ejendom 1 eller 2 i medfør af naboretten. Men kommunen kan ikke overtage dette ansvar, da det vil være i strid med kommunalfuldmagten at overtage ansvaret (begunstigelse af enkeltpersoner, herunder grundejerforeningen).

Det betyder samlet, at kommunen som vejmyndighed vil være ansvarlig for oversvømmelsen og derigennem har hjemmel – og pligt – til som vejmyndighed at afhjælpe generne.

4.2 **Ansvar, hvis vandet stammer fra offentligt vandløb eller mose, hvor regulativ og kendelser er overholdt**

Kommunen er som vandløbsmyndighed ansvarlig for vandløbsvedligeholdelsen af offentlige vandområder omfattet af vandløbsloven, det vil sige såvel vandløb som søer og moser. Vandløbsvedligeholdelsen er vedtaget i vandløbsregulativet², som vandløbsmyndigheden selv har besluttet. Vedligeholdelsen skal derfor ske i overensstemmelse med regulativet.

Praksis viser, at kommunen som vandløbsmyndighed kan blive erstatningsansvarlig for oversvømmelser, der sker som følge af manglende vandløbsvedligeholdelse; men kun, hvis vandløbsmyndigheden ikke vedligeholder som fastsat i regulativet. Det betyder, at kommunen som vandløbsmyndighed fastlægger et serviceniveau for oversvømmelser fra vandløbet, og hvis vandløbsmyndigheden vedligeholder inden for dette niveau, vil kommunen ikke blive fundet erstatningsansvarlig. Dog er der et minimumsniveau; nemlig at vandløbet skal kunne anvendes til afledning i overensstemmelse med vandløbslovens formål.

Én sag viser tydeligt, at kommunen ikke er ansvarlig, hvis vandløbsmyndigheden har vedligeholdt i overensstemmelse med regulativet. I denne havde amtet (nu kommunen) gennem længere tid vedligeholdt bedre end som fastsat i regulativet, men ophørte nu hermed og gik tilbage til at vedligeholde efter regulativet. Det medførte oversvømmelse hos en landmand, men Østre Landsret frifandt for ansvar herfor.³

Hvis kommunen som vandløbsmyndighed derfor har vedligeholdt efter vandløbsregulativet (eller kendelser), er kommunen ikke ansvarlig for oversvømmelsen. Men vandløbsmyndigheden for den konkrete del af vandløbet kan beslutte at ændre vedligeholdelsen af vandløbet ved en reguleringssag, så oversvømmelserne ophører. Der behøver ikke at være en miljømæssig begrundelse herfor, da formålet med vandløbsloven er afledning. Faktisk nævnes miljø efter afledning i formålsbestemmelsen. Kommunen er imidlertid ikke forpligtet til at ændre vedligeholdelsen, medmindre vandløbet ikke længere kan anvendes til afledning.

4.3 **Ansvar, hvis der er tale om opstigende grundvand**

Da ingen har kontrol over grundvandsstanden, er der heller ingen ansvarlige for skader fra opstigende grundvand. Kommunen har derfor heller intet ansvar herfor.

² Eller evt. i ældre landvæsenskommissionskendelser

³ MAD 2005.1185

Østre Landsret har dog i en tidligere sag fundet, at ophør med grundvandssænkende virksomhed (vandindvinding) kan medføre ansvar, hvis ikke der bliver varslet om ophøret i rimelig tid.⁴

4.4 **Ansvar for udstykning af ejendomme for mange år siden**

KLIKOVAND og Furesø Kommune spørger ligeledes til, om kommunen er ansvarlig for oversvømmelsestruslen, fordi kommunen udstykkede og solgte grunden for flere årtier siden.

I denne forbindelse skal de almindelige erstatningsbetingelser være opfyldte, for at kommunen kan ifalde et ansvar. Det vil sige tab, ansvarsgrundlag, årsagsforbindelse, påregnelighed og ansvarsfrihedsgrund. Alle betingelser skal være opfyldte, før der kan være et juridisk ansvar. Desuden skal det undersøges, om kravet er forældet.

Det er Hortens vurdering, at meget få af betingelserne er opfyldte, idet der (endnu) ikke er lidt et tab. Ansvarsgrundlaget må vurderes at være en culpabedømmelse. Det vil sige, at kommunen skal have handlet uagtsomt eller forsætligt ved at sælge ejendommen med en oversvømmelsestrussel langt ude i fremtiden. Kommunen kunne ikke ved salget vide, at en oversvømmelsestrussel ville opstå. Dermed er det heller ikke påregneligt for kommunen, at der (evt.) ville opstå et tab.

Derimod er det vores vurdering, at hvis kommunen for nylig havde solgt ejendommen, vel vidende at der er en oversvømmelsestrussel, ville kommunen – hvis alle betingelser ellers er opfyldt – kunne ifalde ansvar.

Det er således vores vurdering, at det kommunale salg af ejendommen for mange år siden ikke medfører et ansvar for kommunen.

Horten, 2. november 2017

Henriette Soja

⁴ UfR 1999.526 Ø

